

วารสาร

มจร.อุบลปริทรรศน์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอุบลราชธานี

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2559

ISSN : 2539-5726

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์

วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการราย 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 2 กันยายน-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เผยแพร่ผลงานทางด้านวิชาการและงานวิจัยของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป อันเป็นประโยชน์ต่อการต่อยอดองค์ความรู้ ในการพัฒนาชุมชนและสังคม ตลอดจนประเทศชาติ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์

ที่ปรึกษาวารสาร

พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร.	อธิการบดี
พระศรีคัมภีร์ญาณ,ศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเทพวราจารย์,ดร.	รองอธิการบดี มจร.วข.อุบลราชธานี
พระโสภณวชิรภรณ์	รองอธิการบดีฝ่ายต่างประเทศ
พระครูปริยัติกิตติธำรง,ผศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
พระครูสมุห์เจริญ กตปุญญ์,ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารมจร.วข.อุบลฯ
พระครูกิตติคุณโสภณ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี
พระครูสารสีลคุณ,ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตอุบลฯ
พระครูธรรมธะศิริวัฒน์ สิริวิฑูโน,ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มจร.วข.อุบลฯ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

ขอบเขต

เป็นวารสารสาขามนุษย์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

พระมหาจิตนเรศ ศรีปะโค, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.บรรยวีสต์ ผางคำ, พระมหาคำพันธ์ ปภากรโร,ดร.

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระราชวังสนามจันทร์)
รองศาสตราจารย์สมประสงค์ น่วมบุญลือ	มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระราชวังสนามจันทร์)
รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ,รศ.
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา จำปารักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระราชวังสนามจันทร์)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบริหารงานวารสาร

พระครูอุดมธรรมวัตร
พระมหาบัณฑิต ปณฺทิตเสวี,ดร
พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล
พระมหาสุริยัน อุตตโร
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
พระสังฆาน เขมปญฺโญ
พระสิริชัย ธมฺมจาโร
พระศิวเดชน์ ญาณวโร
พระสมพล สมาจาโร

พระมหาสิงห์ณรงค์ สิรินทรเมธี,ดร.
ดร.สิปปมงคล ป้องภา
ว่าที่ ร.ต.สงศักดิ์ บุญจำรูญ
อาจารย์สิทธิมนต์ ตีสันเทียะ
อาจารย์เกียรติศักดิ์ บุตรราช
อาจารย์พูลศักดิ์ หอมสมบัติ
อาจารย์สมนึก จันทรโสภา
อาจารย์กวีพล ศรีหะมมงคล
อาจารย์วราวุธ คำประไพ

เลขานุการ

อาจารย์ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

ผู้ช่วยเลขานุการ

อาจารย์พูลศักดิ์ หอมสมบัติ, นายวรวัฒน์ ราชวงศ์

สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสม อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร.081-7908464

พิมพ์เผยแพร่เมื่อเดือนธันวาคม 2559

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่จำเป็นต้องผูกพันด้วยประการใดๆ ทั้งปวง

ออกแบบและผลิตโดย

วิทยาการพิมพ์ 336-338 ถนนผาแดง ตำบลในเมือง อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี 34000
โทรศัพท์ 045-250692 โทรสาร 045-265756

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองและประเมินคุณภาพบทความ

ประจำวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กันยายน-ธันวาคม 2559

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
6. อาจารย์ ดร.ธิดารัตน์ เหล่าคมพุทธารจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ราโชติ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิมล ศรีศักดิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์และพุทธศาสตร์ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการให้เกิดประโยชน์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนถือเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตและบุคคลทั่วไปได้นำเสนอผลงานวิชาการให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ซึ่งเป็นพันธกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการให้บริการวิชาการแก่สังคม วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ได้ตระหนักเพื่อตอบสนองพันธกิจดังกล่าว จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดทำวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการราย 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม)

ในวารสารเล่มนี้ มีนักวิชาการและนักวิจัยส่งบทความวิจัย เข้ามารับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 8 บทความ ประกอบด้วย

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดย..สัญญา แสนทวีสุข
2. แนวทางการพัฒนาบทบาทประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดย..เชวงศักดิ์ พุ่มพันธ์และผศ.ดร.วิเชียร วรพุทธพร
3. การศึกษาประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน โดย..ดร.ทองดี ลำตัน
4. ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดย..เจิม คุณละที
5. สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดย..ชุติมา สีสวัสดิ์และผศ.ดร.อัยรดา พรเจริญ
6. สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดย. นุชจรี เกาะสมบัติ
7. การบริหารภาวะผู้นำเพื่อการจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพในศตวรรษ ที่ 21 โดย..บุษราภรณ์ พวงปัญญา, อัญชิษฐา ศิริคำเพ็ง, ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ
8. วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของสโมสรฟุตบอลเลสเตอร์ซิตีกับการเป็น แชมป์พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016 โดย..ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

บทความทั้งหมดได้ผ่านการกลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 คน ตามสาขาที่เกี่ยวข้อง กองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนทุกท่านที่ผลิตผลงานทางวิชาการอันมีคุณค่าและส่งเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์ใน วารสารมจร.อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ประเมินและกลั่นกรองคุณภาพบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร ซึ่งกองบรรณาธิการจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้นไป

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระมหาจิตนเรศ วุฑฒิธมโม,ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สัญญา แสนทวีสุข

แนวทางการพัฒนาบทบาทประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของตำบลเหล่าแดง
อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

เชวงศักดิ์ พุฒพันธ์/ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วรพุทธพร

การศึกษาประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน

ดร.ทองดี ลำตัน

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนั่งกระหม่อมของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

เจิม คุณละทิ

สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต

อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

ชุติมา สีสวัสดิ์/ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัยรดา พรเจริญ

สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

นุชจรี เกาะสมบัติ

การบริหารภาวะผู้นำเพื่อการจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพในศตวรรษที่

บุษราภรณ์ พวงปัญญา, อัญชิษฐฐา ศิริคำเพ็ง, ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ

วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของสโมสรฟุตบอลเลสเตอร์ซิตีกับการเป็นแชมป์
พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016

ไชยสิทธิ์ อุตมโชคนามอ่อน, รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ¹

State and Problems of School Administration of Welfare Schools in Northeastern Region under the Office of Special Education

สัญญา แสนทวีสุข / Sanya Santaveesuk

รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 552 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า
 - 2.1 ผู้บริหารและข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.2 ผู้บริหารและข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า
 - 3.1 ด้านบริหารงานวิชาการ มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน
 - 3.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ มีปัญหาในการบริหารการเงิน การบัญชีและการพัสดุ
 - 3.3 ด้านบริหารงานงานบุคคล มีปัญหาในการวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.4 ด้านบริหารงานทั่วไป มีปัญหาการจัดทำสำมะโนผู้เรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดงบประมาณสนับสนุนออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

คำสำคัญ : สภาพและปัญหาการบริหารงาน, โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

* บทความนี้เรียบเรียงมาจากส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ”, ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ABSTRACT

The purposes of this study were to investigate and compare the state and problems of school administration of welfare schools in Northeastern region under the Office of Special Education in 4 aspects; academic administration, budget administration, personnel administration and general administration.

There were total of 552 educational personnel from 10 welfare schools in Northeastern region under the Office of Special Education, selected by means of multi-stage sampling, were used as sample for this study. The research instrument used in the data collection was a 5-point rating scale questionnaire with overall reliability coefficient at 0.95. Statistics including percentage, mean, standard deviation and sample t-test were employed for data analysis.

The research findings were as follows:

1. The opinions of the school administrators and the teachers concerning state of school administration of the welfare schools in northeastern region under the Office of Special Education in overall and in each aspect were found to be at a high level.

2. The comparison of the opinions of the school administrators and the teachers concerning state of school administration of welfare schools in northeastern region under the Office of Special Education showed the following.

- 2.1 The opinions of the school administrators and the teachers concerning state of school administration of welfare schools in northeastern region under the Office of Special Education in overall were different with statistically significant level of .05.

- 2.2 The opinions of the school administrators and the teachers with different genders, ages and education levels, concerning the state of school administration of welfare schools in northeastern region under the Office of Special Education in overall were not different at a significant difference.

3. The results of data analysis of problems of school administration of welfare schools in northeastern region revealed the following.

- 3.1 In the academic administration, there were problems of curriculum development and learning and teaching process.

- 3.2 In the budget administration, there were problems of finance administration, accounting and procurement.

- 3.3 In the personnel administration, there was a problem of personnel planning.

- 3.4 In general administration, there were problems of census for students' Student Help, program and budget for visiting the student's homes.

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนา ทั้ง ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร หากปราศจากแนวทาง การพัฒนาการศึกษา และพัฒนากำลัง คนที่มีประสิทธิภาพแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสาขาต่างๆ ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก คุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกๆ เพราะการให้การศึกษา เป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีทรัพยากรที่มี คุณค่า เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคน และระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยอัญเชิญ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ต่อเนื่องจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และ ฉบับที่ 10 โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคม แห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกระดับตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะ ชีวิต พัฒนาสมรรถนะ สร้างและพัฒนานคนที่เปี่ยมเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริม ให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

โดยมีสาระที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งได้กำหนดเป้าหมาย ของการศึกษา ใ้คนเป็นคนดี สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม นั่นคือ มีความรู้คู่คุณธรรม (พนม พงษ์ไพบูลย์ 2543 : 1-2) ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ในการพัฒนา ประเทศเพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการบริหาร หากปราศจาก แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสาขาต่าง ๆ ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) มาตรา 10 วรรคแรก กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและประโยชน์ให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขึ้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้โดยทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” แต่การจัดการศึกษาจะให้ ทั่วถึงและมีคุณภาพนั้นต้องมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความ เจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และปัจจัย เกื้อหนุนให้แต่ละบุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ตรงตรัสไว้ว่า ประเทศชาติของ เราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวัน นี้นี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันหน้า (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ 2539 : 37) ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถและพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการพัฒนาการศึกษาเยาวชนของชาติ โดยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะกระจายการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกล ตลอดจนผู้เสียเปรียบและ ขาดโอกาสทั้งหลาย ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนทัดเทียมกันในทุกท้องถิ่น ด้วยทุกพระองค์ทรงมั่นพระหฤทัยว่า การศึกษาระดับนี้จะมีส่วนส่งเสริมให้เยาวชนของชาติมีพื้นฐานความรู้ ทักษะและคุณภาพที่พึงประสงค์ จนสามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างแท้จริง จึงทรงมีพระราชดำริจะส่งเสริมการศึกษา

โดยได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ และพระราชทานทรัพย์จากผู้มีจิตศรัทธาร่วมทูลเกล้าฯ ถวาย โดยเสด็จพระราชกุศล ให้แก่กรมสามัญศึกษาเพื่อดำเนินการจัดตั้งต่อสร้างโรงเรียน ทั้งยังพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยงานส่วนพระองค์ หน่วยงานราชการต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อเยาวชนของชาติอย่างหาที่สุดมิได้

การจัดการศึกษาสงเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสรูปแบบหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดบริการทางการศึกษาในระบบ มีการพัฒนากระบวนการทำงานมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาประเภทโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ราชประชานุเคราะห์ ได้ดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2496 จนถึงปัจจุบันมีสถานศึกษาทั้งหมด 45 แห่งทั่วประเทศ และได้จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านคุณธรรม ศีลธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและไม่เป็นปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

จากที่กล่าวมานักเรียนที่ด้อยโอกาสต้องอาศัยอยู่ในโรงเรียน จึงมีการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนอยู่ประจำ และเป็นโอกาสอันดีที่ครูจะได้ใช้เวลาอยู่กับเด็กนักเรียนได้ยาวนานขึ้นเพื่อปลูกฝังคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้ความสามารถให้มากที่สุด โดยการบริหารจัดการที่เป็นระบบมีความต่อเนื่องและทั่วถึงเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการดำเนินชีวิต แต่เนื่องจากโรงเรียนประจำแต่ละแห่ง มีความแตกต่างกันในหลายองค์ประกอบ เช่น จำนวนนักเรียนประจำ จำนวนบุคลากร ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดที่มี เช่น จำนวนของนักเรียน งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีมาบริหารงานเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ในเรื่องการดูแลคุณภาพชีวิตของเด็กทุกคน และมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ อาหารต้องมีคุณภาพ ที่นอนต้องเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก รวมถึงความปลอดภัยในชีวิต โดยเฉพาะภัยที่เกิดจากตัวเด็กด้วยกันเอง เช่น รุนพี่ลึงโทะร่นน้อง การล่งละเมิดทางเพศ การทะเลาะวิวาท ครูในโรงเรียนประจำทุกคนจะต้องช่วยกันดูแลนักเรียนของตนเอง ดังนั้น งานโรงเรียนประจำจึงถือเป็นการกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกเหนือจากงานการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หากกระบวนการดูแลนักเรียนประจำล้มเหลว ก็จะทำให้การดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ ล้มเหลวไปด้วย โรงเรียนจะต้องวางแผน กำหนดขอบเขต และสัดส่วนในการทำงานให้ชัดเจน เนื่องจากการดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนครอบคลุมงานต่างๆ หลายด้าน ได้แก่ งานปกครอง งานเรือนนอน งานอนามัย งานโภชนาการ งานแนะแนว และงานบริการ การดูแลนักเรียนประจำเป็นหน้าที่ของครูทุกคน จึงถือเป็นภาระหนักของการทำงานของครูอาจารย์ทุกคน

ในการปฏิบัติหน้าที่ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น ครูทุกคนต้องปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากงานสอน เพราะต้องทำหน้าที่ครูหอนอน ครูเวรประจำวัน และครูผู้สอนไปพร้อม ๆ กัน ผู้วิจัยในฐานะครูที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ มีหน้าที่ที่ตรวจเวรประจำวัน และตรวจครูหอนอน ได้อ่านสมุดบันทึกประจำวันครูหอนอน สมุดบันทึกประจำวันครูเวร สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน ประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการดูแลนักเรียนประจำวันกับครูในโรงเรียน ดังนั้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงจำเป็นต้องยิ่งที่ต้องพัฒนาการดำเนินงานดูแลนักเรียนประจำวันให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า เพื่อต้องการทราบสภาพ การบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผล การศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ช่วยให้ทราบถึงสภาพ และปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้อย่าง ถูกต้องตรงประเด็น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาในโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2558 แยกเป็น ผู้บริหารจำนวน 50 คน ครูผู้สอนจำนวน 502 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 552 คน จากสถานศึกษา 10 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2558 ประกอบ ไปด้วย บุคลากร 250 คน จากสถานศึกษา 10 แห่ง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2538 : 187) โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แยกเป็นผู้บริหารจำนวน 30 คน ครูผู้สอนจำนวน 220 คน รวม 250 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รวม 4 งาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32) ได้แก่

การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ของ Likert ชนิด 5 ตัวเลือก

โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและข้าราชการครูต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

3.1 ด้านบริหารงานวิชาการ มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน

3.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ มีปัญหาในการบริหารการเงิน การบัญชี และการพัสดุ

3.3 ด้านบริหารงานงานบุคคล มีปัญหาในการวางแผนอัตราค่าจ้าง

3.4 ด้านบริหารงานทั่วไป มีปัญหาการจัดทำสำมะโนผู้เรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดงบประมาณสนับสนุนออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารงานโรงเรียนในปัจจุบันใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย มีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายปฏิบัติ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษามีการปรับตัว มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนงานในการจัดบริหารองค์กร สอดคล้องกับ เดชณรงค์ รัมพันธุ์ (2550 : ง-จ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) สภาพการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน

อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามสังกัด พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานในทุกด้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาอันดับแรก คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานอย่างสม่ำเสมอ อันดับดับสองคือ วางแผนงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และอันดับสามคือ ประสานแผนงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ อีรพันธ์ กันยะลา (2553 : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) สภาพการบริหารงานโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร หนองน ด้านงานสุขภาพอนามัยนักเรียน และด้านงานอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

2.1 ด้านบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาส การจัดทำหลักสูตรจะต้องมีคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีแนวทางในการทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ โกวาล์สกุล (2550 : ง-จ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 12 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำแผนกลยุทธ์ จำแนกตามเขตพื้นที่ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน และศึกษาแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 12 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตตรวจราชการที่ 12 และแนวทางการพัฒนาการจัดแผนกลยุทธ์โรงเรียน จึงควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้มาตรฐานพัฒนาที่มิงงานวางแผนให้มีความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ตลอดจนการกำหนดทิศทางสถานศึกษา ควรให้ความรู้กับคณะวางแผนในการกำหนด วิสัยทัศน์ การหาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์กับพันธกิจและการกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จของเป้าประสงค์และผลผลิตหลัก

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนในการบริหารการเงิน การบัญชี และการพัสดุ เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณว่าจะมีแนวทางในการบริหารอย่างไรให้สอดคล้องกับความต้องการและเพียงพออันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐา ชาญพาณิชย์ (2549 : ง)

ได้ศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ คือ การคำนวณต้นทุนกิจกรรม การบริหารสินทรัพย์ การวางแผนงบประมาณ การตรวจสอบ

ภายใน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน และการบริหารงบประมาณทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 2) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการวางแผนอัตราากำลังการส่งเสริมการรักษาวิสัยของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ การให้อำนาจผู้บริหารในการสรรหา บรรจุแต่งตั้งบุคลากรตามความจำเป็นในแต่ละสาขา การส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพครู การเสริมแรงการยกย่องชมเชยให้รางวัลครูที่มีผลงานดีเด่นอย่างต่อเนื่อง คงเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนได้มองเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็นในแต่ละสาขา การจัดกำลังคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalearmrat Thiranukul (2001) ได้ศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร บทบาทใหม่ในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา 6 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงาน 5 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน กิจการนักเรียน การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการบริหารงานอาคารและอุปกรณ์การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบด้วยว่า ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน ควรเริ่มต้นในส่วนของอาคารเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนก่อน และที่สำคัญยิ่งก็คือ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย และจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนดำเนินการกิจกรรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับบุคลากร และสมาชิกในชุมชนให้มากขึ้น จัดหาคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษา และเงินช่วยเหลือสำหรับครูจัดหาวัสดุและสื่อในการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้มีอย่างพอเพียง รวมทั้งควรให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษากับนักเรียนอย่างทั่วถึงด้วย

2.4 ด้านบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดทำสำมะโนผู้เรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดงบประมาณสนับสนุนออกเยี่ยมบ้านนักเรียน การกำหนดรูปแบบการการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hanlon (1996 : 946) ได้ศึกษา กฎหมายปฏิรูปการศึกษา ปี ค.ศ.1989 ของรัฐโอไฮโอ ซึ่งกฎหมายระบุไว้ว่า ผู้ปกครองสามารถเลือกโรงเรียนให้ลูกได้ แต่ต้องอยู่ภายในเขตอำเภอเท่านั้น ซึ่งในการวิจัย ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า อำเภอได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานของตนเองได้มากน้อยเพียงใดหรือว่าการเลือกโรงเรียนเป็นแค่เรื่องแนวคิด หรือเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น นอกจากนี้ทางเลือกที่ผู้ปกครองเลือก ยังหมายถึงด้านปรัชญาการศึกษา วิธีการจัดการเรียนการสอนและความพยายามของโรงเรียนที่จะให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนด้วย และการจัดทำระบบสำมะโนผู้เรียนให้เป็นปัจจุบัน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ คงเป็นเพราะว่าการบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารโรงเรียนโดยมีขอบข่ายและภารกิจในการดำเนินงาน ธุรการ งานเลขานุการที่กว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา ระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัด การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การประสานราชการกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ จึงทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นดังกล่าว สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ เดชมรงค์ รมณัฐ (2550 : ง) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัย คือ 1) สภาพการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัด สมุทรสาคร ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนประถม ศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาครทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน ในทุกด้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาอันดับแรก คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานอย่างสม่ำเสมอ อันดับสองคือ วางแผนงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และอันดับสามคือ ประสานแผนงานกับ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การจัดทำสำมะโนผู้เรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดงบประมาณสนับสนุน ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน การกำหนดรูปแบบการพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจร

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกัน คงเป็นเพราะ ว่าผู้บริหารและข้าราชการครูเป็นบุคลากรที่ทำงานร่วมกันในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเียร สุกาญจนะ (2550 : ง) ได้ศึกษา สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนก เพราะผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันบ่อยๆ เนื่องจาก เป็นโรงเรียนประจำ ผู้บริหาร และครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกันและมีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในการทำงานและการ พักอาศัยอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมงจึงเป็นเหตุผลที่ไม่ทำให้เกิดความแตกต่าง ประสพการณ์ในการสอน และ สังกัดของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนก ตามระดับการศึกษาและประสพการณ์ในการสอน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แตกต่างกัน คงเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบ มีการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้เป็น แนวทางในการสอน การวางตัวบุคลากร และมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติ แต่ครูผู้สอนมีหน้าที่สอนและ ดำเนินงานตามที่ผู้บริหารมอบหมาย ดังนั้น ตำแหน่ง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการดำเนินงาน การแสดง ความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ ตลอดจนการควบคุมอารมณ์ เนื่องจาก สถานภาพดังกล่าว เป็นองค์ ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อระดับภาวะของจิตใจ ซึ่งจะส่งผลต่อระดับการปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สำอาน รัตนเจริญ (2546 : ง) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันในโรงเรียนศึกษาพิเศษที่มี ความบกพร่องทางด้านสติปัญญาและประเภทที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และการเคลื่อนไหวเห็นว่าสภาพ ปัญหาการบริหารฝ่ายวิชาการในโรงเรียนศึกษาพิเศษประเภทที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เห็นว่ามีปัญหาการบริหาร งานฝ่ายวิชาการในโรงเรียนศึกษาพิเศษประเภทที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เห็นว่ามีปัญหาการบริหาร งานฝ่ายวิชาการมากกว่าผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

เห็นว่ามีปัญหาการบริหารงานฝ่ายปกครองมากกว่าหัวหน้าฝ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกัน คงเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็เป็นบุคลากรที่ทำงานในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นเวลานาน ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มาโดยตลอด ประสบการณ์ในการทำงาน ย่อมเป็นการแสดงถึงความชำนาญ ความเชี่ยวชาญที่ผ่านมา การจัดการศึกษาย่อมอาศัยความมีน้ำใจ ความอดทน และประสบการณ์ในสิ่งที่ทำ ล้วนมีอิทธิพลต่อการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และครูผู้สอนมีความเสียสละ พยายามให้การเรียนการสอนและเอาใจใส่ต่อนักเรียน อีกทั้งมีเอกภาพในองค์กร ทำให้สามารถดำเนินการแบบมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาส ซึ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบและเสียสละที่สูงมาก และมีการะหน้าที่หนักในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ครูและบุคลากรมีความเป็นเอกภาพในองค์กรและเป็นการทำงานที่มุ่งเน้นไปที่ตัวนักเรียนเป็นหลัก ซึ่งผลการศึกษสามารถบอกให้รู้ถึงการทำหน้าที่ของคนที่ได้ชื่อว่าครูและที่สำคัญบอกถึงความเป็นครูที่ดี มีจริยบรรณ มีจิตและวิญญาณของความเป็นครู จึงส่งผลให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพันธ์ กันยะลา (2553 : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความเห็นสภาพการบริหารงานโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารทอนอน ด้านงานสุขภาพอนามัยนักเรียน และด้านงานอาคารสถานที่ที่มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ การเทียบโอนผลการจัดการศึกษา ควรมีการพัฒนา การเทียบโอนผลการจัดการศึกษาได้ตามความจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนควรประสานความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาศัยส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในพื้นที่

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรสรรหา และคัดเลือก แต่งตั้ง โอน ย้าย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตรงกับสาขาที่ต้องการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีการจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แต่ละภาค แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในแต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

เชษฐา ขาญพาณิชย์. ศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองระยอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา,
2549.

เดชนรงค์ รามนัญ. สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด
สมุทรสาคร.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

ธงชัย สันติวงษ์. หลักการบริหาร : คิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอเชียเพรส. 2528.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2543.

Agarwal, R. D. Organization and Management. New Delhi : Ta Ta McGraw-Hill, 1982.

Cronbach. "Coefficient alpha and the internal structure of tests," Psychometrical. 16, (1951) :
297-334.

Hanlon, Michal Patrick J. R. "Intradistrict Open Enrollment :An Analysis of the Views of
Multiple Stakeholders on Mandatory Public School Choice in Ohio (School Reform),"
Dissertation Abstracts International. 57, 3 (September 1996): 946.

J.D. Dunn and Roland Kelldy. Management Essentials. New York : McGraw-Hill, 1973.

Wasden, Claudia Coleman. "The Perceptions of Forum Participant Groups of the Effects of Ad-
ministrative

Transfers on UTAH Centennial Schools Programs," Dissertation Abstracts International. 57, 6
(September 1996): 2316.

**แนวทางการพัฒนาบทบาทประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น
ของตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี**
**The Guideline the Role of the Elected Leaders of Loa-dang Sub-District
Organization, Don Mod Dang District, Ubonratchathani Province**

เชวงศักดิ์ พุฒพันธ์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วรพุทธพร²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น และศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการเลือกตั้ง อีกทั้งศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ศึกษารูปแบบโดยวิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นายก อบต. ปลัด อบต. เจ้าหน้าที่วิเคราะห้ ผู้ใหญ่บ้านและประชาชน ในเขตพื้นที่ของตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนรวมทั้งสิ้น 55 คน

ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น ต้องมีความรู้ ความสามารถในการกิจกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีคุณธรรม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญในคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัครแต่ละคน บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้ ด้านการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น กับประชาชน พบว่า มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกผู้นำท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น คือให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมายเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้มากขึ้นและมีการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นที่แม้จะเป็นสนามเลือกตั้งที่เล็กแต่ก็ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่จะให้ประโยชน์หรือให้โทษกับชุมชนและประชาชนในชุมชนด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น

¹ นักบริหารงานทั่วไป อบต.เหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This study aimed to explore the public's knowledge and understanding in the election of local leaders, study the role of the local administrative organizations and guiding to develop the role of the public. The target groups were the mayors of the local organizations, the secretaries of the organizations, analysts, village chiefs and the people in the areas under Laodang in Donmoddang of Ubonratchahtni. The groups in the study numbered 55. The results showed that the local chief should have a proper knowledge of the activities available in the local as well as a moral commitment to work. And participation in elections at various levels. Most people go along with the awareness and importance of the features and policies of each candidate. The role involves providing knowledge. The elected leaders of the people find that a campaign encouraging people to see the importance of a local leader. Including laws relating to the election of local leaders. Failure to exercise or illegal election. Although a local election will have the same legal effect as national elections. Development approach to promote the role of the elected local leaders. Is the promotion of the public to have a deep understanding of the local leader election law even more. And a campaign to illustrate the importance of local elections despite being a small election. But was deemed to have elected to blame the community and people in the community as well.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประชาชนเป็นใหญ่ ปัจจัยสำคัญของการดำเนินการตามระบอบประชาธิปไตย การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองและมีการจัดการเลือกตั้งทุกระดับอย่างโปร่งใสเที่ยงธรรมและมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถที่จะบริหารงานและปกครองตนเองได้ ในระยะแรกนั้นพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้การเลือกผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกโดยอ้อมจากประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน ถ้าหมู่บ้านใดมี 2 หมู่บ้านก็ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน ถ้าหมู่บ้านใดมีหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้ 6 คน และสภาท้องถิ่นเลือกตัวแทนของตนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารงาน เรียกว่า ประธานกรรมการบริหารและมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร ทว่าในขณะนั้น ตำแหน่งประธานองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงได้แก่กำนัน ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปี พ.ศ.2546 โดยให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และเรียกผู้บริหารท้องถิ่นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในรูปแบบการเลือกผู้บริหารโดยตรงนี้วัตถุประสงค์ที่สำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยมีส่วนในการตัดสินใจเลือกผู้บริหารเพื่อเข้ามาบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนสามารถเลือกตัวแทนซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ที่สามารถรู้ปัญหาของท้องถิ่น มีความเสียสละและอุทิศเวลาให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยการตัดสินใจเลือกด้วยตัวของประชาชนเอง ซึ่งย่อมเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ กับตัวแทนของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อันเนื่องมาจากลักษณะทางสังคมของคนไทยที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะปฐมนิคม มีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะปัจจัยด้านต่างๆในสังคม เช่น การดำรงตำแหน่งทางสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตัวแทนของประชาชน (ณรงค์ สัจจพันธุ์โรจน์ 2536 : 1) ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนทั้งทางด้าน ระบบสาธารณูปโภค ด้านคุณภาพชีวิต และด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยรูปแบบการพัฒนาและการให้ความสำคัญในการพัฒนาในแต่ละด้านนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารท้องถิ่นในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีการนำนโยบายมาเสนอให้กับประชาชนในการเลือกตั้งและเมื่อได้เข้ามาแล้วก็ได้มีการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติตามที่ได้หาเสียงกับประชาชนในท้องถิ่น

จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาพบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้ให้ความสนใจมาใช้สิทธิเลือกตั้งของตนเองทั้งหมด เพราะว่าประชาชนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การเลือกตั้งท้องถิ่น ประชาชนไม่ได้อำนาจสิทธิตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเข้ามาพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการเลือกตั้ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่น ความสำคัญของการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

ด้านประชากร คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวน 4,375 คน³

ด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 607 – 610, อ้างถึงใน ทองใบ สุดชาติ 2551 :129) ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 55 คน ข้อมูลเบื้องต้นรวบรวมจากแบบสอบถามใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้
2. ตัวแปรตาม ความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีความเห็นต่อความเข้าใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง ได้แก่ คุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่น ความสำคัญของการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามต่างๆไว้ก่อนล่วงหน้า โดยเชื่อมโยงกับประเด็นตามที่ต้องการศึกษา นำแบบสอบถามที่ได้มาหาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82
2. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แล้วได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำมาประมวลผลตามกรอบแนวการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของประชาชนของตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
 - 1.1 ผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถในการกิจกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี 2) มีคุณธรรม เช่น ความโอบอ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในท้องถิ่น 3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 4) สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้ 5) มีฐานะค่อนข้างมั่นคงและ 6) มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

³สำนักงานทะเบียนอำเภอดอนมดแดง :2557.

1.2 การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญมากเพราะว่า ผู้ที่จะได้รับคัดเลือกมาให้เป็น ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ ดังนั้นหากไม่มีการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่นอาจได้บุคคลที่ไม่มีความรู้หรือความสามารถเข้ามาพัฒนาท้องถิ่น แต่ประชาชนส่วนน้อย ไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากคิดว่า ไม่ว่าใครจะมาเป็นผู้นำท้องถิ่น ก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องของนโยบายและคุณสมบัติ

1.3 การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับต่างๆ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญในการเลือกตั้งในระดับต่างๆเป็นอย่างมาก มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญในคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัครแต่ละคน และเนื่องจากการเลือกตั้ง นายก อบต. สมาชิก อบต. เป็นสนามเลือกตั้งที่เล็ก ผู้สมัครแต่ละคนจึงค่อนข้างให้ความสำคัญกับทุกคะแนนเสียง การหาเสียงแบบถึงตัว ช่วยให้ประชาชนเข้าใจ ในตัวผู้สมัครและยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้บุคคลที่ตนเองต้องการมาเป็นตัวแทนของชุมชน

1.4 การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีสิทธิเลือกคนดีและตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมไปเป็นตัวแทนพบว่า การที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตัวแทนของตนเองเพื่อไปทำหน้าที่แทนตนเอง เป็นเรื่องที่ดีเพราะว่า ประชาชนสามารถพิจารณาคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัครแต่ละคนได้ ยังเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นที่เป็นสนามเลือกตั้งเล็ก ประชาชน ยังได้พิจารณาถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของตัวผู้สมัครแต่ละคนได้ชัดเจน

1.5 การที่มีการเลือกตั้งบ่อยๆทำให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมีคุณภาพดีขึ้น เพราะว่าการเลือกตั้งบ่อยๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นอย่างมาก เนื่องจาก หากผู้สมัครสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ที่ได้รับเลือกเป็นคนที่ไม่มีความเหมาะสมเหมือนตอนที่ประกาศหาเสียงก่อนรับเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ ประชาชนก็จะสามารถที่จะเปลี่ยนตัวบุคคลที่ลงสมัครแข่งขัน ทำให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ต้องคอยที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในตัวเองอยู่เสมอให้เหมือนกับตอนที่หาเสียงไว้กับประชาชน

1.6 กฎหมายเลือกตั้งในปัจจุบัน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบรายละเอียด ข้อห้ามต่างๆ ที่ชัดเจนมากนัก โดยส่วนใหญ่จะรับทราบแต่เพียงว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไปและการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น

1.7 ผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นควรมีการนำเสนอนโยบาย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ อยากเห็นนโยบายของผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นด้วย เพราะจะได้เป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเข้ามาเป็นตัวแทนทำหน้าที่ในสภาท้องถิ่น หรือนโยบายของผู้สมัครคนใดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถช่วยพัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ได้ หรือนโยบายของผู้สมัครคนใด เป็นเพียงสิ่งเพ้อฝัน ไม่สามารถทำได้จริง

1.8 การเลือกตั้งท้องถิ่นควรมีการสังกัดพรรคการเมือง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วย หากการเลือกตั้งท้องถิ่นต้องสังกัดพรรคการเมือง เพราะจะเป็นการได้เปรียบเสียเปรียบอย่างเห็นได้ชัดเจน ในกรณีที่มีผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นสังกัดพรรคการเมืองใหญ่หรือพรรคการเมืองที่เป็นพรรครัฐบาล อาจมีการแทรกแซงการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและความได้เปรียบในเรื่องเงินทุนสนับสนุนต่างๆ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการเลือกตั้ง

2.1 บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้ ด้านการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น กับประชาชน พบว่า มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกผู้นำท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น การไม่ไปใช้สิทธิหรือการทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ถึงแม้จะเป็นเพียงการเลือกตั้งท้องถิ่น ก็จะมีผลกระทบทางกฎหมายเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งระดับประเทศ ที่สำคัญผู้นำท้องถิ่นจะถือว่าเป็นบุคคลที่ได้ทำหน้าที่แทนชุมชนและมีความ

ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าผู้นำระดับประเทศ ดังนั้น การส่งเสริมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้นๆ ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก

2.2 บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้ต่อการหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชน พบว่า มีการส่งเสริมและการให้ความรู้ต่อการหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชน มีการชี้ให้ประชาชนเห็นถึงข้อดีและข้อเสียของการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการหาเสียงของผู้สมัครแข่งขันคือ สามารถรับทราบถึงนโยบายและแนวทางการทำงานของผู้สมัครคนนั้นๆ และที่สำคัญประชาชนสามารถทำการตรวจสอบเมื่อผู้สมัครได้รับเลือกตั้งแต่ไม่สามารถทำตามนโยบายได้ โดยสามารถยื่นตรวจสอบเรื่องของการทำงานหรือไม่อาจจะเป็นการประเมินในตัวเองโดยอาจไม่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนนั้นๆ อีกในโอกาสเลือกตั้งใหม่ต่อไป

2.3 บทบาทเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่น ว่าควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม พบว่า มีการรณรงค์และส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในด้าน ความสามารถในการทำงาน ความซื่อสัตย์ในการทำงาน และการเป็นคนที่ต้องเสียสละความเป็นส่วนตัวเพื่อชุมชน เหล่านี้เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นผู้นำท้องถิ่น การได้คนที่มีความสามารถมาเป็นตัวแทนของประชาชนและชุมชน ทำให้ประชาชนและชุมชนได้รับประโยชน์ได้เต็มที่จากตัวผู้นำชุมชน

2.4 บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้และการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองของประชาชน พบว่า มีการส่งเสริมและให้ความรู้ในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์และโทษของการไม่สนใจหรือไม่ให้ความร่วมมือในด้านการเมือง อย่างเช่น การไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องของการเลือกตั้ง ถ้าหากชุมชนได้ผู้นำที่ไม่ดีหรือทุจริต ประชาชนที่ไม่ได้ไปร่วมลงคะแนน จะโดนตัดสิทธิและไม่สามารถใช้สิทธิในการยื่นถอดถอนผู้นำได้ รวมทั้งสิทธิพื้นฐานต่างๆ ที่พึงมีก็อาจไม่ได้รับสิ่งเหล่านั้น การให้ความร่วมมือด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นนำเรื่องใดไปปรับปรุงพัฒนา ก็สามารถทำได้ และจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้น ถ้าหากประชาชนทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในด้านการเมืองของท้องถิ่น

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีการศึกษาถึงคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัคร รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น มีการตื่นตัวในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และทัศนคติที่มีต่อการหาเสียงเลือกตั้ง พบว่า การหาเสียงเลือกตั้งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะเป็นการแนะนำตนเองให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบ และเป็นการเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้โดยตรง ผู้สมัครที่เป็นคนมีความสามารถแต่ไม่สามารถที่หาเสียงหรือบอกกล่าวกับกลุ่มประชาชนได้ ก็อาจทำให้ไม่สามารถได้รับการลงคะแนนเสียงจากประชาชนได้

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้ง พบว่า การสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมากในอดีตจะใช้การประชาสัมพันธ์แบบแผ่นป้าย แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นการใช้รถเครื่องเสียงเคลื่อนที่หรือการเดินพบปะประชาชน หรืออาจจะเป็นในรูปของสื่อวิทยุกระจายเสียง ก็ถือว่าเป็นอีกพัฒนาการรูปแบบหนึ่งของการประชาสัมพันธ์หาเสียง

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และทัศนคติที่มีต่อการร่วมมือด้านการเมือง พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อความร่วมมือทางการเมืองค่อนข้างมาก ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการร่วมมือที่สำคัญที่สุด

มีการติดตามและประเมินผลงานของผู้บริหารสภาท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลาและเมื่อเป็นเช่นนั้นตัวผู้บริหารท้องถิ่นเอง ก็มีความกระตือรือร้น ในการทำงานเพื่อท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น ในเกือบทุกๆ ด้าน

3.5 ข้อเสนอแนะของแนวทางพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น คือ อยากรให้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมายเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้มากขึ้น ประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อที่จะได้การพัฒนาแบบยั่งยืน และมีการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นที่แม้จะเป็นสนามเลือกตั้งที่เล็ก แต่ก็ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่จะให้ประโยชน์หรือให้โทษกับชุมชนและประชาชนในชุมชนด้วยเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของประชาชนของตำบลเหล่าแดง อำเภอ ดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

ผู้นำท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถในการกิจกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี 2) มีคุณธรรม เช่น ความโอบอ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในท้องถิ่น 3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 4) สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้ 5) มีฐานะค่อนข้างมั่นคง และ 6) มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญมากเพราะว่า ผู้ที่จะได้รับคัดเลือกมาเป็น ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ ดังนั้นหากไม่มีการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่นอาจได้บุคคลที่ไม่มีความรู้หรือความสามารถเข้ามาพัฒนาท้องถิ่น แต่ประชาชนส่วนน้อย ไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากคิดว่า ไม่ว่าใครจะมาเป็นผู้นำท้องถิ่น ก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องของนโยบายและคุณสมบัติ

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับต่างๆ เช่น สส , สท, นายก อบต., สมาชิก อบต.,ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ให้ความร่วมมือในการเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็นอย่างมาก มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญในคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัครแต่ละคน และเนื่องจากการเลือกตั้ง นายก อบต. สมาชิก อบต. เป็นสนามเลือกตั้งที่เล็ก ผู้สมัครแต่ละคนจึงค่อนข้างให้ความสำคัญกับทุกคะแนนเสียง การหาเสียงแบบถึงตัว ช่วยให้ประชาชน เข้าใจในตัวผู้สมัคร และยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้บุคคลที่ตนเองต้องการมาเป็นตัวแทนของชุมชน

การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีสิทธิเลือกคนดีและตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมไปเป็นตัวแทน พบว่า การที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตัวแทนของตนเองเพื่อไปทำหน้าที่แทนตนเอง เป็นเรื่องที่ดีเพราะว่า ประชาชนสามารถพิจารณาคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัครแต่ละคนได้ ยังเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นที่เป็นสนามเลือกตั้งเล็กประชาชน ยังได้พิจารณาถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของตัวผู้สมัครแต่ละคนได้ชัดเจน

การที่มีการเลือกตั้งบ่อยๆทำให้สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นมีคุณภาพดีขึ้น เพราะว่าการเลือกตั้งบ่อยๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นอย่างมาก เนื่องจาก หากผู้สมัครสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ที่ได้รับเลือกเป็นคนที่ไม่มีคุณภาพเหมือนตอนที่ประกาศหาเสียงก่อนรับเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งใหม่

กฎหมายเลือกตั้งในปัจจุบัน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบรายละเอียด ข้อห้ามต่างๆ ที่ชัดเจนมากนัก โดยส่วนใหญ่จะรับทราบแต่เพียงว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งเท่านั้น

ผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นควรมีการนำเสนอนโยบาย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ อยากรเห็นนโยบายของผู้สมัคร

เลือกตั้งท้องถิ่นด้วย เพราะจะได้เป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเข้ามาเป็นตัวแทนทำหน้าที่ในสภาท้องถิ่นหรือนโยบายของผู้สมัครคนใดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถช่วยพัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ได้หรือนโยบายของผู้สมัครคนใด เป็นเพียงสิ่งเพื่อฝัน ไม่สามารถทำได้จริงและการเลือกตั้งท้องถิ่นควรมีการสังกัดพรรคการเมือง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วย หากการเลือกตั้งท้องถิ่นต้องสังกัดพรรคการเมือง เพราะจะเป็นการได้เปรียบเสียเปรียบอย่างเห็นได้ชัดเจน ในกรณีที่ผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นสังกัดพรรคการเมืองใหญ่หรือพรรคการเมืองที่เป็นพรรครัฐบาล อาจมีการแสวงสร้างการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความได้เปรียบในเรื่องเงินทุนสนับสนุนต่างๆ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรปมต ปกครอง (2549) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมืองฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองฉะเชิงเทรามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพที่ต่างกัน ไม่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันและยังพบว่าความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการเลือกตั้ง พบว่า 1) บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นกับประชาชน พบว่า

มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกผู้นำท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น การไม่ไปใช้สิทธิหรือการทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ถึงแม้จะเป็นเพียงการเลือกตั้งท้องถิ่น ก็จะมีผลกระทบทางกฎหมายเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งระดับประเทศ ที่สำคัญผู้นำท้องถิ่นจะถือว่าเป็นบุคคลที่ได้ทำหน้าที่แทนชุมชนและมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าผู้นำระดับประเทศ ดังนั้น การส่งเสริมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้นๆ ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก

บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้ต่อการหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชน พบว่า มีการส่งเสริมและการให้ความรู้ต่อการหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชน มีการชี้ให้ประชาชนเห็นถึงข้อดีและข้อเสียของการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการหาเสียงของผู้สมัครแข่งขันคือ สามารถรับทราบถึงนโยบายและแนวทางการทำงานของผู้สมัครคนนั้นๆ และที่สำคัญประชาชนสามารถทำการตรวจสอบเมื่อผู้สมัครได้รับเลือกตั้งแต่ไม่สามารถทำตามนโยบายได้ โดยสามารถยื่นตรวจสอบเรื่องของการทำงานหรือไม่อาจจะเป็นการประเมินในตัวเองโดยอาจไม่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนนั้นๆ อีกในโอกาสเลือกตั้งใหม่ต่อไป

บทบาทเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การหาเสียงเลือกตั้งกับประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่นว่าควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม พบว่า มีการรณรงค์และส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในด้าน ความสามารถในการทำงาน ความซื่อสัตย์ในการทำงาน และการเป็นคนที่ต้องเสียสละความเป็นส่วนตัวเพื่อชุมชน เหล่านี้เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นผู้นำท้องถิ่น การได้คนที่มีความสามารถมาเป็นตัวแทนของประชาชนและชุมชน ทำให้ประชาชนและชุมชนได้รับประโยชน์ได้เต็มที่จากตัวผู้นำชุมชน

บทบาทเกี่ยวกับการให้ความรู้และการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองของประชาชน พบว่า มีการส่งเสริมและให้ความรู้ในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์และโทษของการไม่สนใจหรือไม่ให้ความร่วมมือในด้านการเมือง อย่างเช่น การไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องของการเลือกตั้ง ถ้าหากชุมชนได้ผู้นำที่ไม่ได้หรือทุจริต ประชาชนที่ไม่ได้ไปร่วมลงคะแนน จะโดนตัดสิทธิและไม่สามารถใช้สิทธิในการ

ยื่นถอดถอนผู้นำได้ รวมทั้งสิทธิพื้นฐานต่างๆ ที่พึงมีก็อาจไม่ได้รับสิ่งเหล่านั้น การให้ความร่วมมือด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นนำไปเรื่องใดไปปรับปรุงพัฒนาก็สามารถทำได้และจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้น ถ้าหากประชาชนทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในด้านการเมืองของท้องถิ่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2542) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการหาเสียงเป็นส่วนหนึ่งของการเลือกตั้ง การหาเสียงทำให้คนมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งได้มากกว่าการออกเสียงของตัวเองคนเดียว การหาเสียงมีอิทธิพลต่อการกำหนดผู้นำและการหาเสียงให้ข้อมูลที่ประชาชนต้องการแก่ผู้นำได้ เพราะกลุ่มคนหาเสียงเป็นกลุ่มของผู้สมัครที่ใกล้ชิดกับประชาชน การหาเสียงให้ผลลัพธ์ต่อส่วนร่วมและทำให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ขัดแย้งกัน แต่ก็ เป็นกิจกรรมที่ต้องการความคิดริเริ่มจากประชาชนมากกว่าการเลือกตั้งการหาเสียงจึงยากกว่าการเลือกตั้ง

3. แนวทางพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีการศึกษาถึงคุณสมบัติและนโยบายของผู้สมัคร รวมทั้งปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น มีการตื่นตัวในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการหาเสียงเลือกตั้ง พบว่า การหาเสียงเลือกตั้งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะเป็นการแนะนำตนเองให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบ และเป็นการเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้โดยตรง ผู้สมัครที่เป็นคนมีความสามารถแต่ไม่สามารถที่หาเสียงหรือบอกกล่าวกับกลุ่มประชาชนได้ ก็อาจทำให้ไม่สามารถได้รับการลงคะแนนเสียงจากประชาชนได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้ง พบว่า การสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในอดีตจะใช้การประชาสัมพันธ์แบบแผ่นป้าย แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นการใช้รถเครื่องเสียงเคลื่อนที่ หรือการเดินพบปะประชาชน หรืออาจจะเป็นในรูปของสื่อวิทยุกระจายเสียง ก็ถือว่าเป็นอีกพัฒนาการรูปแบบหนึ่งของการประชาสัมพันธ์หาเสียง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการร่วมมือด้านการเมือง พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อความร่วมมือทางการเมืองค่อนข้างมาก ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการร่วมมือที่สำคัญที่สุด มีการติดตามและประเมินผลงานของผู้บริหารสภาท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลาและเมื่อเป็นเช่นนั้นตัวผู้บริหารท้องถิ่นเองก็จะมีคามกระตือรือร้น ในการทำงานเพื่อท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่นในเกือบทุกด้าน

ข้อเสนอแนะของแนวทางพัฒนาการส่งเสริมบทบาทของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น คือ อยากให้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมายเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้มากขึ้น และมีการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นที่แม้จะเป็นสนามเลือกตั้งที่เล็ก แต่ก็ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่จะให้ประโยชน์หรือให้โทษกับชุมชนและประชาชนในชุมชนด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร. 2542.

พรปดต ปกครอง. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2549

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2550.

การศึกษาประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน¹

A Study of Buddhist lent in Esarn's society

ดร.ทองดี ลำตัน / Dr.Thongdee Lamton

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ๒ รูปแบบคือ รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ พระสงฆ์ เจ้าหน้าท้องครภาครัฐและประชาชนผู้ร่วมพิธี จำนวน ๒๕ คน/รูป โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ๔ ด้าน คือ ด้านหลักธรรม ด้านพิธีกรรม ด้านความเชื่อและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า ประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๗$) ด้านความเชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๓$) ด้านพิธีกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๖$) และด้านหลักธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๓๖$)

สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน พบว่า

๑. ด้านหลักธรรม ในประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสานที่นำมาปฏิบัติคือ หลักวัตรธรรม หมายถึง การงดเว้นจากบาป ตลอดจนอบายมุขต่างๆ มี ๓ อย่างคือ (๑) สัมปัตตวัตริตี ได้แก่ การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆด้วยเกิดความรู้สึกละอายและเกิดความรู้สึกรังเกียจบาป (๒) สมาทานวัตริตี ได้แก่ การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆด้วยการสมาทานศีล ๕ หรือศีล ๘ โดยเพียรระวังไม่ทำให้ศีลขาดหรือต่างพร้อย (๓) สมุจเฉทวัตริตี ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆได้อย่างเด็ดขาด ในระหว่างพรรษากาลแล้วแม้ออกพรรษาแล้วก็มิกลับไปกระทำหรือข้องแวะอีก เช่น กรณีผู้งดเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดระหว่างพรรษากาล แล้วก็งดเว้นได้ตลอดไป

นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมที่เป็นแนวทางการปฏิบัติ คือ สัมมาทิฐิ ประคับประคองจิต ๓ ประการ คือ (๑) มีสัมมาทิฐิ ในการมีน้ำใจในการให้ (๒) มีสัมมาทิฐิ ในการตั้งใจครองเรือน และ (๓) มีสัมมาทิฐิในการมีสติเป็นเพื่อนทุกกลมกล่มหายใจ

๒. ด้านความเชื่อ ในประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน มีความผูกพันกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อว่าบุญเข้าพรรษาเป็นอีกหนึ่งฮีตหรือจารีตประเพณีตามฮีตสิบสองของอีสาน เชื่อในเรื่องของการทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้ำฝนและถวายเทียนพรรษาแก่พระสงฆ์ จะได้รับบุญกุศลมากมาย โดยในช่วงเข้าพรรษาพระสงฆ์แต่ละวัดก็จะมีการเทศนาเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้พุทธศาสนิกชน คือ การเทศนาเรื่องปฐมสมโพธิ การเล็ดจขึ้นโปรดพุทธมารดาที่ขึ้นดาวดึงส์ ตลอดจนปิดามารดามักจะจัดพิธีอุปสมบทให้บุตรหลานของตนโดยถือกันว่าการเข้าบวชเรียนและอยู่จำพรรษาในระหว่างนี้จะได้รับอานิสงส์อย่างสูง

๓. ด้านพิธีกรรม ในประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน สามารถจำแนกออกเป็น ๒ อย่าง คือ (๑) พิธีกรรมสำหรับพระสงฆ์ คือการปวารณาเข้าพรรษาของพระสงฆ์การเข้าพรรษาเป็นกิจกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะ หมายถึง วันกำหนดที่พระภิกษุสงฆ์จะต้องพักประจำอยู่กับที่ในฤดูฝนตลอดเวลาสามเดือน มีพุทธบัญญัติไว้เป็น

¹บทความนี้เรียบเรียงมาจากส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๒ ระยะคือ ระยะที่ ๑ :เริ่มตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ เรียกว่าวันเข้าปฐมพรรษา ระยะที่ ๒ :เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ เรียกว่าวันเข้าปัจฉิมพรรษา (๒) พิธีกรรมที่พุทธศาสนิกชนได้กระทำในช่วงเข้าพรรษา ถือเป็นโอกาสที่จะได้ทำบุญรักษาศีลและชำระจิตใจให้ผ่องใส พิธีกรรมที่สำคัญคือ มีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระสงฆ์และการถวายเทียนพรรษา ตลอดจนถึงการฟังธรรม การรักษาศีลปฏิบัติ คือความตั้งใจงดเว้นจากอบายมุขต่างๆ เป็นเวลาตลอดทั้งสามเดือน เช่น งดเสพสุรา งดฆ่าสัตว์ เป็นต้น

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน เป็นภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นจากการยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีของชาวอีสานที่เรียกว่า”ฮีสสิบสอง คองสิบสี่”ชาวอีสาน ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏชัดในประเพณีเข้าพรรษา คือ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ซึ่งจะมีขั้นตอนการสร้างต้นเทียน การตกแต่ง การหล่อเทียน การแกะสลักเทียนที่คุ้มชุมชนต่างๆ ได้ผลิตคิดค้นขึ้นมา เช่น การสร้างต้นเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา โดยการแกะสลักและติดพิมพ์ ลวดลายลงบนต้นเทียน ก่อนที่จะนำถวายแต่ละคุ้มวัด ก็จะมีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่ จนเป็นประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และมีการทำสืบทอดขั้นตอนวิธีการทำเทียนพรรษากันมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ : ประเพณีเข้าพรรษา, หลักธรรม, ความเชื่อ, พิธีกรรม, ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objective of this research is to study the Buddhist Lent Entry tradition in the northeastern Thai society. The mixed methodology is used for data collection of this research. In quantitative research, the data collection instrument used is questionnaire. The size of samplings is calculated by using the formula of Taro Yamane and proportional stratified sampling. The number of samplings is 400.

In qualitative research, the target group gained through purposive sampling is 25 key information providers including monks, public servants and the people who participated in the ceremony. The interview on the Buddhist Lent Entry tradition in the northeastern Thai society covers 4 areas including Dhamma principle, ceremonial rites, beliefs and local wisdom.

The findings on the Buddhist Lent Entry tradition in the northeastern Thai society can be chronologically arranged from the highest score to the lowest one as the followings: local wisdom scores the highest ($\bar{X}=3.67$), beliefs scores at high level ($\bar{X}=3.63$), ceremonial rites scores lower but still high ($\bar{X}=3.56$) and Dhamma principle scores the lowest but still high ($\bar{X}=3.36$)

The results of interviewing the target groups on the Buddhist Lent Entry tradition in the northeastern Thai society are:

1. Dhamma principle: the practice used in the Buddhist Lent Entry tradition is the three Virati (abstinence) by abstaining from all demerits and vicious ways of conduct including: (1) Sampattavirati: abstaining from all demerits and vicious ways of conduct because of moral shame and moral dread. (2) Samādhāna-virati: abstaining from all demerits and vicious ways of conduct by undertaking the Five Precepts and the Eight Precepts preached by monks, carefully observing both the precepts and not being sensitive to any stimulants leading to vicious acts. (3) Samuccheda-virati: absolutely abstaining from all demerits and vicious ways of conduct as accomplished by the Enlightened One. However, Samuccheda can be applied not only during the Buddhist Lent but also other time that a person will not be back to the vicious ways of conduct such as alcohol or drug abuse.

Moreover, there is also another practical Dhamma, the Right View, as the principle of mind consideration in 3 ways including (1) the spirit of giving or generosity; (2) attentiveness in virtues for a good household life; and (3) mindfulness in all breaths.

2. Beliefs: The tradition is closely related to Buddhism and it is one of the twelve annual traditional customs in the northeast transcended from ancestors. Tradition and culture existing in thoughts, ceremonial rites and objects are basically in accordance with “Heet Sibsong Kong Sibsee”. It is believed that merit making such as offering Lenten candle, food, bathing clothes and other necessities to monks in the Buddhist Lent Entry will bring all merits. During the Buddhist lent, monks in each temple expound Dhamma to guide way of life for Buddhists such as the life of Buddha and his Dhamma preaching for his mother at Tavatimsa heaven. In addition, many parents organize ordination for their sons and nephews to enter the Order during the Buddhist

Lent believing that they will attain a high result of merit.

3. Ceremonial rites: Ceremonial rites in the Buddhist Lent Entry of northeastern Thai society can be divided into two types including one specifically for monks (Sangha) and the other for Buddhists. (1) Ceremonial rites of Sangha: The ceremonial rites to undertake the Buddhist Lent specifically for monks by staying at the same temple throughout the Lent. The specific starting and ending dates are yearly specified by lunar calendar. The first phase of the Buddhist Lent starts from the first date of the waning moon of the eighth lunar month (First Lent Entry) and ends on the fifteenth of the waxing moon of the eleventh lunar month. The second phase of the Buddhist lent starts from the first date of the waning moon of the ninth lunar month (Last Lent Entry) and ends on the fifteenth of the waxing moon of the twelfth lunar month. (2) Ceremonial rites of Buddhists: The Buddhists have a good occasion to make merit, observe the precepts and purify their minds. Important ceremonial rites include offering alms, bathing clothes and Lent candles to monks, listening to Dhamma expounded by monks, observing the Eight Precepts, abstaining from vicious ways of conduct such as abstaining from killing and alcoholic drinking throughout the Lent.

4. Local wisdom: The tradition is one of the local wisdoms practiced by the northeasterners called “Heet Sibsong Kong Sibsee” (twelve monthly customs and fourteen guidelines of relationships and practices among people for their well-being). The beliefs of the northeasterners are harmoniously based on Buddhism. The obvious local wisdom in Buddhist Lent Entry is the candle festival. The candles are made through various stages including molding, carving and decorating by the creativities of communities. Both candle festivals in Unbonratchathani and Nakhonratchasima are exquisitely decorated with patterns by carving and wax printing. Before the candles are offered to temples, they are demonstrated in grand processions. The amazing candle making methods have been transcended through generations and make the candle festival well-known all over the world.

ความนำ

ประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทย เป็นประเพณีที่สำคัญชาวพุทธ ซึ่งมีการยึดถือปฏิบัติสืบมาแต่สมัยโบราณกาลนานแล้ว โดยมีความเชื่อตามหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสบัญญัติไว้ในพระสูตรต้นตะปฏิก อรรถาธิบายว่า เมื่อถึงกาลวัสสาให้พระภิกษุพวกรออยู่จำพรรษา ๓ เดือน ในที่อันสมควรเพื่อศึกษาพระธรรมคำสอนและปฏิบัติศาสนกิจของพระศาสนาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน จะจาริกไปเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาต่อไป ซึ่งคำว่า พรรษา เป็นคำมาจาก สันสกฤต แปลว่า ปี ฤดูฝน และคำว่า “เข้าพรรษา” ก็แปลความจากคำบาลีว่า วสฺสอุปณายิกา” ซึ่งแปลว่า “การเข้าไปอยู่ประจำที่ในฤดูฝน” หมายถึง การที่พระภิกษุในพระพุทธศาสนาอยู่ประจำที่ตลอดระยะเวลา ๓ เดือน ในฤดูฝน โดยไปค้างคืนที่อื่นไม่ได้นั้น นับตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ (ถ้าเป็นปีอธิกมาสเป็นเดือน ๘ หลัง) ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า “เข้าปัจฉิมพรรษา” คือ พรรษาหลังได้ ซึ่งเป็นระยะเวลา ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ แต่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปก็นิยมการเข้าปฐิมพรรษาเท่านั้น

ประเพณีเข้าพรรษาของประเทศไทยตามประวัติศาสตร์พุทธศาสนิกชนชาวไทย ได้เริ่มบำเพ็ญกุศลเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษานี้ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีตั้งข้อความในศิลาจารึก ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า “พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้าทั้งท่วยบ่วยนางลูกเจ้าลูกขุนทั้งสิ้นทั้งหลายทั้งหญิงทั้งชาย ผูกท่วยมีศรัทธาในพุทธศาสนา มักทรงศีล เมื่อพรรษาทุกคน” นอกจากการรักษาศีลแล้ว พุทธศาสนิกชนไทยในสมัยสุโขทัยนั้น ยังได้บำเพ็ญกุศลอื่นๆ เมื่อถึงเดือน ๘ ก็มีพระราชพิธีอาชาตมมาส พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะได้เข้าจำพรรษาในพระอารามต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งให้จัดแจงเสนาสนะถวาย พร้อมทั้งบริวารอันควรแก่สมณะบริโภค เช่น เตียง ตั้ง เสื่อสาต เทียนจ่านาพรรษา เพื่อบูชาพระรัตนตรัย ในพระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักรสำหรับพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยในภาคอีสาน ก็มีการยึดถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัดเหมือนกัน จนเกิดศรัทธายึดมั่นเป็นประเพณีที่มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวอีสานแต่ท้องถิ่นที่เป็นอย่างมากรันั้น ดังมีกล่าวอ้างในวรรณกรรมท้องถิ่นว่าด้วยฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ (ฮีต:จาริต) ซึ่งชาวอีสานมีความเชื่อในกิจกรรมวันเข้าพรรษา จนกระทั่งมีวิวัฒนาการคิดค้นพิธีกรรมขึ้นหลากหลายรูปแบบ เพื่อสนองเจตนาศรัทธาสาธุชนทั้งหลายจากปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งอาศัยภูมิธรรมภูมิปัญญาของพระสงฆ์ร่วมบูรณาการเพื่อพัฒนาพิธีกรรมในวันเข้าพรรษาโดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ การเข้าวัดปฏิบัติธรรม การรักษาศีล การกำหนดจิตให้เกิดสมาธิและการเจริญภาวนา การทำบุญเข้าพรรษา ถวายเทียน ถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น ตามหลักความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษา ซึ่งชาวอีสานมีจิตศรัทธาเชื่อว่า ถ้าถวายเทียนเพื่อเป็นพุทธบูชาจะได้ปัญญา ดังพระอาทิตย์ทำลายความมืดมนใด และจะได้อันสงคามากมายมหาศาล ด้วยการถวายเครื่องอาบมิสบูชาและปฏิบัติบูชา เป็นต้น บนพื้นฐานความเชื่อนี้จึงเกิดมีการจัดขบวนแห่เทียนพรรษา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้นๆ ในการจัดกิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษาและการถวายผ้าอาบน้ำฝนแต่พระสงฆ์อย่างหลากหลายรูปแบบพิธี เช่น ในจังหวัดอุบลราชธานี มีวิวัฒนาการคิดค้น สร้างสรรค์ โดยภูมิปัญญาศิลปินท้องถิ่น เป็นจังหวัดแรกในประเทศไทยที่มีการจัดกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จนชาวโลกยอมรับในภูมิปัญญา องค์แห่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอีสาน ซึ่งศิลปินภูมิปัญญาเหล่านั้นได้แรงบันดาลใจและความเชื่อศรัทธาในประเพณีเข้าพรรษา ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาอีสานให้เกิดผลต่อเนื่องกันต่อสังคมไทยในภาคอีสาน และยังยืนยันคงในศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ยิ่งๆ ขึ้นสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนที่อยู่ในประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน
๒. เพื่อศึกษากิจกรรมที่ปรากฏในประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน
๓. เพื่อศึกษาความเชื่อในประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาถึงประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ด้านหลักธรรม ด้านพิธีกรรม ด้านความเชื่อ และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานีและนครราชสีมา จำนวนทั้งสิ้น ๖,๐๓๕,๔๘๖ คน^๒ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

ส่วนกลุ่มเป้าหมายคือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน ๑๐ รูป เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐ จำนวน ๕ คน และประชาชนผู้ร่วมพิธี จำนวน ๑๐ คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๒๕ คน/รูป

รูปแบบการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ๒ รูปแบบคือ

๑. รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

๒. รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบแนวสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด (Open-ended questions) ที่ไม่ชี้นำ ผู้วิจัยจะใช้ทั้งเทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและสมุดโน้ตประกอบการเก็บข้อมูล โดยมีประเด็นคำถาม เกี่ยวกับการประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ใน ๔ ด้าน คือ ด้านหลักธรรม ด้านพิธีกรรม ด้านความเชื่อและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑. ประเพณี หมายถึง การทำบุญ การรักษาศีล และงดเว้นจากอบายมุขในช่วงเข้าพรรษาของแต่ละสังคัม ที่นิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นแบบแผนที่ดำรง

๒. การเข้าพรรษา หมายถึง การอธิษฐานอยู่ประจำที่ของพระภิกษุในตลอดระยะเวลา ๓ เดือน ในฤดูฝนโดยไปค้างคืนที่อื่นเว้นแต่มีกิจจำเป็น

๓. หลักธรรม หมายถึง หลักจริยธรรม คือ การงดเว้น ๓ ประการ ได้แก่ (๑) สัมปตตวิรัต คือ งดเว้นได้เฉพาะหน้า (๒) สมาทานวิรัต คือการงดเว้นได้ด้วยการสมาทาน และ(๓) สมุจเฉทวิรัต คือ งดเว้นได้เด็ดขาด ไม่ทำตลอดไป

๔. ภาคอีสาน หมายถึง พื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ความสามารถทางวิชาการของผู้คนในชุมชนและท้องถิ่นที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ผลิตทางปัญญาซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน

^๒สำนักทะเบียนกลาง, ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๒ ตอนพิเศษ ๔๙ ง วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘, หน้า ๑๒-๑๔.

ที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน เช่น การทำตื้นเขียนและประเพณีแห่เทียนพรรษา

ผลการศึกษา

๑. ด้านข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย มีจำนวน ๓๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๘ มีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐ รองลงมาอายุ ๒๖-๔๐ ปี จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗ มีสถานภาพเป็นฆราวาส จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕ มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕

๒. ผลการศึกษาวិเคราะห์ประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน พบว่าค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสานโดยรวม ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๕$) เรียงเป็นรายด้านลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านที่ ๔ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๖๗$) ด้านที่ ๒ ด้านความเชื่อ ($\bar{X}=๓.๖๓$) ด้านพิธีกรรม ($\bar{X}=๓.๕๖$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านที่ ๑ ด้านหลักธรรม ($\bar{X}=๓.๓๖$)

๓. ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ใน ๔ ด้าน คือ ด้านหลักธรรม ด้านพิธีกรรม ด้านความเชื่อและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคอีสาน ดังนี้

๑) ด้านหลักธรรม

หลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติในช่วงเข้าพรรษาของพุทธศาสนิกชน คือ หลักวัตรธรรม หมายถึง การงดเว้นจากบาปต่างๆ จำแนกเป็น ๓ ประการ คือ (๑) สัมปัตตวัตริตี ได้แก่ การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆ (๒) สมาทานวัตริตี ได้แก่ การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆด้วยการสมาทานศีล ๕ หรือศีล ๘ (๓) สมุจเฉตวัตริตี ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆได้อย่างเด็ดขาด

ยังมีหลักธรรมที่เป็นแนวทางการปฏิบัติ คือ สัมมาทิฐิ การประคับประคองจิต ๓ ประการ (๑) มีสัมมาทิฐิในการ มีน้ำใจในการให้ (๒) มีสัมมาทิฐิในการ ตั้งใจครองเรือน (๓) มีสัมมาทิฐิในการมีสติเป็นเพื่อนทุกกลมกลมหายใจ นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมที่พุทธศาสนิกชนควรนำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตเพื่อให้การครองเรือนสมบูรณ์ที่สุด คือ หลักฆราวาสธรรม ๔ อย่าง (๑) ต้องมีสัจจะต่อตนเองในทางที่ถูกต้อง (๒) ต้องมีหิมาะ รู้จักข่มจิตใจเมื่อเจอปัญหา ต้องข่มใจไว้ให้ได้มากที่สุด (๓) ต้องมีขันติ รู้จักอดทนต่อความทุกข์ที่มากระทบทั้งทางกายและใจ (๔) ต้องมีจาคะบางครั้งต้องสละความไม่ได้ออกไปจากจิตใจของเราอะไรที่ไม่ดีอย่าเก็บไว้

๒) ด้านความเชื่อ

ประเพณีการเข้าพรรษาของชาวอีสานมีความผูกพันกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และมีความเชื่อว่า บุญเข้าพรรษาเป็นอีกหนึ่งฮีตหรือจารีตประเพณีตามฮีตสิบสองของอีสาน บุญเข้าพรรษาของภาคอีสานเป็นประเพณีทางพุทธศาสนาคล้ายคลึงกับทางภาคกลางคือ จะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน สงบ จีวรและเทียนพรรษา หากแต่ในภาคอีสานจะจัดขบวนแห่เทียนอย่างยิ่งใหญ่ และมักมีการประกวดความสวยงามของเทียนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตกแต่งสลักเสลาเทียนเป็นลวดลาย เรื่องราวทางพุทธศาสนาอย่างสวยงาม โดยในช่วงเข้าพรรษา พระสงฆ์แต่ละวัดก็จะมีการแสดงพระธรรมเทศนาให้ญาติโยมได้นำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต คือ การเทศนาเรื่องปฐมสมโพธิและเรื่องการเสด็จขึ้นโปรดพุทธมารดาที่ขึ้นดาวดึงส์

๓) ด้านพิธีกรรม

พิธีกรรมในประเพณีเข้าพรรษาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) พิธีกรรมสำหรับพระสงฆ์ คือการบวราณาเข้าพรรษาของพระสงฆ์ การเข้าพรรษานั้นเป็นกิจกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะเดิมทีนั้นพระพุทธรูปยังมีได้บุญญาติพระวินัยเรื่องการเข้าพรรษาของพระสงฆ์ แต่ต่อมาพระภิกษุสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่พระศาสนาในฤดูฝนนั้นได้เหยียบย่ำพืชที่ชาวบ้านปลูกเอาไว้ ทำให้ได้รับความเสียหาย ต่อมาประชาชนได้ไปกราบพูลต่อพระพุทธเจ้า ดังนั้นเพื่อให้

ประชาชนเดือดร้อนพระพุทธรองค์จึงทรงบัญญัติให้พระภิกษุสงฆ์อยู่ประจำพรรษาในฤดูฝนตลอดระยะเวลา ๓ เดือน (๒) พิธีกรรมที่พุทธศาสนิกชนได้กระทำในช่วงเข้าพรรษา แม้การเข้าพรรษาจะเป็นเรื่องของภิกษุ แต่พุทธศาสนิกชนก็ถือเป็นโอกาสดีที่จะได้ทำบุญรักษาศีลและชำระจิตใจให้ผ่องใส ก่อนวันเข้าพรรษาวัดบ้านก็จะไปช่วยพระทำความสะอาดเสนาสนะ ซ่อมแซมกุฏิวิหารและอื่นๆพอถึงวันเข้าพรรษาก็จะไปร่วมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมและรักษาอุโบสถศีลกันที่วัด บางคนอาจตั้งใจงดเว้น อบายมุขต่างๆเป็นกรณีพิเศษ เช่น งดเสพสุรา งดฆ่าสัตว์ เป็นต้น

๔) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานในประเพณีเข้าพรรษา เป็นประเพณีซึ่งเกิดขึ้นจากการยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า “ฮีสลีสอง คองลีสี่” มีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมที่ปรากฏทั้งในส่วนที่เป็นความคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเข้าพรรษา คือการสร้างต้นเทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมาที่มีการตกแต่งต้นเทียนให้มีความงามวิจิตร โดยมีการเอาศิลปะด้านลวดลายลงบนต้นเทียน โดยการแกะสลักและติดพิมพ์ ก่อนที่จะนำถวายแต่ละคุ้มวัด ก็จะมีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่ จนเป็นประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป และเป็นธรรมเนียมที่ทำสืบทอดกันมาและยึดถือปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาประเพณีเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ดังนี้

๑. ด้านหลักธรรม

หลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในประเพณีเข้าพรรษา คือ วิริยธรรม สัมปตตวิริติ) คืออดทนจากบาปและอบายมุขต่างๆ มีการงดเว้นจากการดื่มของมึนเมา ในช่วงเข้าพรรษา มีการฝึกบังคับตนเองไม่ทำความชั่วทั้งปวง ไม่ทำความชั่วทางกายวาจา ใจในช่วงเข้าพรรษา มีความรู้ในหลักธรรม (สมุจเฉทวิริติ) คือการงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่างๆด้วยไม่กลับไปกระทำความชั่วหรือข้องแวะอีก มีความรู้ความเข้าใจในพิธีการเข้าพรรษาของพระสงฆ์ในทางพระพุทธศาสนา

นอกจากหลักวิริยธรรมแล้ว ยังมีหลักธรรมที่ควรเป็นแนวทางการปฏิบัติ คือ สัมมาทิฐิ เป็นตัวหลักยึดในการพิจารณาเสมอเรียกว่าทำอะไรก็ตามชาวพุทธต้องมีสัมมาทิฐิคู่กับใจอยู่เสมอ ชีวิตจึงจะเป็นไปในทางที่มีความสุขและพัฒนาเจริญยิ่งขึ้นไป โดยต้องมีสัมมาทิฐิระดับประกอบจิต ๓ ประการ (๑) มีสัมมาทิฐิในการมีน้ำใจในการให้ (๒) มีสัมมาทิฐิในการ ตั้งใจครองเรือน (๓) มีสัมมาทิฐิในการ มีสติเป็นเพื่อนทุกกลมกลมหายใจ

นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมที่พุทธศาสนิกชนควรนำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตเพื่อให้การครองเรือนสมบูรณ์ที่สุด คือ หลักฆราวาสธรรม ๔ อย่าง คือ (๑) ต้องมีสัจจะ ต่อตนเองในทางที่ถูกต้อง จะทำอะไรต้องทำสิ่งนั้นให้สำเร็จสมประสงค์ ตามความรู้ความสามารถของเราเท่าที่จะทำได้ ให้ดีที่สุด (๒) ต้องมีหเมะ รู้จักข่มจิตใจเมื่อเจอปัญหา ต้องข่มใจไว้ให้ได้มากที่สุด (๓) ต้องมีขันติ รู้จักอดทนต่อความทุกข์ที่มากกระทบทั้งทางกายและใจ (๔) ต้องมีจาคะ บางครั้งต้องสละความไม่ติดอกไปจากจิตใจของเรา อะไรที่ไม่ดี อย่าเก็บไว้

๒. ด้านความเชื่อ

ประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ในด้านความเชื่อ คือการได้ทำบุญตักบาตรแก่พระสงฆ์จะได้บุญกุศล การได้ทำบุญตักบาตรในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาถือว่าได้ร่วมกันทำบุญตักบาตรพระพุทธเจ้าด้วยการตักบาตรทำบุญแก่พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาถือว่าจะได้รับอานิสงค์บุญมากกว่าการทำบุญในเทศกาลอื่น ในช่วงเข้าพรรษาพุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสได้รักษาศีลเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต การเข้าพรรษาเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติเป็นสภณแล้วจะก่อให้เกิดความสุขความเจริญ ประเพณีเข้าพรรษาทำให้คนได้มีโอกาสเข้ามาใกล้ชิดกับพระศาสนาในช่วงเทศกาลเข้าพรรษามีการทำบุญให้ทาน มีความเชื่อในเรื่องอานิสงค์ในการทำบุญประเพณี

เข้าพรรษามีความเชื่อในเรื่องอานิสงส์ในการทำบุญประเพณีเข้าพรรษาและเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยธำรงศรัทธาพระพุทธศาสนาด้วย และบิดามารดามักจะจัดพิธีอุปสมบทให้บุตรหลานของตนโดยถือกันว่าการเข้าบวชเรียนและอยู่จำพรรษาในระหว่างนี้จะได้รับอานิสงส์อย่างสูง

ประเพณีการเข้าพรรษาของชาวอีสานมีความผูกพันกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อว่าบุญเข้าพรรษาเป็นอีกหนึ่งฮีตหรือจารีตประเพณีตามฮีตสิบสองของอีสาน บุญเข้าพรรษาของภาคอีสานเป็นประเพณีทางพุทธศาสนาคล้ายคลึงกับทางภาคกลางคือ จะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน สงบ จีวรและเทียนพรรษา หากแต่ในภาคอีสานจะจัดขบวนแห่เทียนอย่างยิ่งใหญ่ และมักมีการประกวดความสวยงามของเทียนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตกแต่งสลักเสลาเทียนเป็นลวดลาย เรื่องราวทางพุทธศาสนาอย่างสวยงาม อีกทั้งการหล่อเทียนพรรษาเพื่อถวายแก่พระสงฆ์ในช่วงพรรษาเชื่อกันว่าเป็นการให้ทานด้วยแสงสว่างจะมีอานิสงส์เพิ่มพูนปัญญาหุดาสว่างไสวตามชนบท การหล่อเทียนเข้าพรรษาทำกันอย่างเอิกเกริกสนุกสนานมาก บางแห่งก็มีการประกวดการตกแต่งมีการแห่แห่รอบเมืองด้วยริ้วขบวนที่สวยงามและถือว่เป็นงานประจำปีทีเดียวในวันนั้นจะมีการร่วมกันทำบุญตักบาตรถวายแด่พระภิกษุสงฆ์เป็นการร่วมกุศลกันในหมู่บ้านนั้น

๓. ด้านพิธีกรรม

ประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน ในด้านพิธีกรรม คือ พิธีกรรมทำบุญเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีระหว่างคนในชุมชน ศาสนพิธีเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกซึ่งความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมประเพณีและขนบธรรมเนียมอันดีงาม ในวันเข้าพรรษาก็จะมีการรณรงค์ให้มีการ ลด ละเลิก อบายมุขต่างๆ พิธีกรรมการเข้าพรรษาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจแก่พุทธศาสนิกชนให้หมั่นทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้สุขสงบ พิธีกรรมการทำบุญในวันเข้าพรรษาเป็นธรรมเนียมที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ การทำบุญของประชาชนอย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นพิธีกรรมที่ชาวพุทธได้ยึดถือปฏิบัติ คือ

๑) พิธีกรรมสำหรับพระสงฆ์ คือการปวารณาเข้าพรรษาของพระสงฆ์ การเข้าพรรษานั้นเป็นกิจกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะเดิมทีนั้นพระพุทธองค์ยังมีบัญญัติพระวินัยเรื่องการเข้าพรรษาของพระสงฆ์ แต่ต่อมาพระภิกษุสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่พระศาสนาในฤดูฝนนั้นได้เหยียบย่ำพืชที่ชาวบ้านปลูกเอาไว้ ทำให้ได้รับความเสียหาย ต่อมาประชาชนได้ไปกราบทูลต่อพระพุทธเจ้า ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนเดือดร้อนพระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติให้พระภิกษุสงฆ์อยู่ประจำพรรษาในฤดูฝนตลอดระยะเวลา ๓ เดือน เข้าพรรษา หมายถึง วันกำหนดที่พระภิกษุสงฆ์จะต้องพักประจำอยู่กับที่ในฤดูฝนตลอดเวลาสามเดือน การเข้าพรรษาในปีหนึ่งๆมีพุทธบัญญัติไว้เป็นสองระยะคือ

ระยะที่ ๑ :เริ่มตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ เรียกว่าวันเข้า บูรณพรรษา

ระยะที่ ๒ :เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ เรียกว่าวันเข้าปัจฉิมพรรษา

๒) พิธีกรรมที่พุทธศาสนิกชนได้กระทำในช่วงเข้าพรรษา แม้การเข้าพรรษาจะเป็นเรื่องของภิกษุ แต่พุทธศาสนิกชนก็ถือเป็นโอกาสดีที่จะได้ทำบุญรักษาศีลและชำระจิตใจให้ผ่องใส ก่อนวันเข้าพรรษาวัดบ้านก็จะไปช่วยพระทำความสะอาดเสนาสนะ ซ่อมแซมกุฏิวิหารและอื่นๆพอถึงวันเข้าพรรษาก็จะไปร่วมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมและรักษาอุโบสถศีลกันที่วัด บางคนอาจตั้งใจงดเว้น อบายมุขต่างๆ เป็นกรณีพิเศษ เช่น งดเสพสุรา งดฆ่าสัตว์ เป็นต้น

การประกอบพิธีทำบุญในวันเข้าพรรษาที่สำคัญคือ มีการทำบุญถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระสงฆ์ ถวายเทียนพรรษาหรือหลอดไฟฟ้าให้แก่วัดต่างๆโดยเฉพาะวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษา มีการทำบุญตักบาตร นอกจากนั้นสำหรับผู้ที่มีใจศรัทธาในพระพุทธศาสนาภิกษุเหล่านั้นอาจจะถือศีล และประพฤติในธรรม ละเว้นอบายมุขเป็นเวลาตลอดทั้ง ๓ เดือน

ดังนั้น การกระทำหรือพิธีกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดตลอดสิบสองเดือนนั้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่ยึดถือและปฏิบัติ

เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับตนเอง พวกพ้องในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอยู่ แม้ว่าพิธีกรรมบางอย่างจะเริ่มสูญหายหรือไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนเหมือนอย่างเช่นในอดีตก็ตาม แต่ยังคงมีเห็นอยู่ทั่วไปในภาคอีสาน ส่วนประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีเองก็เป็นที่นิยมที่ยึดถือปฏิบัติเรื่อยมาจนปัจจุบัน แม้ว่าจะมีบางอย่างที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสังคมปัจจุบันก็ตาม และหากเราจะกล่าวว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่นั้น เป็นโครงสร้างทางความคิด ความเชื่อ ตลอดจนแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของชนชาวอีสานก็จริงจะไม่เป็นการกล่าวเกินจริง

๔. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเพณีเข้าพรรษา คือ การถวายเทียนพรรษาแก่พระสงฆ์ผู้จำพรรษา การสืบทอดความรู้ภูมิปัญญาด้านการสร้างต้นเทียนพรรษา โดยการเกาะสลักเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติในต้นเทียนพรรษา การจัดงานประเพณีการเข้าพรรษาและการแห่เทียนพรรษาแต่ละปีเป็นการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เรื่องจัดกิจกรรมประเพณีการเข้าพรรษาเป็นระบบ ก่อนที่จะมีการถวายเทียนพรรษา มักจะมีชุมชนแห่แหนกันไปอย่างเอิกเกริกสนุกสนาน วัดและชุมชนมีบทบาทในการสืบทอดประเพณีเข้าพรรษาให้เกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาอย่างเป็นระบบการให้ความรู้เรื่องราวทางพระพุทธ ศาสนาผ่านทางด้านศิลปะ เช่น การทำต้นเทียนพรรษาประเพณีแห่เทียนพรรษา ถือว่าเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีเข้าพรรษา ถือว่าเป็นการสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อนุชนรุ่นหลังควรให้ความสำคัญ แต่ละชุมชนจะมีการตกแต่งเทียนให้สวยงาม และมีการแห่เทียนเพื่อไปถวายแก่พระสงฆ์ แต่ละชุมชนจะมีการตกแต่งต้นเทียนพรรษาที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละชุมชน ซึ่งประเพณีซึ่งเกิดขึ้นจากการยึดถือปฏิบัติตามจารีตประเพณีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” ชาวอุบลส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเชื่อพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมที่ปรากฏทั้งในส่วนที่เป็นความคิด พิธีกรรมและวัตถุ ส่วนใหญ่ยังเป็นไปตามฮีตและคองดั้งเดิม ซึ่งมีฮีตสิบสองคองสิบสี่เป็นหลัก อื่นชาวอีสานเป็นกลุ่มของบุคคลที่มีความผูกพันกับธรรมชาติและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในฮีตสิบสองคองสิบสี่ไม่ว่าจะประเมินได้ว่ามีความลึกซึ้งมากหรือน้อยกว่าภูมิปัญญาในวัฒนธรรมอื่นๆ อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่เป็นโครงสร้างทางความคิด ความเชื่อและเป็นทั้งพลังในการหล่อหลอมและสร้างความผูกพันให้กับคนอีสานมีสำนึกแน่นแฟ้นอยู่กับสังคม เครือญาติผู้จำเริญรอยตามวิถีชีวิตของชาวนา ที่มีฤดูกาลทางธรรมชาติ เป็นตัวกำหนดการประกอบพิธีกรรม ฮีตสิบสองคองสิบสี่ จึงเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่มีพลังอำนาจให้คนผู้อยู่ในวัฒนธรรมนั้นจัดการกิจของตน ครอบครัวและชุมชนได้ลงตัว แม้จะถูกแทรกแซงและถูกครอบงำโดยกระแสทุนนิยมและอำนาจนิยมของชาติรัฐและการศึกษาสมัยใหม่ในปัจจุบัน การเพิ่มงานบุญหรือวันสำคัญของทางราชการ ก็มิอาจทำให้วิถีชีวิตของคนอีสานที่ผูกพันอยู่กับฮีตคองที่จัดไว้อย่างลงตัว ยังคงสามารถดำเนินต่อไปตามนัยของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป

วิถีชีวิตของคน”พฤติกรรมที่กระทำสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณีในประเทศไทย ลักษณะของพฤติกรรมทางประเพณีจะมีแตกต่างกันไปบ้างตามความยึดมั่นในศาสนาของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ภาษา เชื้อชาติและลักษณะของสังคม และในการปฏิบัติตามจารีตดังกล่าวนี้มีการกระทำสืบทอดกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมาอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า ประเพณีการเข้าพรรษาในสังคมไทยภาคอีสาน เป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้ชำระความผิดของตนเองได้ คือหลักปาวณา ปกติกคนเรากันนานๆก็จะเผยสันดานที่แท้ออกมาอาจจะไม่ตึก แต่ตนเองไม่รู้ตัวและมองไม่เห็น แต่ผู้อยู่ข้างๆมองเห็นแต่ไม่กล้าเตือน ดังนั้นตนเองต้องปาวณา

ตัวให้ผู้อื่นชี้แนะได้ความสัมพันธ์ก็จะดีขึ้นและยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ๑) ในการเข้าพรรษาพุทธศาสนิกชนควรพิจารณาตัวให้บุคคลอื่นได้ชี้แนะได้
- ๒) ในการเข้าพรรษา ถือเป็นโอกาสดีที่พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญรักษาศีลและละเว้นจากอบายมุขต่างๆ
- ๓) ในช่วงเข้าพรรษาเป็นโอกาสดีที่บิดามารดาจะได้จัดพิธีอุปสมบทให้บุตรหลานของตนโดยถือกันว่าการเข้าบวชเรียนและอยู่จำพรรษาในระหว่างนี้จะได้รับอานิสงส์อย่างสูง
- ๔) ในสถานที่ราชการ สถานศึกษาและที่วัด ควรจัดให้มีการแสดงนิทรรศการ การบรรยายธรรมเกี่ยวกับวันเข้าพรรษา เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้สนใจทั่วไป

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการทวิจยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเพณีออกพรรษาในสังคมไทย
- ๒) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อของประเพณีกับวิถีชีวิตของคนในสังคม
- ๓) ควรมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมที่เกี่ยวข้องประเพณีวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น
- ๔) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การทำบุญตามฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ของสังคมชาวอีสาน
- ๕) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง ประเพณีแห่เทียนพรรษาในบริบทของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ๖) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมาที่มีการจัดประเพณีแห่เทียนพรรษาเหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลี้ยงเซียง, นักรธรรมชั้นโท, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง, ๒๕๔๗.
- เดิม วิชาคย์พจนกิจ, ประวัติศาสตร์อีสาน, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาไทย, ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- ประดับ ก้อนแก้ว, เทียนเข้าพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี ประวัติการจัดทำและการประกวด, อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๐.
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชพิธีสิบสองเดือน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๖.
- พิริยะ ไกรฤกษ์, จารึกพ่อขุนรามคำแหง : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ศิลปะ, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๒.
- สมจิต พรหมเทพ. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านของประชาชนชนบท, เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๓.
- สมชาย ใจดี และยรรยง ศรีวรารณ, ประเพณีและวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๓๘.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย, กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๖.
- สุพรรณ ณ บางช้าง, ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ และแนวปฏิบัติในสมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยา ตอนกลาง, กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- สุรินทร์ คล้ายจินดา, เทียนเข้าพรรษาอุบลราชธานี, อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๑.
- เสถียร โกเศศ (นามแฝง), ประเพณีไทยเกี่ยวกับเทศกาล (บางเรื่อง), กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๒.
- สำนักทะเบียนกลาง, ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๒ ตอนพิเศษ ๔๙ ง ๒ มีนาคม ๒๕๕๘. หน้า ๑๒-๑๔.
- สำนักงานคณะกรรมการสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, วัฒนธรรมกับการพัฒนา, กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๓.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ชีวิตไทย ชุด บรรพบุรุษของเรา, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑.
- เอกวิทย์ ณ ถกลาง, ภูมิปัญญาอีสาน, กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์, ๒๕๔๔.

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

A Study of People's Belief in the Ritual of Sitting on Herbal Pan in Ubon Ratchathani Province

เจิม คุณละทิ/Jame Koonlithi

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาความเชื่อต่อพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชาชนที่มาร่วมพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี คือ ประชากรผู้มาร่วมพิธี ผู้มารับมาส่งและประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง จำนวน 150 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า

ประชาชนมีความเชื่อต่อพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีโดย ภาพรวมมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลางและเป็นรายด้าน ดังนี้ คือ

1. ประชาชนมีความเชื่อด้านการทำพิธีกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนมีความเชื่อด้านประเพณีและวิถีชีวิตเชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง
3. ประชาชนมีความเชื่อด้านผู้ประกอบพิธีกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
4. ประชาชนมีความเชื่อด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความเชื่อต่อพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมัน มีความเชื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งสี่ด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประชาชนมีความเชื่อด้านการทำพิธีกรรมว่า การนั่งกระโถนน้ำมัน เป็นการอธิฐานจิต บริกรรมปลุกเสกน้ำมันสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนทำให้น้ำมันมีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณ โดยเชื่อว่า น้ำมันสมุนไพรที่ผ่านพิธีกรรมแล้วสามารถเอาไปใช้รักษาโรคภายนอกบางอย่างได้

ความเชื่อด้านประเพณีและวิถีชีวิตเชื่อ ถือว่าเป็นพิธีกรรมที่สร้างความสามัคคีให้เกิดกับคนในชุมชน ได้ประโยชน์ จากการร่วมพิธีคือได้ความรู้เรื่องประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นพิธีกรรมที่คนในชุมชนเป็นผู้ส่งเสริมให้จัดให้มีขึ้น

ด้านผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ที่จะสามารถทำพิธีกรรมได้ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษาในเรื่องสมุนไพรและการประกอบพิธีกรรมมาก่อนและมีความรู้อย่างชัดเจน ผู้ประกอบพิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมันต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และต้องเป็นคนในชุมชนยอมรับและเป็นที่เคารพของคนทั่วไป

ด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม ขั้นตอนต่างๆ หรือระยะเวลาผู้ทำพิธีจะเป็นผู้กำหนดเอง ทุกขั้นตอนการจัดงานนั่งกระโถนน้ำมันส่วนใหญ่จะจัดร่วมกับงานพุทธาภิเษกและให้ความรู้เรื่องหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาสอดแทรกในพิธีกรรมด้วย มีการบริการभवทพุดคุณ ธรรมคุณและสังฆคุณไปจนจบหรือตามที่ผู้ประกอบพิธีจะเห็นสมควรส่วนระยะเวลาในการจัดงานส่วนมากจะจัดในวันเดียว

คำสำคัญ : ความเชื่อ, พิธีกรรมการนั่งกระโถนน้ำมัน,

ABSTRACT

This research aims to study people's belief to the ceremony of sitting on oil pan in Ubonratchathani province by purposive sampling from 150 peoples who join the ceremony. The tools were used for collecting data are questionnaire, deep interview and co-observation.

The results of research are:

In the perspective, people in Ubonratchathani province believe the ceremony of sitting on oil pan is in middle level.

In the different view of belief:

1. Holding ceremony is in the middle level.
2. Custom and the way of life are in the middle level.
3. The person who holds the ceremony is in the middle level.
4. The condition of time in holding ceremony is in the middle level.

In the different sex: statistic level and the different education: statistic level 0.05

From the interview is found that:

People believe that:

Sitting on oil pan ceremony is the way to make herbal oil to be holy oil, it is the ancient ceremony and the herbal oil after the ceremony can cure some outside disease.

Custom and the way of life is the activity to make unity for community, getting co-operation from community and supporting from community.

Ceremonious person must be expert in herb and ceremony and faithful from community.

The condition of time in holding ceremony, the step by step to hold ceremony is created by ceremonious person. The ceremony is held in Buddhapisek and teaches dhamma through ceremony. There is the Buddhakun, Dhammakun, and Sanghakun chanting until the end of ceremony. The ceremony always holds and ends in a day.

บทนำ

ประเทศไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อในทางพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีมากถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ จึงยากที่จะเรียนรู้และเข้าใจในข้อวัตรปฏิบัติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการประกอบพิธีกรรมทั้งในศาสนิกชนที่ศรัทธาด้วยความบริสุทธิ์ใจและที่มีความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา จึงได้เกิดมีพิธีกรรมในด้านต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในสภาพของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้คนจำนวนมากหาทางออกด้วยการพึ่งพาความเชื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ไสยศาสตร์และพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของฤๅษีในปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมของคนในสังคมและนับวันแต่จะมีการประกอบพิธีกรรมในการปลูกเสกเพื่อให้เครื่องรางมีความศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อนั้นๆ ไม่เว้นแม้แต่วัดในทางพระพุทธศาสนา ก็จะมีการประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันให้เห็นอยู่หลายวัด และประชาชนที่เข้าร่วมพิธีกรรมก็จะมีหลายระดับ ไม่เว้นแม้แต่พระภิกษุและชนชั้นกลางในสังคมที่ได้รับการศึกษาสูง จนมีคำพูดว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่” ผู้ที่ประกอบพิธีส่วนมากจะเป็นฤๅษี ส่วนผู้ที่เข้าร่วมพิธีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความเชื่อในด้านไสยศาสตร์ และมีปัญหาในชีวิต ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทั้งที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา แต่ทำไมพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันกลับกลายเป็นที่นิยมในสังคมไทย ตามความเห็นของ ทวีวัฒน์ ปุณฺทริก วิวัฒน์¹ กล่าวว่า ไสยศาสตร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่สะท้อนให้เห็นเรื่องของชนชั้น และสถานะทางเศรษฐกิจของผู้คนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ไสยศาสตร์กลายเป็นความหวังของผู้คน และจะเพื่องูเป็นพิเศษในยามที่ประชาชนหาทางออกอย่างอื่นไม่ได้ และได้จัดแบ่งไสยศาสตร์ออกเป็น 3 ระดับ คือ ไสยศาสตร์ระดับสูง ได้แก่ไสยศาสตร์แห่งอภิปรชญา(ลัทธิกรรมเก่า)ระดับกลาง ได้แก่ความศักดิ์สิทธิ์ เช่น ลัทธิเกจิอาจารย์ และรูปเคารพ กับการทำนายทายทัก ซึ่งเป็นลัทธิโหราศาสตร์ ระดับต่ำ ได้แก่การทรงเจ้าเข้าผี กับไสยดำ (ใช้อำนาจลึกลับในการควบคุมบุคคลอื่นโดยตรง เช่น เสกหนังและตะปูเข้าท้อง, เสน่ห์ยาแฝด, เนหน้าทอง, น้ำมันพราย) ลัทธิแสดงฤทธิ์ลุยไฟ นึ่งบนกระทะน้ำมันที่เดือด เป็นพิธีกรรมตามระบบความเชื่อของสังคมไทยพุทธมีรากฐานมาจาก ความเชื่อเรื่องผีที่สืบทอดกันมานานและมีผลต่อวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้ เกิดวัฒนธรรมนับถือผีหรือวิญญาณบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ย่าและผีปู่ตา...²และเกิดการผสมผสานกันจนกลายเป็นแบบแผนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมไทย “...พระพุทธศาสนาจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อของประชาชนในสังคมและความเชื่อนั้นมีอยู่ไม่น้อยที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ผีสาธเทวตา...”³

ส่วนหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เป็นทางที่จะพึงทำได้ด้วยความสามารถของตน พระพุทธองค์ทรงสอนให้มนุษย์ใช้ศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องกำกับในเรื่องความเชื่อ โดยยึดหลักกาลามสูตร ทรงให้ใช้เหตุผลพิจารณาในสิ่งต่างๆ ว่าสมควรเพียงใดที่จะเชื่อได้ และให้เชื่อเรื่องกรรมเป็นสำคัญ และพึงพระรัตนตรัยดีที่สุดในขณะที่ สมบูรณ์ สุขสำราญ⁴ ได้จัดให้ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของประชาชนในสังคมแบบชาวบ้านเป็นความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์และความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์หรือผีสาธเทวตา(วิญญาณนิยม)

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของชาวบ้าน จึงนำไปสู่ความเชื่อทางพิธีกรรมและบทบาทของตนเองต่อสังคม และสาเหตุที่ทำให้ประชาชนมีความเชื่อเรื่องพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันมี 9 ประการคือ (1) ความกลัวทางกายและใจ (2) ความต้องการทางกายและใจ (3) ความเชื่อทางไสยศาสตร์ (4) ปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

¹ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. “ไสยศาสตร์ : ปรากฏการณ์ของสังคมไทย”, ในไสยศาสตร์ครองเมือง, พิทยา ว่องกุล บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2543), หน้า 105-115.

²วิชากรณ แสงมณี, ผีในวรรณคดี, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร, 2536), หน้า 31-32.

³วิรัช-นิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ, การเข้าทรงและร่างทรง, (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮ้าส์, 2533), หน้า 20.

⁴สมบูรณ์ สุขสำราญ, การพัฒนาตามแนวพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา, อ่างโน วิรัช-นิภาวรรณ, การเข้าทรงและร่างทรง, (กรุงเทพมหานคร, โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์, 2534), หน้า 21.

(5) ความล้มเหลวทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ (6) ความล้มเหลวทางการเผยแผ่พุทธธรรมที่ถูกต้องแก่ประชาชน (7) ศาสนาไม่อาจเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจของประชาชนได้มากเพียงพอ (8) ช่วยแก้ปัญหาบางส่วนของมนุษย์ (9) พระภิกษุสงฆ์และนักจิตวิทยามีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

การประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของชาวจังหวัดอุบลราชธานี เป็นเรื่องของความเชื่อที่ว่า การประกอบพิธีกรรมนั้นเพื่อปลุกเสกให้วัตถุนั้นเกิดความขลังและมีความศักดิ์สิทธิ์ ผู้เข้าร่วมพิธีเกิดความเป็นสิริมงคลแต่ตัวเองและคนในครอบครัว จึงได้เกิดพิธีกรรมแบบต่างๆ ที่หลากหลายและแปลก จนบางครั้งเราอาจจะคาดไม่ถึงว่าจะมีพิธีกรรมแบบนี้ในประเทศไทยด้วย เป็นพิธีกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ชาวพุทธให้ความสนใจไปร่วมพิธีอย่างมากมาย การประกอบพิธีกรรมนึ่งกระทะน้ำมันเป็นวิธีการที่พุทธศาสนิกชนบางกลุ่มได้กระทำ โดยมีความเชื่อและความศรัทธาว่าบุคคลใดที่ได้เข้าร่วมพิธีแล้วจะทำให้ผู้นั้นมีความสุขความเจริญ ในด้านของพิธีกรรมการนึ่งกระทะนั้นถือว่าเป็นพิธีกรรมของพราหมณ์ แต่ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันกับเป็นชาวพุทธเองที่เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมดังกล่าว หรืออาจจะมิใช่เป็นผู้ทำพิธีกรรม โดยจะทำพิธีกรรมปลุกเสกที่แตกต่างจากการปลุกเสกทั่วไป คือผู้ทำพิธีปลุกเสกจะลงไปในนึ่งทำพิธีในกระทะน้ำมันที่กำลังเดือด สร้างความเชื่อและศรัทธาแก่ผู้มีร่วมพิธีอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการศึกษาพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ว่าบุคคลเหล่านั้นมีความเชื่ออย่างไร และมีแรงจูงใจอย่างไรในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการศึกษาและเข้าใจถึงหลักเหตุผลของบุคคลและการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อของพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชน จำแนกตามเพศและระดับการศึกษาได้

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาในลักษณะการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสอบถาม ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรผู้ที่มาร่วมพิธีผู้มารับมาส่ง และประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Purposive Samples โดยจำแนกกลุ่มประชาชนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทั่วไป ประชาชนผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงและผู้จัดการงานและประชาชนผู้มารับส่งผู้เข้าร่วมพิธี จำนวนทั้งสิ้น 150 คน

ผลการศึกษา

การศึกษาความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล ดังจะเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3 มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 มีสถานภาพสมรส จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 63 คิดเป็นร้อยละ 42.0 มีค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งที่มาร่วมระหว่าง 100 - 500 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 จำนวนครั้งที่เข้าร่วมพิธี ส่วนใหญ่มาเป็นครั้งแรก จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 78.7 สาเหตุที่มาร่วมพิธีส่วนใหญ่เพื่อบูชาวัตถุมงคล

จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาเพราะอยากมาพิสูจน์ด้วยตัวเอง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7

2. ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านความเชื่อในการทำพิธีกรรม ด้านประเพณีและวิถีชีวิต ด้านผู้ประกอบพิธีกรรม และด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีในภาพรวมทุกด้าน ดังนี้

ความเชื่อต่อพิธีกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเชื่อในการทำพิธีกรรม	3.01	.72	ปานกลาง
ด้านประเพณีและวิถีชีวิต	3.34	.71	ปานกลาง
ด้านผู้ประกอบพิธีกรรม	3.41	.63	ปานกลาง
ด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม	3.29	.72	ปานกลาง
รวม	3.26	.70	ปานกลาง

2.1 ด้านความเชื่อในการทำพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ในด้านความเชื่อในการทำพิธีกรรม โดยรวม ($\bar{X}=3.01$) เป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือมีความเชื่อว่าการนึ่งกระทะน้ำมันเป็นการอธิษฐานจิตบริกรรมปลุกเสกคาถาทำให้น้ำมันมีความศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X}=4.06$) การนึ่งกระทะน้ำมันเป็นพิธีกรรมหุงน้ำมันตามประเพณีโบราณ ($\bar{X}=3.98$) การนึ่งกระทะน้ำมันเป็นศาสตร์ที่ผู้เรียนมาสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมีอันตราย ($\bar{X}=3.27$) การนึ่งกระทะน้ำมันเพื่อปลุกเสกสำเร็จด้วยพลังสมาธิน้ำมันมนต์จึงเป็นที่ต้องการแก่คนทั่วไป ($\bar{X}=3.24$)

2.2 ด้านประเพณีและวิถีชีวิต

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านประเพณีและวิถีชีวิต ($\bar{X}=3.34$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เป็นพิธีกรรมที่สร้างความสามัคคีให้เกิดกับคนในชุมชน ($\bar{X}=4.04$) ประโยชน์จากการร่วมพิธีคือได้ความรู้เรื่องประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน ($\bar{X}=3.88$) เป็นพิธีกรรมที่ควรส่งเสริมให้จัดเป็นประจำทุกปี ($\bar{X}=3.78$) และการประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันเป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดมา ($\bar{X}=3.65$)

2.3 ด้านผู้ประกอบพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านผู้ประกอบพิธีกรรม ($\bar{X}=3.41$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ผู้ที่จะสามารถทำพิธีกรรมได้ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษามาก่อนและมีความรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.33$) ผู้ประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ($\bar{X}=4.10$) ผู้ที่จะประกอบพิธีกรรมต้องเป็นคนที่มีความรู้ด้านสมุนไพรต่างๆ ($\bar{X}=4.05$) และผู้นึ่งกระทะน้ำมันต้องเป็นคนที่ชุมชนยอมรับและเป็นทีเคารพของคนทั่วไป ($\bar{X}=3.81$)

2.4 ด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านเงื่อนไขของเวลาประกอบพิธีกรรม ($\bar{X}=3.29$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ขึ้นตอนต่างๆ หรือระยะเวลาผู้

ทำพิธีจะเป็นผู้กำหนดเองทุกขั้นตอน ($\bar{X}=4.23$) การจัดงานนึ่งกระทะน้ำมันส่วนใหญ่จะจัดร่วมกับงานพุทธาภิเษก ($\bar{X}=3.86$) เมื่อนึ่งแล้วจะมีการบริกรรมคาถาจนจบหรือตามที่ผู้ประกอบพิธีจะเห็นสมควร ($\bar{X}=3.79$) และระยะเวลาในการประกอบพิธีจะจัดในวันเดียว ($\bar{X}=3.78$)

3. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ มีความเชื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผู้ประกอบพิธีกรรมกับด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความเชื่อในงานพิธีกรรมและด้านประเพณีและวิถีชีวิต มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามการศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งสี่ด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาทำการศึกษาศึกษาการประกอบพิธีกรรมนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสอบถามจากประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทั่วไป ประชาชนผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงและผู้จัดงาน และประชาชนผู้มารับส่งผู้เข้าร่วมพิธี จัดขึ้นที่สวนป่าพุทธสถานรัตนวิสุทธิ บ้านโนนศิลาอ่อน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอยุบลรัตน์ จังหวัดอุบลราชธานี และที่วัดป่าศรีรัตน (วัดป่าบ้านสวนฝ้าย) ตำบลสมสะอาด อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานีโดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

4.1 สัมภาษณ์ประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงและผู้ร่วมพิธีกรรมทั่วไป

พบว่า การทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์ในหลายด้าน เช่น การทำป้าย การออกสื่อวิทยุและการบอกข่าวต่อๆ ไปของประชาชนที่สนใจในด้านนี้ สาเหตุที่มาร่วมพิธีกรรมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เช่น มาช่วยงานผู้ประกอบพิธีเพราะความคุ้นเคยกัน ส่วนมากจะช่วยจัดเตรียมสมุนไพรที่ใช้ประกอบพิธีและแจกให้ผู้มาร่วมพิธีกรรม ความเชื่อในด้านพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมัน เป็นประเพณีแต่โบราณที่สืบทอดกันมา แต่ก่อนอาจจะไม่มีการนึ่งกระทะน้ำมันเหมือนในปัจจุบัน แต่จะมีการหุงน้ำมันเพื่อใช้ให้คนกรบที่จะออกศึกสงครามได้อาบน้ำมันเพื่อความเป็นสิริมงคลและอยู่ยงคงกระพัน น้ำมันที่หุงจะมีส่วนผสมของสมุนไพรต่างๆ 108 ชนิด สามารถรักษาโรคภัยต่างๆ ได้ แต่ในปัจจุบันก็อาจจะมีการหุงน้ำมันที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อของอาจารย์แต่ละท่าน จึงมีการประกอบพิธีหุงน้ำมันโดยขึ้นปิ้งบนน้ำมันเพื่อบริกรรมคาถาต่างๆ ให้เกิดความขลังและศักดิ์สิทธิ์ ผู้นำน้ำมันไปใช้ก็จะมีความมั่นใจว่าน้ำมันสมุนไพรได้ผ่านพิธีกรรมที่ปลุกเสกมาแล้ว โดยเฉพาะน้ำมันจะมีสมุนไพรสามารถนำไปใช้บำบัดรักษาโรคบางอย่างได้ เช่น โรคปวดเมื่อย คัดหยอก ก็สามารถรักษาได้ตามแต่ผู้ที่จะนำไปใช้ ผมจึงมีความเชื่อว่า การประกอบพิธีกรรมนึ่งกระทะน้ำมัน ก็เป็นวิธีการหุงน้ำมันสมุนไพรอีกวิธีหนึ่งมีมาแต่โบราณที่สืบทอดมาสามารถนำน้ำมันสมุนไพรไปสรงเคราะห์ผู้ที่มาร่วมพิธีได้

ในด้านผลกระทบต่อประเพณีและวิถีชีวิตของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร ? นั้นผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่า จะกระทบต่อประเพณีหรือวิถีชีวิตของคนชุมชนหรือไม่นั้น ตอบได้ยากครับ เพราะว่าแต่ละชุมชนมีความเชื่อและความศรัทธาที่แตกต่างกัน เหมือนกับที่ สวนป่าพุทธสถานรัตนวิสุทธิ (แดนทิพย์โพธิญาณ) บ้านโนนศิลาอ่อน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอยุบลรัตน์ จังหวัดอุบลราชธานี ที่ประกอบพิธีกรรมนึ่งกระทะน้ำมันนี้ จัดเป็นครั้งที่ 2 แล้ว

ที่จัดได้เพราะว่าญาติโยมและชุมชนเขามีความพร้อมและมีความสามัคคี มีศรัทธาต่อหลวงปู่ผู้ประกอบพิธีกรรม และเราก็ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและวิธีการนำไปใช้โดยแทรกหลักธรรมในทางพุทธศาสนาด้วย เช่นผู้ที่จะนำน้ำมันสมุนไพรไปใช้ อย่างน้อยต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีระลึกนึกถึงคุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ และคุณครูบาอาจารย์ เป็นต้น เมื่อนำไปใช้แล้วเขาเห็นว่าดี จึงไม่มีผลกระทบต่อกันในชุมชน แต่ถ้าเป็นชุมชนอื่นที่มีความเชื่อแตกต่างกันไป ถ้ามีการจัดพิธีกรรมในลักษณะนี้อาจจะถูกต่อต้านจากคนที่ไม่เห็นด้วย ย่อมมีผลกระทบต่อกันในชุมชนแน่นอน จึงขึ้นอยู่กับความต้องการของคนชุมชนนั้นเป็นหลัก

4.2 สัมภาษณ์คณะผู้จัดงานและผู้ประกอบพิธีกรรม

พบว่า ในการจัดงานนุ่งกระเท้าน้ำมันในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำน้ำมันว่านสมุนไพรไปช่วยในการรักษาโรคปวดขา โรคผิวหนัง เป็นการรักษากายนอก เพราะว่าว่านจำนวนนี้มีอยู่ในตัวของมัน ก็เป็นสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น ว่านไฟ ชิง ข่า ขมิ้นบางที่ก็เรียกว่าว่าน 108 บางครั้งอาจจะไม่ถึง 108 หรือเกินกว่านั้นก็ได้ เพราะว่าตัวเลขที่ว่า 108 ถือว่าเป็นมงคล จัดมาแล้วหนึ่งครั้ง คราวนี้เป็นครั้งที่สอง โดยมีความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมการนุ่งกระเท้าน้ำมัน เป็นวิธีการหุงว่านสมุนไพร ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เพื่อให้ญาติโยมได้สมุนไพรไปใช้รักษาโรคบางชนิดเท่านั้น ในด้านการเตรียมการต้องใช้เวลาอันยาวนานกว่าจะหาสมุนไพรได้ครบตามตำรา

ถามด้านการประกอบพิธีกรรมการนุ่งกระเท้าน้ำมันมีประวัติความเป็นมาอย่างไร ?

ผู้ประกอบพิธีกล่าวว่า เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งของคนโบราณที่สืบทอดกันมา สมัยก่อนมันไม่มีโรงพยาบาลเหมือนสมัยนี้ คนแต่ก่อนก็ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค สมุนไพรบางชนิดใช้กิน บางชนิดใช้ทาภายนอก และมีวิธีการในการสังเคราะห์ต่างกันไป เช่น การบด การหุง การต้ม เพื่อให้ได้ยาสมุนไพรที่ต้องการมารักษาโรคต่างๆ แต่ที่นิยมส่วนใหญ่จะเป็นการหุงผสมกับว่านชนิดต่างๆนำมาใช้บำบัดโรคภายนอก เช่น ปวดขา ปวดหัว โรคผิวหนัง แต่ก็มีว่านบางชนิดที่คนโบราณมีความเชื่อว่า เพื่อนำไปใช้แล้วจะมีอายุยืนยาว พ้น แผลไม่เข้า ส่วนมากจะเป็นการบดที่จะออกศึกสงคราม จะมีการอาบน้ำมันว่านเพื่อป้องกันภัยอันตรายต่างๆ จึงมีพิธีกรรมการอาบน้ำมันว่านขึ้น ผู้ที่เป็นอาจารย์ก็จะเป็นผู้ทำพิธีกรรมให้ จึงมีวิธีการหุงสมุนไพรแบบต่างๆ เกิดขึ้น เช่น พิธีกรรมการนุ่งกระเท้าน้ำมันที่เห็นในปัจจุบัน ซึ่งก็มีผู้ที่ทำพิธีหลายท่าน เช่น ฤาษีสุมพิศ และเป็นพระสงฆ์ก็มีบางรูป แต่สำหรับผมแล้วถือว่าเป็นการทำพิธีตามครูอาจารย์ได้อบรมสั่งสอนมาไม่ได้เน้นที่เรื่องปาฏิหาริย์ ก่อนจะทำพิธีก็มีการบูชาพระรัตนตรัย ระลึกถึงครูอาจารย์ก่อนและให้ชี้แนะแนวทางให้ความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรม การฝึกสมาธิ เป็นต้น การนุ่งกระเท้าน้ำมันก็คือการหุงว่านสมุนไพร อีกวิธีหนึ่งเท่านั้นเองและเป็นสร้างกำลังใจให้กับผู้ที่นำน้ำมันว่านสมุนไพรไปใช้ ได้มีความมั่นใจว่าได้ผ่านพิธีกรรมแล้ว

มีขั้นตอนการทำพิธีนุ่งกระเท้าน้ำมัน อันดับแรก ต้องหาสมุนไพรก่อนและเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ เช่น กระดาษขนาดใหญ่ ก่อนที่จะเอาสมุนไพรลงกระเทาก็ต้องมีการประกอบพิธีกรรมลงคาถาที่กระเท้าน้ำมันก่อน เหมือนที่ครูอาจารย์ได้สั่งสอนมา คือ คาถากันไฟก่อน แล้วค่อยเป็นสมุนไพรต่างๆหรือสมุนไพร 108 ชนิด ที่เตรียมไว้ลงไปในส่วนการนุ่งกระเท้าน้ำมันนั้นจะนั่งช่วงเวลาไหนก็ได้แล้วเจ้าพิธีผู้ทำ แล้วแต่ความพร้อมบางครั้งผมก็นั่งตอนกลางวัน บางทีก็นั่งตอนกลางคืนจะให้น้ำมันเดือดก่อนหรือไม่เดือดก็นั่งไปตลอดจะนั่งอย่างน้อยก็ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง เวลานั้นก็ต้องมีการบริการมคาคาตลอดแต่ถ้าจิตเราเป็นสมาธิแล้วความร้อนก็จะลดลงไปเอง

การประกอบพิธีนุ่งกระเท้าน้ำมันผู้ประกอบพิธีบอกว่า สืบทอดมาจากพระอาจารย์สำเร็จลุน ซึ่งเป็นเจ๊กอาจารย์ดังที่ฝั่งประเทศลาวเคยศึกษา มาตั้งแต่เป็นสามเณรอายุ 9 ขวบ ก็มีการศึกษาสมุนไพรต่างๆ จนมีความรู้ความสามารถในด้านสมุนไพรและครูอาจารย์ก็ได้สอนวิธีการนุ่งกระเท้าน้ำมันและก็ได้ฝึกฝนมาเรื่อยๆ จนสามารถกระทำได้ เมื่อทำพิธีเสร็จลูกศิษย์หรือผู้ที่เคารพนับถือ ก็จะนำเอาน้ำมันที่ผ่านพิธีกรรมไปใช้นวดใช้ทาเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดจากโรคภายนอก เช่น ปวดขา ปวดเมื่อยตามร่างกาย ถ้าถามดีหรือไม่ดีผมก็ตอบไม่ได้

ต้องถามลูกศิษย์คนที่เขานำไปใช้เอง เพราะว่าเราก็ไม่สามารถที่จะไปประกันว่าใช้แล้วจะหายหรือไม่หายได้ น้ำมัน ก็เป็นสมุนไพรพื้นบ้านที่สามารถหาได้ทั่วไป ก็นำมาหุงเพื่อให้ญาติโยมที่มาร่วมทำบุญได้นำไปใช้

ผู้ที่จะสามารถเป็นผู้ที่นึ่งกระทะน้ำมันได้จะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติตนคือต้องฝึกจิตใจให้เป็นสมาธิก่อน เพราะว่าถ้าจิตเป็นสมาธิแล้วมันจะอยู่เหนือความร้อนความหนาวได้ สมุนไพรที่ส่วนช่วยที่ทำให้บรรเทาความร้อน ลงได้ จึงสามารถนึ่งได้ ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่อัศจรรย์อะไร เพียงแค่ว่าผู้ที่ประกอบพิธีกรรมเหล่านี้ต้องมีผู้ที่ต้องฝึกฝน มีประสบการณ์และมีความรู้เรื่องสมุนไพรด้วยว่า สมุนไพรตัวไหนเป็นยาแก้อะไร ตัวไหนแก้ความร้อน ตัวไหนบรรเทา ความคัดหอยกต้องใช้ให้ถูกทาง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

4.3 สัมภาษณ์ผู้รับมาส่งผู้เข้าร่วมพิธีกรรม

พบว่า ผู้มารับส่งผู้เข้าร่วมพิธีกรรมชาวจากลูกศิษย์ของผู้ประกอบพิธีกรรมที่เคยมาทำบุญกับเป็นประจำ เมื่อมีการจัดงานพุทธาภิเษกและมีการนึ่งกระทะน้ำมันสมุนไพร ที่แรกก็ไม่ทราบว่าจะมีพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมัน รู้แต่เพียงว่าเป็นงานพุทธาภิเษกหรือสมโภชพระเท่านั้นเอง ชาวบ้านที่อยากมาร่วมงานวานให้เป็นคนขับรถพณนำ คณะญาติโยมมาจากบ้านโนนจิกน้อย ตำบลวาริน อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนประมาณ 20 คน มาร่วมทำบุญด้วย อีกอย่างหนึ่งมันเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ด้วยผมก็ว่างพอดี

คำถามเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมัน และเคยศึกษาหรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีกรรม นี้มาก่อนหรือไม่ อย่างไร ? ส่วนมากจะไม่ค่อยแน่ใจเพราะว่าไม่เคยเห็นมาก่อน เคยเห็นแต่ในหนังสือพิมพ์ที่มีภาพ พิธีประกอบพิธีนึ่งกระทะน้ำมันก็ไม่ค่อยสนใจเท่าไร

ถามเกี่ยวกับความเชื่อในการทำพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันมีผลกระทบต่อประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน หรือไม่ว่างไร ? ส่วนมากจะตอบว่าไม่กระทบ เพราะว่าการจัดพิธีเหล่านี้จะจัดพร้อมกันกับงานประจำปี หรืองาน พุทธาภิเษกสมโภชพระ เหมือนกับที่จัดพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันส่วนมากก็จะจัดพร้อมกันกับงานพุทธาภิเษก ชาวบ้านก็จะร่วมงานพุทธาภิเษกและร่วมพิธีนึ่งกระทะน้ำมันด้วย ถ้าสิ่งไหนดีทำแล้วไม่เกิดโทษ ไม่ทำให้ชุมชนเสียหายอะไร คิดว่าไม่น่าจะกระทบกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ถามเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องของอำนาจที่ทำให้เกิดทุกข์-สุขพิธีกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตหรือไม่ อย่างไร ? ส่วนมากมีความเชื่อในคุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ คุณครูอาจารย์ และคุณความดีที่กระทำ ถ้า เราทำดีแล้วคิดว่าไม่มีอะไรที่จะจะมีอำนาจจะสามารถดลบันดาลให้เราได้ นอกจากตัวเราเอง ส่วนพิธีกรรมต่าง ๆ นั้น เชื่อว่าน่าจะทำได้เพื่อให้มีศรัทธาและกำลังใจเท่านั้น

อภิปรายผลการศึกษา

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1. ด้านความเชื่อในการทำพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีความเชื่อว่าการนึ่งกระทะ น้ำมันเป็นการอธิฐานจิตบริกรรมปลุกเสกคาถาทำให้น้ำมันมีความศักดิ์สิทธิ์ การนึ่งกระทะน้ำมันเป็นพิธีกรรมหุง น้ำมันตามประเพณีโบราณ การนึ่งกระทะน้ำมันเป็นศาสตร์ที่ผู้เรียนมาสามารถกระทำได้โดยไม่อันตราย การนึ่ง กระทะน้ำมันเพื่อปลุกเสกสำเร็จด้วยพลังสมาธิน้ำมันมนต์จึงเป็นที่ต้องการแก่คนทั่วไป ในการทำพิธีกรรมนั้น สิ่ง ที่ประกอบควบคู่ไปกับการทำพิธี คือศรัทธา หมายเอาความเชื่อ ความมั่นใจที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา เป็นความเชื่อที่ ไม่ต้องการบทพิสูจน์ ศรัทธาในพระรัตนตรัย จึงเป็นความมั่นใจในความศักดิ์สิทธิ์ ความขลัง ทำให้เกิดพิธีกรรม การ นึ่งกระทะน้ำมันเพื่อหุงน้ำมันสมุนไพร โดยความเชื่อในด้านพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมัน เป็นประเพณีแต่โบราณที่ สืบทอดกันมา แต่ก่อนอาจจะไม่มีการนึ่งกระทะน้ำมันเตอดเหมือนในปัจจุบัน แต่จะมีการหุงน้ำมันเพื่อใช้ให้คนรับ ที่จะออกศึกสงครามได้อาบน้ำมัน เพื่อความเป็นสิริมงคลและอยู่อย่างคงกระพัน น้ำมันที่หุงจะมีส่วนผสมของสมุนไพร

ต่างๆ 108 ชนิด สามารถรักษาโรคภัยต่างๆได้ แต่ในปัจจุบันก็อาจจะมีการหุงน้ำมันที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อของอาจารย์แต่ละท่าน จึงมีการประกอบพิธีหุงน้ำมันโดยขึ้นโป้น้ำมันเพื่อบริกรรมคาถาต่างๆให้เกิดความขลังและศักดิ์สิทธิ์ ผู้นำน้ำมันไปใช้ก็จะมีความมั่นใจว่าน้ำมันสมุนไพรได้ผ่านพิธีกรรมที่ปลุกเสกมาแล้ว โดยเฉพาะน้ำมันจะมีสมุนไพรสามารถนำไปใช้บำบัดรักษาโรคบางอย่างได้ เช่น โรคปวดเมื่อย คัดหยอก ก็สามารถรักษาได้ตามแต่ผู้ที่จะนำไปใช้ ผมจึงมีความเชื่อว่า การประกอบพิธีกรรมนึ่งกระเท้าน้ำมัน ก็เป็นวิธีการหุงน้ำมันสมุนไพรอีกวิธีหนึ่งมีมาแต่โบราณที่สืบทอดมา สามารถนำน้ำมันสมุนไพรไปสรงเคราะห์ผู้ที่มาร่วมพิธีกรรม และผู้ที่นำไปใช้เป็นสมุนไพรเพื่อรักษาโรคทางภายนอกได้บางอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไซยา อมรกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อเกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์ของเกจิอาจารย์ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบและนำเสนอผลงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

เกจิอาจารย์เป็นพระภิกษุที่มีจริยาวัตรตรงตามและมีความรู้ทางวิทยาคม มีบทบาทในการอบรม การเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการสังคมสงเคราะห์ จนเป็นที่ได้รับการยกย่องศรัทธาของคนในชุมชน เป็นบ่อเกิดแห่งความเชื่อเกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์ประกอบด้วย หลวงพ่อพัฒน์นารโท วัดพัฒนาราม หลวงพ่อกล่อมนันท์วัดโพธาราม หลวงพ่อเพชร อินทรโชติวัดศิรินาถประดิษฐ์ หลวงพ่อญ้อย สุวันโณ วัดอัมพาราม หลวงพ่อเพชร วชิโร วัดอัมพวัน หลวงพ่อจ้อย จิตบุญญ วัดเขาสวรรณประดิษฐ์ และหลวงพ่อแดง ตีสโส วัดแหลมสอ ซึ่งอธิปาทิหารีย์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์ที่ปรากฏแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือเหตุการณ์เกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์ที่เล่าสืบทอดกันมา อันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยมีเกจิอาจารย์เหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่หรือหลังจากมรณภาพไปแล้ว และเหตุการณ์เกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์ที่เกิดขึ้นโดยตรง โดยความเชื่อเกี่ยวกับอธิปาทิหารีย์เหล่านั้น มีอิทธิพลต่อคนในชุมชน ทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในด้านต่างๆ คือ อิทธิพลต่อสังคม ได้แก่ มีอิทธิพลต่อคนในชุมชน ด้านจริยธรรมของคนในสังคม เป็นพลังของสังคมในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคมและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในด้านการบ่นและการแก้บน การพาณิชย์ การรักษาโรค การสร้างรูปเหมือนแทนตัวและการสืบทอดประเพณี

2. ด้านประเพณีและวิถีชีวิต

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระเท้าน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านประเพณีและวิถีชีวิต เป็นพิธีกรรมที่สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน ประโยชน์จากการร่วมพิธีคือได้ความรู้เรื่องประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นพิธีกรรมที่ควรส่งเสริมเพราะว่าเป็นความร่วมมือร่วมใจของชุมชน การประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระเท้าน้ำมันเป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้สื่อพิธีกรรมทำขวัญข้าวแม่โพสพเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชน อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟูและเสริมสร้างศักดิ์ศรี ให้แก่ สื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพ (2) เพื่อศึกษาสถานภาพของสื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพ ตลอดจนปัจจัยที่มีผล ต่อการดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพ (3) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ ของสื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพ ในการเสริมสร้าง อัตลักษณ์ศักดิ์ศรี ของชาวอำเภอนองขาหย่าง (4) เพื่อศึกษากระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก เพื่อฟื้นฟูรูปแบบ และคุณค่า/ความหมายของ สื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาจากเอกสาร ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่ชุมชนนำมาใช้ในการฟื้นฟูและเสริมสร้างศักดิ์ศรีให้แก่สื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพ มี 5 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารแบบแนวระนาบการไหลของข่าวสารสอง

จังหวัด การสลับบทบาทหน้าที่ของผู้สื่อสารและการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ

2. สถานภาพของสื่อพิธีกรรมในยุคอดีตมีความเฟื่องฟู เนื่องจากสื่อมีความหมายศักดิ์สิทธิ์ และเป็นอัตลักษณ์ศักดิ์ศรี ของชุมชน และเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับคนทุกเพศทุกวัย แต่ในช่วงปี 2544 เป็นต้นมา สื่ออยู่ในสภาพแบบข้างนอกอยู่ข้างในกลวง เนื่องจากคนที่เกี่ยวข้อง มีเพียงกลุ่มคนสูงอายุ นอกจากนี้ สื่อยังได้รับการตีความหมายใหม่ว่าเป็นเรื่องงมงาย ภายหลังจากที่มีโครงการฟื้นฟูในปี พ.ศ.2551 ทำให้สื่อกลับมาอยู่ในสภาพที่เข้มแข็ง เนื่องจากชุมชนและองค์กรภายนอกให้ความร่วมมือในการสืบทอดพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพ และสื่อมีความหมายมากกว่าพิธีกรรม เพราะสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของชุมชนอีกด้วย ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพพบว่า ปัจจัยภายในได้แก่ ความเชื่อ ข้อจำกัดของสื่อ ผู้นำชุมชนและระบบเครือญาติ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ ความเจริญทางเทคโนโลยี เครื่องจักร การศึกษา เส้นทางคมนาคม เศรษฐกิจและการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

3. การทำบทบาทหน้าที่ของสื่อในการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวอำเภอนองขาหย่าง ในยุคอดีต มีช่องทางการสื่อสารที่จำกัด ทำให้กลุ่มแกนนำครู ได้บูรณาการสื่อพิธีกรรมการทำขวัญข้าวแม่โพสพเข้าสู่โรงเรียน เมื่อปีพ.ศ.2544 แต่ผู้ที่ทำหน้าที่สืบทอดมีเพียงกลุ่มเด็กและเยาวชน ต่อมา มีการทำโครงการฟื้นฟู พบว่าได้มีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับคนทุกเพศทุกวัย โดยการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันส่งผลให้สื่อกลับมาทำบทบาทหน้าที่ในการสืบทอดอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชาวอำเภอนองขาหย่างได้อย่างเข้มข้น

4. กระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุกที่ชุมชนนำมาใช้ในการฟื้นฟูรูปแบบและคุณค่า/ความหมาย พบว่ามี 5 แนวคิด ได้แก่ หลักสิทธิเจ้าของวัฒนธรรม หลักการสร้างความร่วมมือกันก่อนทำกิจกรรม (ขยับปัญญา) แนวคิดการวิเคราะห์วัฒนธรรมทั้งรูปแบบและเนื้อหา (ต้นไม้แห่งคุณค่า) หลักการครบเครื่องเรื่อง S-M-C-R และแนวคิดทำที่แบบคู่ขนาน “ทั้งใช้และพัฒนา” สื่อพื้นบ้าน

3. ด้านผู้ประกอบพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ที่จะสามารถทำพิธีกรรมได้ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษามาก่อนและมีความรู้อย่างชัดเจน ผู้ประกอบพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ผู้ที่จะประกอบพิธีกรรมต้องเป็นคนที่มีความรู้ด้านสมุนไพรต่างๆผู้นึ่งกระทะน้ำมันต้องเป็นคนที่ชุมชนยอมรับและเป็นที่เคารพของคนทั่วไป เพราะว่าผู้ประกอบพิธีกรรม จะสามารถเป็นผู้ที่นึ่งกระทะน้ำมันได้จะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติตนคือต้องฝึกจิตให้เป็นสมาธิก่อน เพราะว่าถ้าจิตเป็นสมาธิแล้วมันจะอยู่เหนือความร้อนความหนาวได้ สมุนไพรก็ส่วนช่วยที่ทำให้บรรเทาความร้อนลงได้ จึงสามารถนึ่งได้ ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่อัศจรรย์อะไร เพียงแค่ผู้ที่จะประกอบพิธีกรรมเหล่านี้ต้องมีผู้ที่ต้องฝึกฝน มีประสบการณ์ และมีความรู้เรื่องสมุนไพรด้วยว่า สมุนไพรตัวไหนเป็นยาแก้อะไร ตัวไหนแก้ความร้อน ตัวไหนบรรเทาความคัดหยอกต้องใช้ให้ถูกทาง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภินันท์ พงศ์เมธากุล ได้ศึกษาวิจัยข้างพื้นถิ่นอยุธยาว่าด้วยเรื่องความเชื่อและกรรมวิธีการปรุงเรือนไทยภาคกลาง งานของช่างพื้นถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปในแต่ละท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ช่างพื้นถิ่นในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีจินตนาการในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่นนั้นๆ เพื่อเป็นการริเริ่มในการวิจัยเกี่ยวกับช่างพื้นถิ่น คณะผู้วิจัยจึงเริ่มต้นงานวิจัยในเรื่อง “ช่างพื้นถิ่นอยุธยา” เป็นโครงการนำร่อง ซึ่งเป็นการวิจัยช่างพื้นถิ่นอยุธยาว่าด้วยการปรุงเรือนไทยภาคกลาง โดยมุ่งศึกษาภูมิปัญญาของช่างพื้นถิ่นอยุธยาในประเด็นต่างๆ เป็นที่เชื่อได้ว่างานวิจัยในครั้งนี้สามารถทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาเฉพาะของช่างพื้นถิ่นอยุธยา ซึ่งสะท้อนออกมาผ่านงานสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีการคิดค้นวิธีการและถ่ายทอดสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จนเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ฝังลึก อันเป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวอยุธยา

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดให้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย การค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารที่เชื่อถือได้ โดยศึกษาในลักษณะของการค้นหาข้อเท็จจริง กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยเป็นกลุ่มช่างพื้นถิ่นอยุธยา โดยคำนึงถึงการสร้างสรรค์รูปแบบสถาปัตยกรรม ว่าด้วยเรื่องการบูรณปฏิสังขรณ์ไทยพื้นถิ่นอยุธยาเป็นหลัก การเก็บข้อมูลของงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ทาง คือ 1) การเก็บข้อมูลทางด้านเอกสารและ 2) การสำรวจลักษณะกายภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงพรรณนาบนพื้นฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดให้มีการคำนึงถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอยุธยาเป็นหลัก เนื้อหาของการวิจัยครอบคลุมประเด็นที่สนใจ 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ภูมิปัญญาของช่างพื้นถิ่นอยุธยา 2) แนวความคิดพื้นฐานของช่างพื้นถิ่นอยุธยา 3) หลักการทำงานของช่างพื้นถิ่นอยุธยา 4) วิธีการปฏิบัติวิชาชีพของช่างพื้นถิ่นอยุธยา 5) มุมมองเฉพาะของช่างพื้นถิ่นอยุธยา 6) เอกลักษณะและสัญลักษณ์เฉพาะของงานช่างพื้นถิ่นอยุธยา 7) รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาของช่างพื้นถิ่นอยุธยาเกิดจากการสั่งสมและถ่ายทอดวิชาความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบจนสามารถสร้างสรรคงานอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนและเป็นที่ยอมรับในหมู่ช่างด้วยกัน แนวคิดพื้นฐานยึดมั่นอยู่กับความเชื่อต่างๆอันเกี่ยวเนื่อง หลักการทำงานมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพื้นฐานของช่างพื้นถิ่นอยุธยา วิธีการปฏิบัติวิชาชีพจะเป็นการรวมกลุ่มกันอยู่ในโรงงานรับบูรณปฏิสังขรณ์ไทยในเขตอำเภอบางปะหัน โดยมีนายช่างใหญ่คอยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ช่างที่อยู่ในโรงงานก็จะทำงานเฉพาะส่วน เอกลักษณะของงานช่างพื้นถิ่นอยุธยาสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ บันลม ซึ่งมีลักษณะแหลมเพียว ถึงแม้ว่ารูปแบบเดิมไม่ได้เป็นเหมือนที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้ การเคารพครูบาอาจารย์เป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน รูปแบบเรือนไทยพื้นถิ่นอยุธยาหลักๆ 3 รูปแบบ ได้แก่ ทรงหน้าพรหม ทรงหน้านางและทรงมะลิลา ส่วนองค์ประกอบอื่นๆจะมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝีมือของช่างแต่ละคนที่มีความชำนาญที่แตกต่างกันไป

4. ด้านเงื่อนไขของเวลาในการประกอบพิธีกรรม

ความเชื่อต่อพิธีกรรมการนึ่งกระทะน้ำมันของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อในด้านด้านเงื่อนไขของเวลาประกอบพิธีกรรม ขั้นตอนต่างๆหรือระยะเวลาผู้ทำพิธีจะเป็นผู้กำหนดเองทุกขั้นตอน การจัดงานนึ่งกระทะน้ำมันส่วนใหญ่จะจัดร่วมกับงานพุทธาภิเษก เมื่อนึ่งแล้วจะมีการบริกรรมคาถาจนจบ หรือตามที่ผู้ประกอบพิธีจะเห็นสมควร ระยะเวลาในการประกอบพิธีจะจัดในวันเดียว ความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนา ความเชื่อส่วนใหญ่ของการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา คือ ความเชื่อในการปฏิบัติธรรม ความเชื่อในเรื่องการสวดมนต์ ความเชื่อในเรื่องการถือศีล เลี้ยงพระ ถวายสังฆทาน และความเชื่อใน ทำบุญสาธารณประโยชน์ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งพิธีกรรมไหว้บูชา คุรุมะมัตตด้านสุขภาวะชุมชน :กรณีศึกษาบ้านหนองเต็งใหญ่ ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาต้นทุนทางวัฒนธรรมในการสืบสานพิธีกรรมไหว้บูชาคุรุมะมัตต ของชุมชนบ้านหนองเต็งใหญ่ อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ (2) หาแนวทางการใช้พิธีกรรมไหว้บูชาคุรุมะมัตต เป็นสื่อในการเสริมสร้างสุขภาวะของชุมชน (3) หาแนวทางการพัฒนาและรักษาพิธีกรรมไหว้บูชาคุรุมะมัตต ให้ทำหน้าที่ด้านสุขภาวะชุมชนอย่างยั่งยืน (4) เสริมสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์และสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า

พิธีกรรมไหว้บูชาคุรุมะมัตต เป็นพิธีกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อของชาวไทยเขมร ต้นทุนทางวัฒนธรรมในการสืบสานพิธีกรรมไหว้บูชาคุรุมะมัตต คือ สิ่งที่มีอยู่ในตัวคนหรือกลุ่มคนเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ที่สั่งสม

สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบของพิธีกรรม โดยมีครูมะมีวัด ทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นผู้นำของพิธีกรรม และเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการสืบสานพิธีกรรมให้เข้มแข็งและคงอยู่สืบไป ซึ่งปัจจุบันสถานภาพของสื่อพิธีกรรม ใหว่บูชาครูมะมีวัด สรุปได้ดังนี้ 1) เป็นสื่อที่สามารถระดมพลังชุมชนได้จำนวนมากทั้งในระดับครอบครัว และขยาย หน้าที่ไปถึงระดับชุมชน 2) สื่อมีองค์ประกอบที่ใช้ในพิธีกรรมที่หลากหลาย เป็นสื่อพื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ ที่แท้จริงของชุมชนได้เป็นอย่างดี 3) สื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ระบบความเชื่อเรื่อง“ผี”และมีการสืบทอดกันทางเชื้อสาย ดังนั้นการคงอยู่ของสื่อจึงจะมีอยู่จนถึงปัจจุบัน หากไม่เคารพบูชาครอบครัวก็ไม่สงบสุข มีโรคภัยไข้เจ็บ ดำเนินชีวิต ไม่ราบรื่น มีกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก เพื่อนำมาใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งพิธีกรรมใหว่บูชาครูมะมีวัด ด้านสุขภาวะของชุมชน มี 4 แนวคิด ดังนี้ 1) หลักสิทธิเจ้าของวัฒนธรรม“เพื่อชุมชนทำโดยชุมชน และเป็นของ ชุมชน”2) หลักการสร้างการเข้าใจร่วมกัน 3) การวิเคราะห์วัฒนธรรมทั้งรูปแบบและเนื้อหา(ต้นไม้แห่งคุณค่า) 4) หลักการ S-M-C-R

ข้อเสนอแนะ

การเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ส่งเสริมสังคมให้ดีขึ้น ความเชื่อในพิธีกรรมการนุ่งกระเท้าน้ำมันของประชาชน ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ยังมีบทบาทอยู่ในด้านให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ มีความทุกข์ เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่ออย่างชัดเจนในเรื่องพิธีกรรมและเชื่อในการปฏิบัติธรรม สวดมนต์ไหว้พระ ก็เป็นโอกาสอันดีที่จะได้นำวิธีการปฏิบัติธรรมและความเข้าใจให้ตรงกับความเป็นจริงของชีวิต พร้อมกับคำแนะนำในเรื่องความศรัทธาที่ถูกต้องและประกอบไปด้วยปัญญาเพื่อช่วยเป็นกำลังใจในคราวที่บุคคล มีความทุกข์ร้อนด้านใดในชีวิตผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการวิเคราะห์และเสนอแนะให้ผู้ประกอบพิธีกรรมได้สอดแทรกการปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดสติปัญญา ทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ ผู้ประกอบพิธีกรรมอยู่ในฐานะผู้แนะนำ ผู้ช่วยทาง จิตใจของผู้ประสบปัญหา โดยการส่งเสริมการพัฒนาปัญญาโดยผ่านพิธีกรรมนุ่งกระเท้าน้ำมันสมุนไพโร เช่น การจัด โครงการปฏิบัติธรรมหรือชุมชนธรรม โดยเน้นวิธีปฏิบัติในแนวสติปัฏฐาน 4 สอดแทรกความรู้เรื่องพระไตรปิฎก หรือหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นต้นเพื่อให้ผู้ที่มาร่วมงานได้เห็นคุณค่าของหลักพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น มีความเข้าใจและเข้าถึงแก่นของพุทธธรรม

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรตระหนักว่าเป็นสัญญาณบอกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่มีความเชื่อใน ด้านพิธีกรรมต่างๆที่หลากหลายในบางครั้งพระภิกษุในฐานะผู้นำทางด้านจิตใจและวิญญาณ และมีหน้าที่เผยแผ่ พุทธธรรม ควรเป็นที่พึ่งของบุคคลที่มีปัญหาในชีวิต และมีทุกข์ทางใจ แต่ในสภาพสังคมที่ปรากฏ จะเห็นพระภิกษุ จะเป็นผู้ทำพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อของคนในชุมชนเป็น ผู้ที่มีอิทธิพลและบทบาทมากต่อบุคคลทุกระดับชั้น ระดับฐานะ เพราะสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางวัตถุนิยมและในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์นั้นโดยส่วนลึกทางจิตใจขาดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ยาก การได้สัมผัสกับพิธีกรรมที่ชุมชนเชื่อว่ามีพลังศักดิ์สิทธิ์ โดย มีพระภิกษุที่ตนเองเคารพนับถือเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมนุ่งน้ำมันสมุนไพโรแล้ว ยิ่งทำให้ความศรัทธายิ่งขึ้นแต่เดิม ความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุกับชาวบ้านเป็นระบบบุญกุศล^๕ โดยใช้หลักอามิสทาน (ชาวบ้านให้พระ) และธรรม ทาน (พระให้ชาวบ้าน) คือทั้งสองฝ่ายต้องพึ่งพาอาศัยกัน แต่ในปัจจุบันความสัมพันธ์แบบนี้ได้เปลี่ยนไปเป็นระบบ

^๕ พระไพศาล วิสาโล, พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2546), หน้า 186

^๖ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), สถานการณ์พระพุทธศาสนากระแสสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2539), หน้า 31-35.

ผลประโยชน์ ชาวบ้านมุ่งหาพระเพราะต้องการโชคลาภ วัดถมุงคล โดยไม่สนใจว่าธรรมวินัยเป็นอย่างไร ข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นไปได้คือ ต้องสอนให้รู้ว่าหลักพระพุทธศาสนาคืออะไร และต้องปฏิบัติให้ถูกหลักการ ให้เข้าใจว่า “ความเชื่อในเรื่องการประกอบพิธีกรรมนั้น กระทั่งน้ำมนต์สมุนไพรถือเป็นเพียงสิ่งส่งเสริมให้เกิดกำลังใจที่จะทำความเพียรพยายาม โดยหวังผลสำเร็จจากการลงมือทำและสนับสนุนให้ทำกรรมที่ดี ไม่ทำให้เกิดความประมาทในชีวิต ให้ความชัดเจน เข้าใจหลักพุทธธรรมในความหมายที่แท้จริงและใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนนำในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและพิธีกรรมอื่นในสังคมไทยว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ทราบบริบทต่างๆ ของความเชื่อในสังคมที่แตกต่างกัน

3.2 ควรมีการวิจัยการเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมมีของเยาวชน ว่ามีความเชื่ออย่างไร และอะไรเป็นสาเหตุของความเชื่อนั้นๆ อย่างไร

3.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อของประชาชนทั่วไปในจังหวัดอื่นที่มีต่อพิธีกรรมการนั่งกระหม่อม โดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรภาพรวมและมองเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ และเพื่อการปรับกลยุทธ์และวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมออกสู่สังคมในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. “ไสยศาสตร์ : ปรากฏการณ์ของสังคมไทย”, ในไสยศาสตร์ครองเมือง, พิทยา ว่องกุล

บรรณาธิการ, กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ พรินท์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2543.

พระไพศาล วิสาโล, พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ, พิมพ์ครั้งที่ 2,

กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2546.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), สถานการณ์พระพุทธศาสนากระแสไสยศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2539.

สมบุญ สุขสำราญ, การพัฒนามตามแนวพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา, อ้างใน วิรัช

นิภาวรรณ, การเข้าทรงและร่างทรง, กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินท์ติ้ง เฮาส์, 2533.

วิชากรณ์ แสงมณี, ผีในวรรณคดี, กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร, 2536.

วิรัช นิภาวรรณ, การเข้าทรงและร่างทรง, กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินท์ติ้ง เฮาส์, 2533.

สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

Conditions and Problems in Using the Material Service of Tambon Administrative Organization in Ubon Ratchathani' Donmoddang District

ชุติมา สีสวัสดิ์

นักวิชาการการเงินและบัญชีชำนาญการ อบต.เหล่าแดง จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัยรดา พรเจริญ

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลและเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ในการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา วิจัย ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ให้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ ดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 183 คนและเปิดตารางKrejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.70 อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 45.70 สถานภาพสมรส ร้อยละ 63.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.40 และประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 34.60 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$) = 2.49) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการจำหน่าย ด้านการบำรุงรักษา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุมและด้านการจัดหา

2. การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาในการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรสและประสบการณ์ในการทำงาน ที่แตกต่างกัน เห็นว่าสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณารายด้าน พบว่าสภาพปัญหาด้านการจัดหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุงรักษา และด้านการจำหน่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนไม่แตกต่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน เห็นว่า สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุรายด้านไม่แตกต่างกัน และ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันเห็นว่ สภาพ ปัญหาการใช้บริการงานพัสดุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านพบว่า สภาพปัญหาใน ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุงรักษาและด้านการจำหน่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนและการจัดหาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : สภาพปัญหา, งานพัสดุ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The research aimed to study the conditions and problems in using the material service of Tambon Administrative Organization and to compare an opinion of the personnel who used the material service of the local bodies in the study as classified by sex, age, marital status, educational levels, and working experience. The population was 183 personnel of Tambon Administrative Organization in Donmoddang district. The samples were 127 obtained by a proportionate stratified sampling.

The majority of the samples in the study were females (71.70%), aged between 31-40 years (45.70%), married (63.00%), completed a university degree (65.40%) and had between 1-5 years working experience (34.60%). The research instrument was a five-rating scale questionnaire with a confidence value equivalent to .98. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows:

1. The problems of using the material service of the local administrative organizations in the study were at a low level ($\bar{X}=2.94$). Individual cases could be shown in a descending order: planning, distribution or handing out, maintenance, control and procurement.

2. Concerning a comparison of the problems in using the material service of the local organizations in the study, it was found that there was no overall difference. The respondents who were different in age viewed that the problems in using the material service of the local organizations in question were different with a statistical significance of .05. Individually perceived, there was difference found in the material procurement with a statistical significance of .05. There was difference with a statistical significance of .05 in the aspects of handing out and control, maintenance, and distribution. As classified by a marital status, it was found that the respondents who were different in marital status held no different view on the material service. The respondents who had different educational levels held a different view with a statistical significance of .05. Individually speaking, there was a difference with a statistical significance of .05 in terms of hand-out and control, maintenance and distribution.

Key word : Conditions and Problems, Material Service, Tambon Administrative

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2538 โดยในปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 6,500 แห่งทั่วประเทศ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้กำหนดแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเอง ดำเนินการแทนรัฐได้ ส่วนรัฐจะทำหน้าที่ในส่วนที่เกินความสามารถ และกำกับด้านนโยบาย ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะที่ดีขึ้นซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจอย่างต่อเนื่องและกำหนดกรอบทิศทางกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมายการกระจายอำนาจการถ่ายโอนอย่างต่อเนื่องทำให้ภารกิจในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2547 : 1-9)

องค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินในการบริหารงานพัสดุ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งบุคลากรฝ่ายบริหารและบุคลากรฝ่ายประจำ ต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวปฏิบัติในการบริหารงานพัสดุ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานพัสดุถือเป็นขั้นตอนสำคัญของการนำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายไปดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในท้องถิ่นนั้นๆซึ่งกระบวนการบริหารงานพัสดุก่อนข้างมีขั้นตอนมากมาย ตั้งแต่กระบวนการด้านการวางแผน กระบวนการด้านการจัดหา กระบวนการด้านการแจกจ่ายและการควบคุม กระบวนการด้านการบำรุงรักษา ตลอดจนกระบวนการด้านการจำหน่าย เพื่อให้การดำเนินงานหรือการจัดซื้อจัดจ้างมีความสุจริต โปร่งใส และปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบและหนังสือสั่งการที่กำหนดไว้ตลอดจนให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตอบสนองความต้องการพัสดุของหน่วยงานต่างๆ ได้ทันต่อความต้องการ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาของการบริหารงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ยังคงมีอีกมากซึ่งอาจเกิดการบริหารงานที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างใหม่ที่สำคัญต่อทุกส่วนราชการ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานพัสดุในฐานะผู้ใช้บริการงานพัสดุ การบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับทางราชการสูงสุดได้ ต้องอาศัยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานพัสดุที่มีความรู้ ความสามารถ และความร่วมมือของบุคลากรผู้ใช้บริการงานพัสดุด้วยเช่นกัน บางครั้งการบริหารงานพัสดุที่ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานก็ก่อให้เกิดความเสียหายกับทางราชการซึ่งการบริหารงานพัสดุถือเป็นหัวใจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคลากรขององค์กรที่มีความรู้ความ สามารถ เพียงอย่างเดียวไม่อาจช่วยให้สามารถบริหารงานพัสดุได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ต่อทางราชการอย่างสูงสุดได้ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการบริหารงาน เอาใจใส่ การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัสดุและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานีแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ให้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ.2558 จำนวน 183 คน (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอตอนมดแดง 2558 : 23)

กลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้จำนวน 127 คน (ทองใบสุดชาติ 2551 : 129) โดยการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรฝ่ายบริหาร และบุคลากรฝ่ายประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาทำการจัดสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดของการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list) เติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาในการใช้บริการงานพัสดุของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (Rating Scale) ซึ่งผู้ศึกษา จำแนกปัจจัยประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุงรักษา และด้านการจำหน่าย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 แบบสอบถามแต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ ตามระดับความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2541 : 100)

5	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุมากที่สุด
4	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุมาก
3	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดูปานกลาง
2	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุน้อย
1	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบแบบสอบถามต้องการเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกำหนดให้เติมข้อความลงในช่องว่างทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยทำการเก็บข้อมูลจากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลองใช้เครื่องมือไว้จำนวน 50 คน โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 ฉบับ แล้วนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 127 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 71.70) อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี (ร้อยละ 45.70) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 63.00) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 65.40) และประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 34.60)

2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใช้บริการงานพัสดุ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานีตามกระบวนการบริหารงานพัสดุ 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุงรักษาและด้านการจำหน่าย สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมชี้แจงปัญหาในการบริหารงานพัสดุ ($\bar{X}=2.74$) ผู้บริหารหน่วยงานผู้เบิกไม่มีการกำหนดนโยบายและการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดুর่วมกัน ($\bar{X}=2.73$) และเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการวางแผนการทำงานร่วมกับบุคลากรของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านพัสดุ ($\bar{X}=2.71$)

2.2 ด้านการจัดหา พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.39$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ การจัดซื้อจัดจ้างโดยถือเกณฑ์ราคาต่ำสุด ทำให้ได้พัสดุที่ไม่มีคุณภาพ ($\bar{X}=2.60$) เมื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จสิ้นเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างให้กับหน่วยงานผู้เบิกทราบ ($\bar{X}=2.52$) เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการขอซื้อขอจ้างที่หน่วยงานผู้เบิกจัดทำมาไม่ถูกต้อง ($\bar{X}=2.50$)

2.3 ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.44$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ เจ้าหน้าที่พัสดุขาดการติดตามและประเมินผลการใช้พัสดุกับผู้เบิกใช้พัสดุ ($\bar{X}=2.59$) เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการรายงานการตรวจสอบพัสดุกให้กับผู้บริหารและผู้กำกับดูแลทราบ ($\bar{X}=2.51$) การเบิก-จ่ายพัสดุนั้น ไม่ทันต่อความต้องการและมีระเบียบขั้นตอนมาก ($\bar{X}=2.50$)

2.4 ด้านการบำรุงรักษา พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.48$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดการแนะนำหรือให้ความรู้ในการบำรุงรักษาพัสดุที่ใช้งานอย่างถูกวิธีเมื่อมีการเบิกใช้พัสดุจากหน่วยงานพัสดุกกลาง ($\bar{X}=2.54$) หน่วยพัสดุเก็บรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่เป็นระบบ ค้นหาเมื่อต้องการเบิกใช้ หน่วยงานไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาพัสดุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=2.51$) และการดำเนินการซ่อมแซมพัสดุครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ค่อนข้างล่าช้า ($\bar{X}=2.50$)

2.5 ด้านการจำหน่าย พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49$) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ หน่วยงานมีพัสดุ

เก็บหาข้อมูลทางด้านราคาและที่มาไม่พบ ($\bar{X}=2.59$) เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการสำรวจพัสดุที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพเพื่อ
การดำเนินการจำหน่ายพัสดุที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัสดุขาดความรู้ในการดำเนินการจำหน่าย
พัสดุ ส่งผลให้การดำเนินการจำหน่ายใช้เวลานาน ($\bar{X}=2.55$) การดำเนินการจำหน่ายพัสดุที่เสื่อมสภาพล่าช้าทำให้
สถานที่ในการจัดเก็บพัสดุน้อยลง ($\bar{X}=2.53$)

สรุประดับสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัด
อุบลราชธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การ
บริหารส่วนตำบล เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ พบว่าในด้านการจัดหา การดำเนินการ
จัดหาพัสดุล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการ มีความถี่มากที่สุด รองลงมาเห็นว่าหน่วยงานขาดการวางแผนและกำหนด
วัตถุประสงค์การจัดหาพัสดุร่วมกัน เช่น การวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดหาพัสดุนั้น ผู้บริหาร
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุและคณะกรรมการดำเนินการจัดหาพัสดุ ตลอดจนการติดต่อสื่อสารระหว่างดำเนิน
การจัดหาและสุดท้ายปัญหาการจัดหาพัสดุได้พัสดุที่ไม่ค่อยตรงกับความต้องการ เนื่องจากส่วนมากผู้บริหารจะเข้า
มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงทำให้บางครั้งได้พัสดุไม่ตรงกับความต้องการเท่าที่ควร

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และ
ประสบการณ์ในการทำงาน ผลการเปรียบเทียบดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ
รายด้านพบว่า สภาพปัญหาด้านการจัดหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการแจกจ่ายและ
การควบคุม ด้านการบำรุงรักษาและด้านการจำหน่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติและรายด้านพบว่า สภาพปัญหาในด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุงรักษาและด้านการจำหน่าย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน และด้านการจัดหาไม่แตกต่างกัน

3.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่
แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยทำให้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ให้บริการงานพัสดุที่
มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
ตามกระบวนการบริหารงานพัสดุ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม
ด้านการบำรุงรักษา และด้านการจำหน่าย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัด
อุบลราชธานีพบว่าทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม ด้านการบำรุง

รักษา และด้านการจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับน้อยทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรผู้ใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่มีจำนวนไม่มาก รู้จักกันเป็นอย่างดี จึงสามารถประสานงานกันได้ง่าย โดยเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากสภาพปัญหามากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการจำหน่าย ด้านการบำรุงรักษา ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม และด้านการจัดหา เมื่อพิจารณาพบว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุในประเด็นต่างๆที่ควรนำมาอภิปราย ได้แก่

1.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมสภาพปัญหาด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมชี้แจงปัญหาในการบริหารงานพัสดุ รองลงมาคือ ผู้บริหารหน่วยงานผู้เบิกไม่มีการกำหนดนโยบายและการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดুর่วมกันและผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมชี้แจงปัญหาในการบริหารงานพัสดุ สืบเนื่องมาจากผู้บริหารไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานด้านพัสดุโดยการสั่งการและดำเนินงานไม่ตรงตามระเบียบพัสดุฯ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุไม่สามารถจัดซื้อจัดจ้างตามแผนการจัดหาพัสดุได้ และหน่วยงานผู้เบิกไม่มีการกำหนดนโยบายและการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดুর่วมกันซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรล่าช้า ทำให้มีผลกระทบต่อการบริหารงานพัสดุด้านการวางแผนในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานสอดคล้องกับปิยะพร ศรีวิไล (2551 : 55-58) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาด้านการวางแผน เนื่องจากไม่มีการวางแผนการใช้พัสดุไว้ล่วงหน้า

1.2 ด้านการจัดหา พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรก คือ เมื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จสิ้น เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างให้กับหน่วยงานผู้เบิกทราบ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการขอซื้อขอจ้างที่หน่วยงานผู้เบิกจัดทำมาไม่ถูกต้อง ขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่พัสดุกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดหาพัสดุ และการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุไม่เหมาะสมหรือไม่มีการหมุนเวียน อาจเนื่องจากสาเหตุจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีภาระงานในหน้าที่หลากหลาย และตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการดำเนินงานและภาระงานพัสดุเป็นภาระงานที่หนัก ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุไม่สามารถรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างให้กับหน่วยงานผู้เบิกทราบ ซึ่งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุต้องเป็นบุคลากรที่มีความชำนาญงานทำให้ไม่สามารถหมุนเวียนการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุได้ สอดคล้องกับสุภาวดี ปานคง (2554 : 34-37) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตาหลวง อำเภอนงนุช จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานพัสดุสอดคล้องไปตามระเบียบพัสดุ แต่พบมิติที่ต้องพัฒนาปรับปรุง ได้แก่ ด้านการจัดหาพัสดุ โดยการจัดหาในราคาที่ไม่เหมาะสม มักใช้วิธีการจัดหาแบบไม่แข่งขัน การกำหนดคุณสมบัติของพัสดุไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้น้อย ไม่มีความแม่นยำในระเบียบทำให้เกิดความยุ่งยากและสับสนในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกคือ เจ้าหน้าที่พัสดุขาดการติดตามและประเมินผลการใช้พัสดุกับผู้ใช้พัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการรายงานการตรวจสอบพัสดุให้กับผู้บริหารและผู้กำกับดูแลทราบ และการเบิก-จ่ายพัสดุซ้ำ ไม่ทันต่อความต้องการและมีระเบียบขั้นตอนมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างมีระเบียบกำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดภาระงานมากและบุคลากรผู้รับผิดชอบงานพัสดุมีจำนวนน้อย ทำให้ไม่สามารถรายงานการตรวจสอบพัสดุให้กับผู้บริหารและผู้กำกับดูแลทราบ และการเบิก-จ่ายพัสดุทำให้เกิดความล่าช้า สอดคล้องกับลัดดาพร หมื่นตุ้ม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วน

ตำบล ในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทองภาพรวมยังมีปัญหาอยู่ โดยเฉพาะปัญหาด้านการเบิกจ่าย

1.4 ด้านการบำรุงรักษา พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกคือ ขาดการแนะนำหรือให้ความรู้ในการบำรุงรักษาพัสดุที่ใช้งานอย่างถูกวิธีเมื่อมีการเบิกใช้พัสดุจากหน่วยพัสดกลาง หน่วยพัสดุเก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เป็นระบบ ค้นหายากเมื่อต้องการเบิกใช้ และหน่วยงานไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาพัสดุไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่งได้รับการประกาศให้เป็นนิติบุคคล ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญและทักษะ ต้องรับผิดชอบภารกิจซึ่งถ่ายโอนจากหลายส่วนงาน บุคลากรผู้รับผิดชอบพัสดุน้อยทำให้ไม่สามารถรับผิดชอบในการบำรุงรักษาพัสดุครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบเพื่อให้สะดวกในการเบิกจ่ายสอดคล้องกับเมตาดา โสตะ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานพัสดุที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลชลบุรี จากผลการศึกษาพบว่า ยังพบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุส่วนมากยังขาดความชำนาญในการจัดหาพัสดุและปัญหาด้านการบำรุงรักษาพบว่า ผู้ใช้พัสดุส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจในการดูแลรักษาพัสดุที่ใช้ทำให้พัสดุเหล่านี้เสี่ยงต่อการชำรุดซึ่งเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับองค์กร

1.5 ด้านการจำหน่าย พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุอยู่ในระดับน้อย 3 อันดับแรกคือ หน่วยงานมีพัสดุเก่าหาข้อมูลทางด้านราคาและที่มาไม่พบ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีการสำรวจพัสดุที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพเพื่อดำเนินการจำหน่ายพัสดุที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัสดุนำความรู้ในการดำเนินการจำหน่ายพัสดุ ส่งผลให้การดำเนินการจำหน่ายใช้เวลานาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการย้ายของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านพัสดุ ซึ่งผู้ที่มารับผิดชอบงานพัสดุดังกล่าวไม่มีข้อมูลทางด้านราคาและหาที่มาของพัสดุครุภัณฑ์ ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุไม่ได้มีข้อมูลในการจำหน่ายพัสดุดังกล่าวส่งผลให้การดำเนินการจำหน่ายใช้เวลานาน สอดคล้องกับศุภิสรา จันทร์โรจวงศ์ (2553 : 27-33) ได้ทำการศึกษาปัญหาและการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านช้าง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษายังพบปัญหาด้านการจำหน่าย คือ ครุภัณฑ์เก่าเลขครุภัณฑ์เลอะเลือนหาข้อมูล ชื่อครุภัณฑ์ ราคา และแหล่งที่มาของครุภัณฑ์ไม่พบ ขั้นตอนการจำหน่ายพัสดุนานเกินไป ดำเนินการขายทอดตลาดแล้วไม่มีผู้ซื้อ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานพัสดุดำเนินงานทางระบบ e-GP ทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานพัสดุที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดำเนินงานในระบบ e-GP ซึ่งต้องใช้การดำเนินงานในระบบอินเตอร์เน็ต ทำให้ผู้ปฏิบัติงานพัสดุนั้นมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาในการปฏิบัติงานทางด้านพัสดุแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ วงศ์ธรรม (2552 : 112-116) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุที่มีต่อการบริหารพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ภูมิฐานะ ประสิทธิภาพ และขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารพัสดุดำเนินการกระบวนการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน โดยรวมแล้วอยู่ระดับปานกลาง บุคลากรที่อายุและตำแหน่งงานต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารพัสดุแตกต่างกันส่วนระดับการศึกษา ภูมิฐานะ ประสิทธิภาพและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันขั้นตอนการปฏิบัติงานพัสดุไม่แตกต่างกัน โดยรวมแล้วรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการบริหารงานพัสดุที่พบ ได้แก่ การ

ไม่เข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานพัสดุและดำเนินการไม่ตรงตามระเบียบพัสดุ

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในทักษะในการบริหารงานพัสดุ ซึ่งผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเข้าใจทักษะในการบริการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับธัญพร วันหลัง (2550 : 116) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้ มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างตามกระบวนการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุพบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์งานด้านพัสดุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารงานพัสดุซึ่งสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการบริหารงานพัสดุให้ดียิ่งขึ้นดังต่อไปนี้ สภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1. ด้านการวางแผน ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมชี้แจงปัญหาในการบริหารงานพัสดุ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดหาพัสดุ โดยเฉพาะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านประชุมชี้แจงเมื่อเกิดปัญหาด้านการบริหารงานพัสดุ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. ด้านการจัดหา การจัดซื้อจัดจ้างโดยถือเกณฑ์ราคาต่ำสุด ทำให้ได้พัสดุที่ไม่มีคุณภาพผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของพัสดุ โดยไม่ยึดถือเกณฑ์ราคาต่ำสุดเสมอไป คำนึงประโยชน์ใช้สอยในระยะยาว
3. ด้านการแจกจ่ายและการควบคุม เจ้าหน้าที่พัสดุขาดการติดตามและประเมินผลการใช้พัสดุกับผู้เบิกใช้พัสดุดังนั้น เพื่อให้ระบบการแจกจ่ายและการควบคุมเป็นระบบ เจ้าหน้าที่พัสดุควรติดตามพัสดุที่มีการเบิก-จ่ายว่าเพื่อเป็นการควบคุมและประเมินผลการใช้พัสดุกับผู้เบิกใช้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานพัสดุต่อไป
4. ด้านการบำรุงรักษา ขาดการแนะนำหรือให้ความรู้ในการบำรุงรักษาพัสดุที่ใช้งานอย่างถูกวิธีเมื่อมีการเบิกใช้พัสดุจากหน่วยงานพัสดุดกลาง ดังนั้นเจ้าหน้าที่พัสดุในฐานะผู้ปฏิบัติงานพัสดุดกลางควรมีการศึกษาข้อมูลการใช้พัสดุอย่างละเอียด ชัดเจน เมื่อมีการเบิกใช้พัสดุ สามารถให้คำแนะนำหรือให้ความรู้ในการใช้งานพัสดุได้อย่างถูกต้อง
5. ด้านการจำหน่าย หน่วยงานมีพัสดุเก่า หาข้อมูลทางด้านราคาและที่มาไม่พบ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบควรสำรวจพัสดุและครุภัณฑ์ที่ได้รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอและรายงานให้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลทราบเพื่อให้มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออื่นๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี
2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
3. ศึกษาสภาพปัญหาการใช้บริการงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

การปกครอง, กรม. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 4 พ.ศ.2546.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตการพิมพ์. 2547.

ทองใบ สุดซารี. การวิจัยธุรกิจ ปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือจากตำรา.อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2551.

ท้องถิ่นอำเภอดอนมดแดง, สำนักงาน. ข้อมูลจำนวนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ปีพ.ศ.2558. อุบลราชธานี:สำนักงานท้องถิ่นอำเภอดอนมดแดง. 2558.

ธัญพร วันหลัง. ศึกษาสภาพการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตอีสานใต้.

วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2550.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. 2545.

ลัดดาปิยะพร ศรีวิไล ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการบริหารงานพัสดุของหัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี.รายงานการศึกษาอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.

ลัดดาพร หมั่นคุ้ม. การศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

ลัดดาวัลย์ วงศ์ธรรม. (). สภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2555.

ศุภิสรา จันทโรจวงศ์ ปัญหาและการบริหารงานพัสดุ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส.รายงานการศึกษาอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.

สุภาวดี ปานคง. ปัญหาการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตาหลวง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

Problems of Housing and Land Tax Payment of Resident in Sub-district Administration Organization Area, Ubonratchathani Province

นุชจรี เกษสมบัติ/Nuchjaree Kohsombat

นักวิชาการเงินและบัญชี 5 เทศบาลตำบลอุบล จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินตามการรับรู้ของผู้นำชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t-test และการทดสอบค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มาชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้ง 5 ด้านมีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านสถานที่ ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ และด้านอัตราการชำระภาษี

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีเพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านสถานที่และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษีและด้านระเบียบกฎเกณฑ์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษี ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือน, ที่ดินของประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this research are: To study the problems of housing and land tax payment of residents in Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province and; To compare the level of the problems of housing and land tax payment as acknowledged by the taxpayers of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province. Classified by sex, age, status, education level, income and occupation, the sampling groups of this research are 302 housing and land taxpayers of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province. The tools used for collecting information are questionnaires with the confidential value of 0.91. The statistics used in this research are percentage, mean, standard deviation, and value test through t-test and F-test.

The findings of this research are:

1. From overall opinions of taxpayers, the problems of housing and land tax payment of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district are in moderate level. Considering each of the five aspects on the problems of housing and land tax payment, they can be chronologically arranged from high to low levels as the followings: personnel, stages of submitting payment forms, office settings, rules and regulations and rate of tax payment.

2. The result of the comparison of the taxpayers' opinions on the problems of housing and land tax payment of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district as classified by sex, age, status, level of education, income, occupation can be concluded as the following:

2.1 Housing and land taxpayers with different sex, age, status and income do not have different opinions in both overall and by aspect on the problems of housing and land tax payment of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province.

2.2 Housing and land taxpayers with different education level do not have different opinions on the problems of housing and land tax payment of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province on stages of submitting payment forms, office settings and overall aspects but the opinions are statistically and significantly different on rate of tax payment and rules and regulations.

2.3 Housing and land taxpayers with different occupation do not have different opinions on the problems of housing and land tax payment of Tambon Administration Organizations in Warinchamrap district, Ubonratchathani province on stages of submitting payment forms and rules and regulations but the opinions are statistically and significantly different on rate of tax payment, personnel, office settings and overall 5 aspects.

Key Words : problems of housing and land tax payment of the people

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งได้บัญญัติให้สภาตำบลที่มีรายได้เฉลี่ย 3 ปีซ้อนหลัง เกิน 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและการสนองความต้องการของตนเองโดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (Political Participation) หรือที่เรียกว่าปกครองตนเอง (Local Self Government) ตามระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทที่สุด (ศุภชัย ยาวะประภาฯ 2540 : 3)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยกำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองการพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ในด้านปกครองท้องถิ่นได้กำหนดไว้ใน หมวด 14 ตั้งแต่มาตรา 281-290 สรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมี 5 รูปแบบ คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ในการแบ่งส่วนราชการดังกล่าวสามารถทำให้การบริหารงานส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงมีอิสระในการบริหารจัดการตามขอบเขตกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในหมวด 2 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

รัฐบาลได้ให้บทบาทในการหารายได้เป็นการดำเนินงานของท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะอำนาจในการจัดเก็บภาษีประเภทต่างๆ ที่สำคัญและเป็นรายได้หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม 1 ใน 9 ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติแผน ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ภาษีธุรกิจเฉพาะ นิติกรรมที่ดิน ค่าธรรมเนียมภาคหลวงแร่ ค่าธรรมเนียมปิโตรเลียม รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ค่าธรรมเนียมค่าปรับและรายได้อื่นๆ

ดังนั้นการบริหารจัดการรายได้และการจัดเก็บภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ นั้น นับได้ว่าเป็นหัวใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงจำเป็นต้องแสวงหากลยุทธ์ที่จะเพิ่มรายได้ด้วยการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพื่อที่จะได้มีรายได้อันที่จะมาใช้จ่ายพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น การที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการหารายได้หรือเพิ่มภาษีนั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวปฏิบัติในการเพิ่มรายได้ เช่น การขยายฐานภาษีด้วยการจัดทำแผนที่ภาษี การกำหนดอัตราภาษี การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งการมีมาตรการที่ดีเหมาะสมทางภาษี เพื่อให้้องค์กรมีความก้าวหน้าและพึ่งตนเองในระยะยาวได้ ทั้งนี้ การจัดการด้านรายได้และการ จัดเก็บภาษีถึงแม้ว่าหน่วยงานจะมีความพร้อมใน

การดำเนินงานอย่างเต็มที่แล้ว แต่จะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรถ้าขาดความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในท้องถิ่น
อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จำนวน 11 องค์การบริหาร
ส่วนตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ องค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง องค์การบริหารส่วนตำบล
บึงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงหวาย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน
น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนผึ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่ องค์การ
บริหารส่วนตำบลท่าลาด และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยชะยุ้ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2556 : ออนไลน์)

การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญ และพบสภาพปัญหาในด้าน
การจัดเก็บหลากหลายด้าน ปัญหาส่วนใหญ่ของการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินมีสาเหตุหลากหลายด้านด้วยกัน
โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงภาษี ขาดความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน และหน้าที่ที่จะต้องเสีย
ภาษี รวมทั้งปัญหาจากเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ที่จะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสีย
ภาษี ก่อให้เกิดความร่วมมือและความเต็มใจที่จะเสียภาษีจึงจำเป็นต้องรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการชำระภาษี
ของประชาชนเพื่อพยายามขจัดปัญหาที่สำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษีอากร เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่าง
ประชาชนผู้เสียภาษี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงพยายามหาวิธีการให้ประชาชนตระหนักและรับรู้หน้าที่ในการ
เสียภาษี

จากความเป็นมาและปัญหาของการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินดังกล่าว ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ
หน้าที่ของผู้วิจัยโดยตรง จึงทำให้ผู้วิจัยนำประเด็นนี้มาทำการศึกษาวิจัยในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
(อบต.) ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้สามารถหากลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษาทำการวิจัย และนำ
ผลการศึกษาที่ได้รับในครั้งนี้ ไปใช้ในการบริหารการจัดการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการปฏิบัติงานและปรับปรุง
กระบวนการในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน เพื่อให้ประชาชนมองเห็นถึงความสำคัญของการเสียภาษี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินตามการรับรู้ของผู้มาชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยถึงปัญหาในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้รู้ถึงปัญหาในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินว่ามีปัญหาด้านใดบ้าง และเมื่อทราบผลการวิจัยแล้วสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารการจัดการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินในองค์การบริหารส่วนตำบลได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดกลุ่มประชากรที่มีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,471 คน (ข้อมูลจากการขึ้นทะเบียนผู้ชำระภาษีโรงเรือนและ

ที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล 2556 : 1-4)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ตารางสำเร็จของ Krejcie และ Morgan (ทองใบ สุดชาติ 2551: 129) จำนวน 302 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

2. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ ด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านอัตราการชำระภาษี ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ ด้านสถานที่ และด้านบุคลากร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัญหาในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้จัดทำโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert (rating scale) จำนวน 33 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธี Alpha Coefficient ของ Cronbach
2. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวน การทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างตัวแปรหนึ่งคู่

3.2 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวน การทดสอบค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างตัวแปรตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไป โดยพิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 302 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 189 คน ร้อยละ 62.6 มีอายุระหว่าง 31 ปี ถึง 40 ปี มากที่สุด 124 คน ร้อยละ 41.1 มีสถานภาพสมรสมากที่สุดจำนวน 206 คน ร้อยละ 68.2 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุดจำนวน 118 คน ร้อยละ 39.1 มีรายได้มากที่สุด 5,000 ถึง 15,000 บาท จำนวน 185 คน ร้อยละ 61.3 และมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ

ส่วนตัวมากที่สุดจำนวน 105 คน ร้อยละ 34.8

2. ปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มาชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้ง 5 ด้านมีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร และด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี มีการรับรู้ปัญหาระดับมาก ส่วนด้านสถานที่ ด้านระเบียบกฎหมาย และด้านอัตราการชำระภาษี มีการรับรู้ปัญหาระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พบว่า

3.1 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านสถานที่ และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษีมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านระเบียบกฎหมายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ของกลุ่มระดับการศึกษา ตามวิธี LSD ด้านอัตราการชำระภาษี พบว่า กลุ่มระดับอนุปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระเบียบกฎหมาย พบว่า กลุ่มระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มระดับการศึกษามัธยมศึกษา ปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มระดับการศึกษาประถมศึกษา และอนุปริญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.6 ผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านระเบียบกฎหมาย ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษี ด้านบุคลากร ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนด้านสถานที่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธี LSD พบว่าประชาชนที่มาชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีความคิดเห็นดังนี้

ด้านอัตราการชำระภาษี พบว่า กลุ่มอาชีพรับจ้าง/เกษตรกร มีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มอาชีพข้าราชการ/

พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านสถานที่ พบว่า กลุ่มพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง/เกษตรกร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านบุคลากร พบว่า กลุ่มพนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง/เกษตรกร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตัวแปรในด้านปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินมี 5 ด้าน คือ ด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านอัตราการชำระภาษี ด้านระเบียบกฎหมาย ด้านสถานที่ และด้านบุคลากร ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและข้อค้นพบที่ควรแก่การนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวารินชำราบ ในส่วนที่พบว่ามีความสำคัญที่น่าสนใจและในส่วนตัวแปรที่มีปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด และระดับน้อยสุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่มีปัญหาตามความคิดเห็นของประชาชนที่มาชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน โดยภาพรวมพบว่า มีปัญหาการในระดับปานกลาง โดยสามารถพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร และด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านสถานที่ ด้านระเบียบกฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง และด้านอัตราการชำระภาษี มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาพบว่าเป็นตัวแปรที่มีปัญหาต่อการจัดเก็บภาษีโรงเรียนและที่ดินในประเด็นต่าง ๆ ที่ควรนำมาอภิปราย ได้แก่

1.1 ด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ไม่มีบัตรคิวสำหรับผู้มาติดต่อเสียภาษี รองลงมา คือ มีการออกหนังสือแจ้งเตือนการชำระภาษีส่งหน้าล่าช้าและมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชำระภาษีทราบถึงรายละเอียดการชำระภาษีน้อยและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นตอนในการชำระภาษีมีความยุ่งยาก ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจจะเป็นเนื่องจากระยะเวลาในการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินมีระยะเวลายื่นแบบเพื่อเสียภาษี ระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีระยะเวลาน้อย ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความสนใจในการชำระภาษี อีกทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาชำระภาษีอย่างทั่วถึงหรือยังเป็นการประชาสัมพันธ์เพียงในเชิงรับเท่านั้น และเมื่อประชาชนเดินทางมาชำระภาษีแล้วไม่ทราบขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการชำระภาษีที่ถูกต้องแน่นอน ประกอบกับได้รับการบริการที่ล่าช้าจึงทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเสียเวลาในการประกอบอาชีพได้ ด้วยเหตุนี้ประชาชนบางส่วนจึงไม่พอใจกับระบบการชำระภาษีหรือวิธีการดำเนินการชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ขั้นตอนในการชำระภาษีไม่มีความยุ่งยากอันเนื่องมาจากพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องของเอกสารให้ทั้งหมด สอดคล้องกับบกขมต นันติ (2552 : 78-84) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของผู้เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติ

หน้าที่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองราย จำนวน 55 คน ผู้เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลเมืองราย จำนวน 225 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 280 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลเมืองราย พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นมากเป็นลำดับแรกคือ ปัญหาด้านบริหารจัดเก็บภาษี ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของผู้เสียภาษี อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านอัตราการชำระภาษี ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมด้านอัตราการชำระภาษี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินไม่เป็นธรรม ความเป็นธรรมในการประเมินภาษี การกำหนดถึงอัตราภาษีแต่ละประเภทไม่ชัดเจน และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การกำหนดอัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินเกี่ยวกับค่าเช่าต่อตารางเมตรไม่เป็นธรรม จะเห็นได้ว่าปัจจุบันอัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินที่จัดเก็บมีอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับอัตราภาษีอื่นที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านอัตราภาษี การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะลดลง ควรมีการขยายเวลาระยะเวลาในการชำระภาษีเพิ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี และลดภาระการจ่ายเงินเพิ่มหากชำระไม่ตรงตามกำหนดเวลา สอดคล้องกับบัณฑิต นินนานนท์ (2551 : 46-51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย ไปพัฒนาวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์โดยรวมของประเทศชาติการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีเงินได้ ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมของปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านระเบียบกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมด้านระเบียบกฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กฎหมายเกี่ยวกับภาษีโรงเรือนและที่ดินมีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ รองลงมาคือ กฎหมายด้านภาษีที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายไม่เพียงพอและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิธีการชำระภาษีไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด เนื่องจากแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินด้านระเบียบกฎหมายที่ตั้งไว้ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ ขาดผู้เชี่ยวชาญในการอธิบายระเบียบกฎหมายให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย ทำให้การแนะนำให้ความรู้แก่ผู้มาชำระภาษีไม่ดีเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับทราบระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีในเรื่องใหม่ๆล่าช้า สอดคล้องกับวีระสันต์ ไหมนา (2555 : 41-47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ด้านภาษีปัญหาการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบ้านต๋อม ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้ที่มาชำระภาษีเป็นบุคคลธรรมดา ภาษีที่ชำระมากที่สุดคือ ภาษีบำรุงท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการประเภทธุรกิจเกษตรกรรม ความรู้ด้านภาษีของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ทั่วไปมากที่สุด รองมาคือ ความรู้การแจ้งประเมินภาษี ความรู้อัตราค่าปรับการชำระภาษี ความรู้การยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี และความรู้การแจ้งการประเมินชำระภาษี การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบ้านต๋อมพบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี

1.4 ด้านสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแยกส่วนแผนกชำระภาษีไม่ชัดเจน ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ปากกา กระดาษ ไว้บริการสำหรับผู้มาชำระภาษีและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่ตั้งองค์การบริหารส่วน

ตำบลไม่สะดวก จะเห็นได้ว่าอำเภวารินชำราบซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจอีกเมืองหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี ประชาชนที่เข้ามาชำระภาษีมีจำนวนมาก ทำให้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคับแคบ และไม่มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง ทำให้ประชาชนที่มาชำระภาษีไม่มีความสะดวกเท่าที่ควรและในบางครั้งที่นั่งรอในการชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีไม่เพียงพอ การแยกส่วนแผนกชำระภาษีไม่ชัดเจน เนื่องจากสภาพสถานที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีพื้นที่จำกัด ไม่สามารถแบ่งส่วนแบ่งแผนกการทำงานได้ชัดเจน สอดคล้องกับชัยปรมัตต์ อินดี (2553 : 90-103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการชำระภาษีอากรของประชาชนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพในการชำระภาษีอากรแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจิตสำนึกของประชาชนในการชำระภาษีอากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร และด้านระบบบริหารงานคลัง อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของปัญหาการชำระภาษีอากรของประชาชนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการให้บริการชำระภาษี

1.5 ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลากร พบปัญหาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับความสำคัญดังนี้ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากมีสามรายการ คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้เสียภาษีไม่เท่าเทียมกัน รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ให้บริการไม่สุภาพไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการแทนกันเมื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่หลักไม่อยู่ ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ มีบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานทำให้ประชาชนในบางครั้งที่นั่งรอในการชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องรอนาน และเจ้าหน้าที่รับชำระภาษีพูดคุยกับผู้มาชำระภาษีไม่ค่อยสุภาพและไม่บริการรับชำระภาษีด้วยความกระตือรือร้นเท่าที่ควร ประกอบกับสถานที่รับชำระภาษีซึ่งอาจไม่สะดวกในการเดินทางมาชำระภาษีเนื่องจากมีระยะทางไกล เมื่อมาพบกับสภาพดังกล่าวแล้วทำให้ไม่ค่อยพอใจมากนักและเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ อันเนื่องมาจากระเบียบกฎเกณฑ์ในการชำระภาษี ซึ่งต้องใช้ความชำนาญงาน และมีระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานหลายอย่างทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ อีกทั้ง การชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภวารินชำราบ มีการตั้งพาณิชย์กิจมาก แต่ไม่มีบุคลากรรองรับในการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี ทำให้บุคคลที่รับหน้าที่ในการปฏิบัติงานจัดเก็บอาจจะไม่มีมนุษยสัมพันธ์มาก ซึ่งบางครั้งประชาชนในพื้นที่ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎและระเบียบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องอธิบายเป็นรายบุคคล ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำหน้าที่ซ้ำๆ กัน ทำให้เกิดปัญหาในการชำระภาษีระหว่าง ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนที่มาใช้บริการด้านการชำระภาษี ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์วิธีการจัดเก็บภาษี เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจของประชาชน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับสุกัญญา สันป่าแก้ว (2553 : 63-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับปัญหามีปานกลางอยู่ 2 ข้อ และปัญหามากอยู่ 1 ข้อ สามารถแยกได้ดังนี้ ระดับปัญหาด้านบุคลากร รองลงมาด้านวิธีการและด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีควรจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบเป็นอันดับแรก รองลงมาควรมีมาตรการดำเนินการในใบกำหนดโทษแก่ผู้ค้างชำระภาษีอย่างจริงจัง

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ พบว่าผู้ชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีเพศ อายุ สถานภาพ รายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภวารินชำราบโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภวารินชำราบ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะทั้งในการดูแลทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด เพื่อการอำนวยความสะดวกทั้งการมุ่งเน้นการบริการด้วยใจ และมีการให้บริการกับประชาชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับสมสุข ฐานะวร (2552 : 65-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุดอำเภอมือง จังหวัดสระบุรี การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอมือง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านสถานที่และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสุข ฐานะวร (2552 : 65-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุดอำเภอมือง จังหวัดสระบุรี การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอมือง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 225 คน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้ชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอัตราการชำระภาษี ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสุภาพร นภาโชติ (2550 : 67-71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยพบว่าด้านเจ้าหน้าที่มีจัดเก็บมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านวิธีการจัดเก็บภาษี และด้านสถานที่ชำระภาษีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีแตกต่างกัน สำหรับรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ การที่ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี นั้น พนักงานส่วนตำบลหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นหลักในการทำงาน การวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานและพัฒนางองค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ด้านการยื่นแบบและขั้นตอนการชำระภาษี ประชาชนส่วนใหญ่พบปัญหาคือไม่มีบัตรคิวสำหรับผู้มาติดต่อเสียภาษี ทำให้เกิดการแซงคิวเกิดขึ้น และไม่ทราบว่าประชาชนใครมาถึงลำดับก่อน ดังนั้นควรจัดให้มีบัตรคิวในการให้บริการประชาชน อาจมีเครื่องกดบัตรคิวบอกลำดับ เมื่อประชาชนมาถึง พนักงานในกองการบริการส่วนตำบล ควรให้บริการตามลำดับคิว ไม่แบ่งแยกชนชั้นในการปฏิบัติงาน ควรมีการพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ด้วยสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดรูปแบบ ขั้นตอนวิธีการ กำหนดระยะเวลา เอกสาร ที่ใช้ประกอบการชำระภาษี รวมทั้งมีการอธิบายแสดงรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์มในการชำระภาษี อีกทั้งต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบว่าภาษีที่เรียกเก็บนั้นนำไปพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการชำระภาษีให้แก่กองการบริการส่วนตำบล

2. ด้านอัตราการชำระภาษี มีปัญหาในการคิดอัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินไม่เป็นธรรม เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบควรดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการจากประชาชนในพื้นที่เพื่อกำหนดค่ารายปีที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการยอมรับในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งเป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในพื้นที่ด้วย

3. ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ มีปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานใหม่ยังไม่เข้าใจยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน ควรได้รับการฝึกอบรมจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือต้องศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้เข้าใจ และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินในส่วนของตัวบทกฎหมาย กับประชาชนเพื่อจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ

4. ด้านสถานที่ ควรปรับปรุงสถานที่ให้ประชาชนที่มาชำระภาษีได้รับความสะดวกสบาย ในระหว่างรอรับบริการ เช่น มีหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต น้ำดื่มไว้บริการ หรือ ถ้าหากสถานที่คับแคบ อาจดำเนินการเพิ่มช่องทางในการชำระภาษีให้บริการมากขึ้น เช่น มีการชำระภาษีผ่านทางธนาคาร หรือไปรษณีย์ธณัติ มีการบริการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่เพื่อบริการประชาชน

5. ด้านบุคลากร ซึ่งมีปัญหาในระดับมาก เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติตนต่อประชาชน เน้นความโปร่งใสความมีมนุษยสัมพันธ์ มีความเต็มใจให้บริการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการปฏิบัติงาน และทางด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ก็ต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถโดยการเข้าอบรม ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงาน ทั้งนี้ต้องสร้างจิตสำนึก ปรับค่านิยม ในการให้บริการว่าข้าราชการคือผู้รับใช้ประชาชนต้องมีการฝึกฝนจิตใจให้ตั้งงาม มองโลกในแง่ดี บริการด้วยรอยยิ้ม มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้หลายด้านดังนี้

1. วิจัยแนวโน้มสภาพปัญหาและรูปแบบการให้บริการการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาการชำระภาษีของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ศึกษาเปรียบเทียบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออื่น นอกเหนือเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

ศุภชัย ยาวประภาส. การบริหารงานทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูป
ระบบราชการ สำนักงานเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ข้อมูลรายชื่อบต. (ออนไลน์) 3 สิงหาคม
2556 (อ้างเมื่อ 27 กรกฎาคม 2556) จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) 2546.
กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น, 2537.

. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร : ส่วนท้องถิ่น, 2543.

สฤัญญา สันป่าแก้ว. ปัญหาและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2553.

สมสุข ฐานะวร. คุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัด
สระบุรี วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2552.

สุภาพร นภาโชติ. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล
บางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี.รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา,
2550.

วีระสันต์ ไหมนา. ความรู้ด้านภาษีปัญหาการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบ้านต้อม. การศึกษาค้นคว้าด้วย
ตนเอง บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555.

ทองใบ สุดซารี. การวิจัยธุรกิจ :ปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือตำรา. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2551.

วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของสโมสรฟุตบอลเลสเตอร์ซิตี กับการเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016

Situational analysis of Leicester City Football Club TH

With the win English Premier League 2015-2016

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน¹, รศ.ดร. เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร²

Chaiyasit Udomchokenamorn, Asso.Prof.Dr.Saavalak Kosolkittiampon

บทคัดย่อ

สโมสรฟุตบอล เลสเตอร์ ซิตี้ เป็นสโมสรฟุตบอล เก่าแก่อีกหนึ่งสโมสรของอังกฤษ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1884 มีอายุกว่า 132 ปี ตั้งอยู่ในภาคมิดแลนด์ตะวันออกของ อังกฤษ ได้รับฉายาว่า “จิ้งจอกสีน้ำเงิน” ในประเทศอังกฤษ และ “จิ้งจอกสยาม” เป็นฉายาที่ได้รับในประเทศไทย ลิ้นเกอร์ อดีตกองหน้าทีมชาติอังกฤษยุคปี 1984-1992 และดาวซัลโวสูงสุดฟุตบอลโลกปี 1986 ผู้เป็นเด็กปั้นของเลสเตอร์ สโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ บริหารจัดการเรื่องของการพัฒนานักเตะที่เป็นเด็กสร้างของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม มีโปรแกรมที่ถือว่าเป็นโปรแกรมเสริมทักษะฟุตบอลที่จัดให้มีการเฉพาะกับทีมคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสแก่นักเตะกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันอีกประการหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ อยู่ในเกณฑ์ที่โดดเด่นกว่าสโมสรฟุตบอลอังกฤษอีกหลายทีม ก็คือ การให้ความสำคัญกับเรื่องของความก้าวหน้ากับดูแลกิจการที่ได้อย่างจริงจัง และการวางระบบควบคุมทางการเงินที่เข้มงวดเข้มข้น เพื่อให้มั่นใจว่าสโมสรจะกลับมาเป็นทีมที่มีความสามารถในการทำกำไรได้อีกครั้งหนึ่ง ภายใต้แผนกลยุทธ์พลิกฟื้นกิจการ 3 ปี ซึ่งเหตุผลที่เลสเตอร์ซิตี จะเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีกจากผลการวิเคราะห์สถานการณ์ครั้งนี้ คือ แรงบันดาลใจจากโฮล์มส์, สถิติทำให้กล้าฝัน, “เดอะ ลัคกี้” รานีเอรี, คนที่ไขของจิ้งจอกสยาม, และฝันให้ไกลแล้วไปให้ถึงและรางวัลแห่งความสำเร็จครั้งนี้ เป็นการแข่งขันครั้งนี้เป็นการแข่งขันที่พลิกประวัติศาสตร์กีฬาโลก เทียบจากอัตราต่อรองของบริษัทประกันถูกกฎหมาย โดยวันเปิดฤดูกาลนี้ พวกเขาให้เลสเตอร์ ครองแชมป์ 5,000-1 จนในที่สุดทีมสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ ก็คว้าแชมป์พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016 อย่างไม่น่าเชื่อ โดยนายวิชัย ศรีวัฒนประภา ใจป้ำควักกระเป๋าซื้อรถเบนซ์ราคาคันละ 1.65 ล้านบาท แจกนักเตะทุกคนเป็นรางวัล พ่วงด้วยพาทัวร์พักผ่อนที่ลาสเวกัส พร้อมวางคิวขึ้นบัสเปิดประตูแห่พาเหรดฉลองถ้วยแชมป์รอบเมืองเลสเตอร์ ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 อย่างยิ่งใหญ่สังการ และเงินโบนัสที่เลสเตอร์จะได้จากพรีเมียร์ลีก 6.5 ล้านปอนด์ ให้นักเตะไปแบ่งกันในทีม

คำสำคัญ : สโมสรฟุตบอลเลสเตอร์ซิตี, แชมป์พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016

¹ นักศึกษาปริญญาเอก รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

² รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Abstract

Leicester City Football Club TH, Football Club One of the oldest English clubs. Founded 1884, situated east midlands region of England, Earned the nickname, “blue fox” in England, and “fox Siam” nickname in Thailand. Liniger former striker for England 1984-1992 and A sculpture of a child Leicester City Football Club TH, The team has developed, football Skills, and prioritize effective oversight of the financial reporting process, Confident, Under the strategic plan revive the business three years, the reason is to be a champion, inspired by Holmes, Statistics embolden dream, “The Lucky” Ranieri, The right man, and how far to reach. Award of this achievement, The competition flip the history of sports world, company legal gambling they gave Leicester a champion, 5,000-1. Eventually Leicester City Football Club TH to win English Premier League 2015-2016, unbelievably. A Mercedes-Benz B-Class Electric Drive. That’s the reward that each player on the Leicester City Football Club will receive for winning the 2015/2016 Barclays Premier League. According to the Daily Mail, the Foxes’ chairman, Vichai Srivaddhanaprabha will award the 30-man squad with 30 cars that each has an on-the-road price of 32,670 pounds sterling (RM188,445). The founder of King Power Duty Free will spend over a million pounds sterling (over RM5,768,946) for the purchase. Additionally, the team has been promised an all-expense paid trip to Las Vegas, and will be further rewarded with a 6.5 million pounds sterling (RM37,499,841) prize pot split between them.

Keywords : Leicester City Football Club TH, The win English Premier League 2015-2016

บทนำ

การแข่งขันฟุตบอลอังกฤษอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาคมฟุตบอลอังกฤษ โดยรายการแข่งขันฟุตบอลในประเทศอังกฤษ แบ่งการแข่งขันเป็นระดับ (หรือที่เรียกว่า “ลีก”) ซึ่งพรีเมียร์ลีก ถือเป็นลีกสูงสุดในระบบฟุตบอล ลีกของประเทศอังกฤษ รองลงมาคือ ฟุตบอลลีกแชมเปียนชิพตามด้วยฟุตบอลลีกวัน (1) ฟุตบอลลีกทู (2) และอื่น ๆ ฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2535 (ค.ศ.1992) ภายใต้การบริหารของ สมาคมฟุตบอลอังกฤษ การแข่งขันพรีเมียร์ลีกเป็นที่ยอมรับของ 20 สโมสรฟุตบอล ในระดับสูงสุด ของอังกฤษเข้าด้วยกัน เริ่มการแข่งขันครั้งแรกในวันที่ 15 สิงหาคม ปี ค.ศ.1992 และในทุกๆ ปีก็จะจัดการแข่งขันในช่วงเวลาเดียวกันตลอด คือเริ่มในเดือนสิงหาคมและสิ้นสุดในเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป แม้จะมีถึง 20 สโมสรที่แข่งขันกันแต่จนถึงปัจจุบันนี้ (ค.ศ. 2009) ก็มีเพียง 4 สโมสรเท่านั้นที่เคยชนะเลิศในการแข่งขันรายการนี้ ได้แก่ แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด (แชมป์ 11 สมัย), อาร์เซนอล (แชมป์ 3 สมัย), เชลซี (แชมป์ 2 สมัย) และแบล็คเบิร์น โรเวอร์ส (แชมป์ 1 สมัย)³ ฟุตบอลเป็นกีฬาที่ผู้คนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีผู้ชมและผู้เล่นอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม ซึ่งกีฬาฟุตบอลมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีนักฟุตบอลอาชีพเกิดขึ้นมากมาย จนสามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล แต่บางคนก็เล่นเพื่อออกกำลังกายก็มี และฟุตบอลเป็นกีฬาที่ถูกผู้ชายเกือบทุกคนให้ความสนใจ และเตะตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเป็นมืออาชีพก็มี บางคนพยายามฝึกซ้อมตนเองให้เก่งเพื่อจะได้เข้าเป็นนักฟุตบอลอาชีพ และผลักดันให้ตนเองได้เข้าสู่ทีมหรือสโมสรต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีผลงาน และมีรายได้เพิ่ม แต่ก่อนสโมสรฟุตบอลต่าง ๆ ในประเทศไทยก็จะมีเฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงเป็นปัญหาให้กับนักฟุตบอลที่มีฝีมือดี ๆ ที่อยู่ต่างจังหวัดไม่มีโอกาสได้โชว์ฝีเท้าให้เป็นที่ยอมรับแก่สายตาของบรรดาผู้จัดการทีม ผู้ฝึกสอนในทีมหรือสโมสรที่มีชื่อเสียง แต่ปัจจุบันเมื่อทุกคนเห็นว่า ฟุตบอล เป็นกีฬาที่ทำให้ร่างกายแข็งแรงแล้ว ยังเป็นที่นิยมในการชมฟุตบอลของคนทุกเพศทุกวัย จึงทำให้หันมาทำธุรกิจฟุตบอลเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งในประเทศไทยของเราก็มีการสร้างทีมหรือสโมสรฟุตบอลทุกจังหวัด ทำให้ได้สร้างโอกาสให้กับนักเตะที่มีฝีเท้าดีในต่างจังหวัดได้โชว์ จนทำให้มีชื่อเสียงและรายได้ที่เป็นหลักของครอบครัวก็ว่าได้ บรรดาผู้จัดการทีมก็มีชื่อเสียงและรายได้เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน จนกระทั่งทำให้นักธุรกิจบางคนถึงกับลงทุนซื้อหุ้นจนสร้างรายได้อย่างมหาศาล ซึ่งในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่ทีมฟุตบอลที่มีชื่อเสียงก็จะเป็นทีมใหญ่ ๆ มีนักเตะฝีเท้าดี ๆ เมื่อถึงฤดูกาลแข่งขันก็จะมีเฉพาะทีมที่ดังๆ เท่านั้นที่ได้แชมป์ นักธุรกิจคนไทยที่ซื้อหุ้นกับสโมสรฟุตบอลที่อยู่ต่างประเทศก็ไม่มีมากนักและจากผลการศึกษาของบาร์รอส และเลียช (Barros and Leach) ได้ทำการศึกษาถึงการประมาณฟังก์ชันการผลิตของสโมสรฟุตบอลในประเทศอังกฤษ โดยใช้วิธีการวัดประสิทธิภาพแบบ Stochastic Cost Frontier ทำการวัดประสิทธิภาพของสโมสรฟุตบอลในพรีเมียร์ลีกจำนวน 12 สโมสร โดยใช้ข้อมูล panel เป็นระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ฤดูกาล 1998-1999 ถึง ฤดูกาล 2002-2003 จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า สโมสรฟุตบอลที่มีระดับประสิทธิภาพสูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ สโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด โดยมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพ เท่ากับ 1 ส่วนสโมสรฟุตบอลที่มีระดับประสิทธิภาพต่ำที่สุดได้แก่ สโมสรฟุตบอลเชลซี โดยมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพเท่ากับ 0.713 ทั้งนี้ระดับประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยของทุกสโมสรมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 87.7 ซึ่งสโมสรสามารถลดต้นทุนผลผลิตร้อยละ 12.3 โดยไม่ต้องลดปัจจัยการผลิต จะเห็นได้ว่าค่าความมีประสิทธิภาพที่ได้ในบางครั้งไม่สอดคล้องกับอันดับการแข่งขันฟุตบอล เนื่องจากบางสโมสรอาจจะประสบความสำเร็จทางด้านการแข่งขันแต่ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องการจัดการเรื่องการเงิน หรือไม่ประสบความสำเร็จด้านการแข่งขันแต่ล้มเหลวในเรื่องการจัดการการเงิน ในขณะที่บาง

³ ปรคณิ สนิทมูลบุรณ์. การรับรู้ภายาต่อฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ ของแฟนฟุตบอลชาวไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552. หน้า 9

สโมสรสามารถบริหารงานโดยที่สามารถให้ทั้งสองสิ่งประสบความสำเร็จควบคู่กันไป⁴และในฤดูกาลแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกของประเศอังกฤษ ปี 2015-2016 เป็นการแข่งขันที่ไม่น่าเชื่อว่า ทีมที่คว้าแชมป์ครั้งนี้ จะเป็นทีมที่คนไทยเป็นเจ้าของ นั่นคือ สโมสรฟุตบอล เลสเตอร์ ซิตี้ โดยทางกลุ่มบริษัทคิง เพาเวอร์ ประเทศไทย โดย นายวิชัย ศรีวัฒนประภา (รักศรีอักษรเดิม) ได้เข้ามาซื้อกิจการทั้งหมดของสโมสร และบริหารจัดการจนในที่สุด สโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ จึงจอกสยามของเจ้าพ่อคิงที่คว้าแชมป์พรีเมียร์ลีก ฤดูกาล 2015-2016 ไปครองได้สำเร็จอย่างเหลือเชื่อ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่า สาเหตุใดบ้างที่ทำให้ทีมสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้คว้าชัยชนะในครั้งนี้ ทำการบริหารจัดการทีมจนสามารถประสบความสำเร็จ และสร้างชื่อเสียงไปทั่วโลก

ประวัติความเป็นมาของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ สโมสรฟุตบอล เลสเตอร์ ซิตี้ เป็นสโมสรฟุตบอล เก้าแอกอีกหนึ่งสโมสรของอังกฤษ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1884 มีอายุกว่า 132 ปี ตั้งอยู่ในภาคมิดแลนด์ตะวันออกของ อังกฤษ ได้รับฉายาว่า “จิ้งจอกสีน้ำเงิน” ในประเทศอังกฤษ และ “จิ้งจอกสยาม” เป็นฉายาที่ได้รับในประเทศไทย มีชื่อเดิมว่า สโมสรเลสเตอร์ ฟอสส์ (Leicester Fosse) ตามชื่อ ถนนสนามเหย้า และเข้าร่วมสมาคมฟุตบอลอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1890 พร้อมกับย้ายมาใช้สนามที่ถนนฟิลเบิร์ตเวย์ ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1891 เป็นเวลาถึง 111 ปี ต่อมาปี ค.ศ. 2002 จึงเปลี่ยนชื่อสนามแห่งนี้เป็น วอล์กเกอร์ สเตเดียม ซึ่งมาจาก ชื่อผลิตภัณฑ์ขนมขบเคี้ยว Walkers ที่เป็นผู้สนับสนุนหลัก และในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2010 ทางกลุ่มบริษัทคิง เพาเวอร์ ประเทศไทย โดย นายวิชัย ศรีวัฒนประภา (รักศรีอักษรเดิม) ได้เข้ามาซื้อกิจการทั้งหมดของสโมสร และปรับขยายความจุ ของสนามเป็น 32,500 ที่นั่ง พร้อมเปลี่ยนชื่อสนามเป็น “เดอะ คิง เพาเวอร์ สเตเดียม” นับจากที่ทีมเลสเตอร์ ซิตี้ ได้เล่นในพรีเมียร์ลีก หลังจากคว้าแชมป์ ลีก เดอะแชมเปียนชิป 2014 ทำให้แฟนฟุตบอลทั่วโลกมีโอกาสได้เห็นผีเสื้อนักเตะจาก ทีมเลสเตอร์ ซิตี้ มากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันกับทีมที่ได้ ชื่อว่ามีแฟนคลับหนาแน่นอย่าง ลิเวอร์พูล, แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด, แมนเชสเตอร์ ซิตี้ ฯลฯ และเชื่อว่าเหล่านักเตะ “จิ้งจอกสยาม” จะสร้างความประทับใจให้กับแฟนบอลได้โดยเฉพาะแฟนบอลชาวไทย ที่เลสเตอร์ ซิตี้ จะเป็นอีก 1 ทีม ที่คนไทยสนใจเชียร์ โดยทางสโมสรฯ มี “ศูนย์ฝึกอะคาเดมี” ซึ่งถือเป็น 1 ใน 10 ศูนย์ฝึกที่ดีที่สุดในประเทศอังกฤษ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเตะเยาวชนไทยได้ก้าวสู่ระดับสากลมากขึ้น⁵

นักเตะของสโมสร ถ้าจะกล่าวถึงตำนานนักเตะ เลสเตอร์เป็นสโมสรที่ปั้นนักเตะดังและมีดาราลูกหนังขึ้นนำหลายรายแฉะเวียนมาค้าแข้ง เพราะพวกเขาก่อตั้งทีมมาตั้งแต่ปี 1884 (ตอนนั้นใช้ชื่อ เลสเตอร์ ฟอสส์) แค่นี้ก็ติดอันดับ 100 ตำนานนักเตะซึ่งคัดเลือกโดย ฟุตบอลโลก เมื่อปี 1998 ก็มีถึง 5 รายแน่นอนว่าหนึ่งในนั้นต้องมีลิเวอร์พูล อดีตกองหน้าทีมชาติอังกฤษยุคปี 1984-92 และดาวซัลโวสูงสุดฟุตบอลโลกปี 1986 ผู้เป็นเด็กปั้นของเลสเตอร์ โดยอยู่กับสโมสรช่วงปี 1978-85 ก่อนไปสังกัด เอฟเวอร์ตัน, บาร์เซโลน่า รวมถึง ท็อตแน่ม ฮ็อทสเปอร์ ส่วนอีก 2 รายที่ปัจจุบันเป็นรองประธานสโมสรก็ติดท็อปเท็นเหมือนลิเวอร์พูล คือ กอร์ดอน แบ็งคส์ อดีตนักเตะทีมชาติอังกฤษยุคปี 1963-72 เขาถูกดึงมาจาก เซสเตอร์ฟิลด์ และอยู่ “สุนัขจิ้งจอก” ช่วงปี 1959-67 โดยสหพันธ์ประวัติศาสตร์และสถิติฟุตบอลนานาชาติ (ไอเอฟเอฟเอชเอส) เลือกให้เป็นผู้รักษาประตูยอดเยี่ยมอันดับ 2 ตลอดกาล รองจาก เลฟ ยาชิน ตำนานเลสเตอร์อีกคนคือ ปีเตอร์ ซิลตัน ก็เป็นนายทวาร “สิงโตคำราม” แต่ลงสนามช่วงปี 1970-1990 ถูกเลสเตอร์ปั้นเมื่อปี 1966-74 ก่อนไปคว้าแชมป์ ยูโรเปียน คัพ กับ น็อตติงแฮม ฟอเรสต์ ในปี 1979 และ 1980 รวมทั้งคว้าแชมป์ลีกอังกฤษฤดูกาล 1977-78 เขายังเป็นเจ้าของสถิติลงสนามระดับอาชีพมากที่สุดในโลก แค่นี้เฉพาะในลีกก็ปาเข้าไป 1,005 นัดแล้ว สำหรับนักเตะพรีเมียร์ลีกยุคปัจจุบันที่มาจากเลสเตอร์ ก็คือ เอมีล เฮสกีย์ กองหน้า

⁴Barros, Carlos Pestana and Leach, Stephanie. 2006. Analyzing the performance of the English F.A. premier league with an econometric frontier model.

⁵กลุ่มบริษัท คิง เพาเวอร์. ประวัติสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.lcfcthai.com/about-leicestercity/> [10 พฤษภาคม 2559]

แอสตัน วิลล่า, โจ แม็ตต์ต็อก แบ็กซ้าย เวสต์บรอมวิช อัลเบียน⁶

กลยุทธ์ 3 ปี พื้นกิจการ พลิกสถานการณ์เงินทีมเลสเตอร์ เป็นสโมสรฟุตบอลที่ประสบปัญหาทางการเงินมาก่อนเช่นเดียวกับสโมสรฟุตบอลทีมอื่นๆ ของ อังกฤษ แต่ความสามารถในการบริหารจัดการอยู่ในเกณฑ์ดี จากการที่มีแผนระยะ 3 ปี เป็นตัวกำหนดทิศทางทั้งด้านการปรับสถานะทางการเงิน ทางธุรกิจ และผลงานการเงินของทีม ดูจาก ประการแรก การที่สโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ประสบความสำเร็จในฤดูกาล 2008-2009 ที่ผ่านมา จึงได้รับการปรับสถานะอัตโนมัติให้กลับไปอยู่ในกลุ่มแชมป์เปี้ยนชิพได้ในปีล่าสุด ประการที่สอง สโมสรสามารถลดผลขาดทุนได้ถึง 57% จาก 6 ล้านปอนด์ ในปี 2009 และ 14 ล้านปอนด์ในปี 2008 มีความพยายามบริหารงานอย่างรอบคอบระมัดระวังเมื่อมีการคาดหมายว่ายอดขายจะลดลง เนื่องจากรายได้จากการถ่ายทอดการแข่งขัน ระดับรายรับรวมของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ ได้ลดลงจาก 14.1 ล้านปอนด์ในปี 2008 เหลือ 10.9 ล้านปอนด์ในปี 2009 ขณะที่ค่าใช้จ่ายประจำของสโมสรก็ลดลง ทั้งค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับนักเตะ ประการที่สาม ภาระหนี้สินของสโมสรแห่งนี้ก็ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิหลังหักหนี้สินหมุนเวียนดีขึ้นจาก 10.9 ล้านปอนด์ เป็น 16.1 ล้านปอนด์ และสินทรัพย์รวมสุทธิก็เพิ่มขึ้นจาก 5.5 ล้านปอนด์ เป็น 13 ล้านปอนด์ ประการที่สี่ ประธานของสโมสรได้อัดฉีดเงินก้อนใหม่เข้าไปหล่อเลี้ยงสโมสรเพิ่มขึ้นถึง 10 ล้านปอนด์ ในบรรดาผลประโยชน์การที่ดีขึ้นทั้ง 4 ประการข้างต้น ประเด็นที่ถือว่าทำให้สโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ สามารถเรียกคืนภาพลักษณ์และชื่อเสียงได้ค่อนข้างมาก คือ ประเด็นเรื่องหนี้สินที่ลดลง ทั้งนี้เพราะแทบไม่มีสโมสรฟุตบอลอังกฤษรายใดเลยที่ทำได้ แม้ว่าโดยภาพรวมแล้ว เลสเตอร์ ซิตี้ จะยังเป็นสโมสรที่ประสบกับผลขาดทุนโดยรวมก็ตาม นอกจากนั้น การที่รายรับโดยรวมของเลสเตอร์ ซิตี้ ลดลงไป ก็ไม่ใช่ว่าเกิดกับสโมสรนี้เพียงแห่งเดียว แต่เป็นผลกระทบจากความเสี่ยงทางธุรกิจที่เกิดขึ้นกับแทบทุกสโมสรฟุตบอลในอังกฤษ และเป็นปัจจัยที่มาจากสภาพตลาดภายนอก ซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถในการควบคุมของสโมสรฟุตบอลเพียงรายใดรายหนึ่ง ทุกสโมสรจึงอยู่ในภาวะจ่ายออมรับสภาพดังกล่าวอย่างไม่เต็มใจนัก การลดลงของรายได้ยังอาจมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดีขึ้นมากนัก แฟนคลับจึงพยายามประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ดูได้จากจำนวนผู้ชมลีกโดยเฉลี่ยเหลือ 20,250 คนจาก 23,500 คน ในฤดูกาลก่อนหน้า และยอดการขายตั๋วในช่วงฤดูกาลก็ลดลงเป็น 11,600 ใบ จาก 13,965 ใบ ในช่วงฤดูกาลแข่งขันช่วงก่อนหน้านั้น ฝ่ายปฏิบัติการของสโมสรที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงการดำเนินงานครั้งนี้และทำงานอย่างหนักในการพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถรักษารายรายได้ไว้เป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงานโดยรวมลดลงได้ตามความคาดหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับนักเตะลดลงถึง 3.3 ล้านปอนด์ เหลือ 11.2 ล้านปอนด์ จาก 14.5 ล้านปอนด์ ในปีก่อนหน้า ขณะที่สโมสรสามารถผลักดันให้มูลค่าทางการตลาดของตัวนักเตะเพิ่มขึ้นได้ ด้วยการสนับสนุนนักเตะหนุ่มที่มีพรสวรรค์ในการพัฒนาเป็นนักเตะมืออาชีพและสร้างผลงานในระดับที่เป็นเลิศได้

สโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ บริหารจัดการเรื่องของการพัฒนานักเตะที่เป็นเด็กสร้างของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม มีโปรแกรมที่ถือว่าเป็นโปรแกรมเสริมทักษะฟุตบอลที่จัดให้เป็นการเฉพาะกับทีมคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสแก่นักเตะกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ อยู่ในเกณฑ์ที่โดดเด่นกว่าสโมสรฟุตบอลอังกฤษอีกหลายทีมก็คือ การให้ความสำคัญกับเรื่องของการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างจริงจัง และการวางระบบควบคุมทางการเงินที่เข้มงวดเข้มข้น เพื่อให้มั่นใจว่าสโมสรจะกลับมาเป็นทีมที่มีความสามารถในการทำกำไรได้อีกครั้งหนึ่ง ภายใต้อาณัติของกลยุทธ์พลิกพื้นกิจการ 3 ปีที่กล่าวมาแล้ว การใช้สภาวะความเป็นผู้นำในการบริหารสโมสรได้อย่างเหมาะสมทำให้ทุกคนในทีมมีความผูกพันและพันธะสัญญาร่วมกันที่จะทำให้สโมสรได้รับการยอมรับให้อยู่ในกลุ่มที่มี เสถียรภาพทางการเงินและการดำเนินงานที่เป็นโมเดลทางธุรกิจฟุตบอลที่

⁶ นาร์ซิสส์. เลสเตอร์ ซิตี้ สโมสรแห่งใหม่ของคนไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.siamsport.co.th/Column/100819_063.html [10 พฤษภาคม 2559]

ยั่งยืน และใช้ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นการส่งเสริมและสร้างความก้าวหน้าของสโมสรมีสู่ระดับของพรีเมียร์ลีก สิ่งนี้นักวิเคราะห์ทางการเงินและนักลงทุนพอใจต่อเลสเตอร์ ซิตี้ คือ การเน้นการวางแผนในระยะยาวแทนที่จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปวันๆ อย่างเดียว จากงบการเงินจะเห็นว่า มูลค่าของสินทรัพย์ถาวรของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ เพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากปีก่อนหน้า แม้ว่าสินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิจะยังเป็นลบเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาระหนี้สินที่มีระยะครบกำหนดภายใน 1 ปี อยู่ในเกณฑ์สูงถึง 17.2 ล้านปอนด์ แต่สินทรัพย์สุทธิหลังจากหักภาระหนี้สินระยะยาว ถ้าเปลี่ยนจากที่เคยติดลบ 5.5 ล้านปอนด์ เป็นบวก 13.0 ล้านปอนด์ นอกจากนั้นผลขาดทุนสะสมทางบัญชีที่ยังมีจำนวนสูงมากถึง 26.7 ล้านปอนด์ แม้ว่าส่วนของผู้อื้อหนี้จะเป็นบวก 13.0 ล้านปอนด์ จากที่เคยติดลบ 5.5 ล้านปอนด์ ภาระหนี้สินที่มียอดหนี้คงค้างสูงน่าเป็นเหตุผลให้สโมสรแห่งนี้ต้องการแสวงหานักลงทุนที่จะสามารถอัดฉีดเงินเข้ามาช่วยเหลือเพื่อลดยอดหนี้ได้ตามเงื่อนไข⁷

เหตุผลที่เลสเตอร์ซิตี จะเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีก

1. แรงบันดาลใจจากโฮล์มส์ เคลลี โฮล์มส์ นักวิ่งชื่อดังเป็นตัวอย่างที่ดีในกรณีนี้ลองย้อนกลับไปเมื่อ คีคที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาติอย่าง โอลิมปิก ในปี 2004 ไม่มีใครคาดคิดว่า โฮล์มส์ ในวัย 34 ปี จะกลายเป็นนักวิ่งของสหราชอาณาจักรคนแรกในรอบกว่า 84 ปีที่คว้า 2 เหรียญทองในคราวเดียว โดยก่อนหน้านี้ สำนักพันถึงขนาดออกอัตราการทำผลงานขนาดนี้ไว้ที่ 100/1 ที่เดียว ทว่า ตอนนั้น โฮล์มส์ อยู่ในช่วงที่ดีที่สุดในชีวิต ปราศจากอาการบาดเจ็บเป็นครั้งแรกในชีวิตนักกีฬา และประวัติศาสตร์จึงเกิดขึ้นหลักการง่ายๆ ที่ทำให้ นักวิ่งหญิงชื่อดัง คว้าเหรียญทองในระยะ 800 เมตร และ 1500 เมตร ได้ก็คือ จงอย่าสนใจคู่แข่ง ทำทุกอย่างให้เหมือนเดิม และ วิ่งในความเร็วที่สม่ำเสมอ อย่างตอนที่ โฮล์มส์ วิ่งเข้าเส้นชัยในตอนแข่ง 800 เมตร เธอไม่รู้ด้วยซ้ำว่า เธอได้เหรียญทอง เช่นเดียวกับ ตอนแข่ง 1500 เมตร ที่ โฮล์มส์ อยู่ในลำดับ 8 จากนักวิ่ง 12 คนในการแข่ง 400 เมตรสุดท้าย ทว่า ตำนานนักวิ่งผู้ดี ก็แข่งขันทุกคนได้ในที่สุด ขณะที่ฝั่ง เลสเตอร์ นั้นมี 19 คะแนน หลังผ่านไป 10 เกม ก่อนที่จะเพิ่มเป็น 39 แต้ม หลังครึ่งฤดูกาล และถึงตรงนี้ เคลาดิโอ รานิเอรี ตั้งเป้าที่จะพาทีมเก็บให้ได้ถึง 79 คะแนน เพราะฉะนั้น ถ้าทุกอย่างเป็นไปตามแผน “จิ้งจอกสยาม” ต้องมี 59 แต้ม หลังผ่านเกมกับ วัตฟอร์ด ในวันที่ 5 มีนาคมก่อน และถึงตรงนั้น ทุกอย่างก็เป็นไปได้หมด

2. สถิติทำให้กล้าฝัน นับตั้งแต่พรีเมียร์ลีกก้าวขึ้นสู่ยุคมิลเลเนียม แต้มเฉลี่ยของทีมแชมป์จะอยู่ที่ราวๆ 87.5 แต้ม ทว่าด้วยความที่ปีนี้ เป็นปีที่ลู่ที่สุดในรอบหลายปี ทำให้แชมป์จะมีคะแนนน้อยกว่านั้นแน่นอนถ้าคิดจะค่าเฉลี่ยจากครึ่งแรกของฤดูกาล จะพบว่า สุดท้ายแล้ว อาร์เซนอล และ แมนเชสเตอร์ ซิตี้ จะจบด้วย 73 คะแนนเท่านั้น ซึ่งมีเพียงสองครั้งในประวัติศาสตร์พรีเมียร์ลีกที่ทีมแชมป์มีแต้มเฉลี่ยต่อเกมน้อยกว่านี้(มีบางปีแข่ง 42 นัด)โดยปกติแล้ว ค่าเฉลี่ยที่ทีมแชมป์เก็บได้จะอยู่ที่ประมาณ 2.3 แต้มต่อเกมซึ่งหาก “ปืนใหญ่” และ “เรือใบสีฟ้า” สามารถเก็บคะแนนได้ในระดับนั้นในอีก 15 เกมที่เหลือ พวกเขาจะมี 79 แต้มซึ่งเท่ากับที่รานิเอรีหวังไว้และหากทุกอย่างเป็นไปตามที่ขุนซือชาวอิตาลีฝัน การนับลูกได้เสียก็อาจจะถูกนำมาตัดสินทีมแชมป์อีกครั้ง

3. “เดอะ ลัคกี้” รานิเอรี ถือเป็นโชคดีมาก ๆ ของ รานิเอรี และ ลูกทีม ที่ขุนซือทีมคู่แข่งอย่าง อย่าง อาร์แซน เวงเกอร์ และ มานูเอล เปเยกรีนี ไม่ใช่ประเภทจอมจิตวิทยาหรือชอบไซโคคู่แข่งเฉกเช่น เซอร์ อเล็กซ์ เฟอร์กูสัน หรือ โชเซ่ มูรินโญ่ ซึ่งหากยอดขุนซือทั้งสองคนยังอยู่ ไม่น่าว่า ทีมดังแห่งมิดแลนด์อาจจะเป๋ไปนานแล้วก็ได้ นอกจากนี้ เวงเกอร์ และ เปเยกรีนี ยังเป็นประเภทโล่ใจกับรูปแบบการเล่นมากกว่าผลแพ้ชนะอีกด้วย ซึ่งเราจะไม่มีทางเห็นภาพที่แผน “รถบัส” ถูกจัดออกมาใช้โดยทั้งสองคน ทำให้คู่แข่งต่างสามารถมีลุ้นได้กลับและเก็บแต้มจากพวกเขาได้เช่นกัน

⁷ผู้จัดการ 360 รายสัปดาห์. กลยุทธ์ 3 ปี ฟันกิจการ พลิกสถานะการเงินทีมเลสเตอร์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/iBizChannel> [10 พฤษภาคม 2559]

4. คนที่ใช้ของจิ้งจอกสยาม หากเทียบกับการวัดบุคลิกภาพแบบ Myers-Briggs Type Indicator (ตอนเรียนจิตวิทยา ตั้งใจกันหรือเปล่าครับ ฮา – ผู้แปล) รานีเอรี คงจัดอยู่ในประเภท ESFP ซึ่งก็คือ ประมาณว่า ชอบเข้าสังคม เข้ากับคนง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี สนุกสนานได้กับทุกสิ่ง สามารถทำให้ผู้อื่นสนุกสนาน ซึ่งทั้งหมดเห็นได้จากบรรยากาศในถิ่น คิงพาวเวอร์ สเตเดียม เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ประสบการณ์การคุมทีมกว่า 30 ปีของ อดีตกุนซือ เซลซีย ที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาหมด ทั้งยังผ่านช่วงเวลาผิดหวังและประสบความสำเร็จมาหมดแล้ว ทำให้เขารู้จักคุณสมบัติและเข้าใจโลกลูกหนังอย่างดี “ถ้าคุณไม่สามารถดูแผนได้ในวันที่แย่ที่สุด คุณก็ไม่สมควรทำอะไรในวันที่ดีที่สุด” มาริโน มอนโร อดีตดาราชื่อดัง ผู้มีอุปนิสัยแบบ ESFP เคยกล่าวเมื่อนานมาแล้ว และหากเปรียบเทียบกัน แน่นอนว่า เมื่อปีที่แล้ว รานีเอรี เพิ่งตกตำแหน่งสุดท้าย หลังพากริชแพ้ให้กับทีมเกรตต้าอย่าง หมูเกาะแพโร คาบ้านตัวเอง จนถูกตำว่าเป็น โค้ชตกยุคกว่า กลุ่มทุนจากไทยก็ให้โอกาสเขา และ อดีตกุนซือยูเวนตุส ก็ตอบแทนทุกอย่างแบบสุดคุ้มเพราะอย่างน้อย ตอนนี รานีเอรี กำลังอยู่กับทีมที่ดีที่สุด(และเหมาะสมที่สุด)ในชีวิตเรียบร้อยแล้ว

5. ฝันให้ไกล แล้วไปให้ถึง จากการคำนวณของนักสถิติพบว่า โอกาสที่ “จิ้งจอกสยาม” จะคว้าแชมป์ลีกได้ อยู่ที่ราวๆ 9-13% แม้ว่าทั้งหมดจะเป็นเพียงเรื่องของตัวเลขก็ตาม แต่สิ่งที่ทีมดังแห่งมิดแลนด์ได้เปรียบทุกทีมก็คือ การไม่คาดหวังของแฟนบอล เรื่องแชมป์ยังไม่แน่ แต่ที่ค่อนข้างแน่คือ พวกเขามีโอกาสสูงมากที่จะได้ลุยถ้วยใหญ่ของยุโรปในป็นหน้า ซึ่งหากไม่หลุดฟอร์มแบบนี้ไปเลย ปีหน้าแชมป์ลีกจะได้ต้อนรับน้องใหม่นามว่า เลสเตอร์ ซิตี้ แน่แน่นอนว่า ทุกอย่างไม่เคยแน่นอน เพราะฉะนั้น ถึงตรงนี้ “จิ้งจอกสยาม” คงต้องมองไปที่นัดต่อนัด พร้อมกับทำทุกเกมให้ดีที่สุด และ เลสเตอร์ ไม่ต้องสนใจใคร เพราะชะตาอยู่ในมือพวกเขาทั้งหมด(นำร่องจำฝูงอยู่ 3 คะแนนแข่งเท่ากัน) แต่ไม่ว่าสุดท้าย จะเป็นอย่างไร แต่ผลงานจากอันดับสุดท้ายในวันคริสต์มาสเมื่อปี 2014 สู้ตำแหน่งจำฝูงในวันเดียวกันในอีกปีถัดมา แค่นี้ก็สุดยอดแล้ว⁵

6. ปัจจัยความสำเร็จของเลสเตอร์ ซิตี้ เคลาดิโอ รานีเอรี กุนซือทีม “จิ้งจอกสยาม” เลสเตอร์ ซิตี้ เคยตั้งเป้าหมายของทีมก่อนเริ่มฤดูกาล 2015-2016 ด้วยการเก็บแต้มให้เพียงพอต่อการอยู่รอดในศึกพรีเมียร์ลีกเพียงเท่านั้น หลังจากฤดูกาลที่ผ่านมารอดพ้นจากการหนีตกชั้นแบบหวุดหวิด กระทั่งปัจจุบันทีมจิ้งจอกสยามได้ทะยานขึ้นสู่กลุ่มผู้นำตารางคะแนนของพรีเมียร์ลีก ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของเลสเตอร์ ซิตี้ เริ่มตั้งแต่หัวหน้าผู้ฝึกสอนชาวอิตาลีอย่าง เคลาดิโอ รานีเอรี ซึ่งเข้ามาแทนที่ โนเจล เปียร์สัน ด้วยสัญญาทั้งหมด 3 ปี กับประสบการณ์คุมทีมไม่ว่าจะเป็น บาเลนเซีย, ปาร์มา, ยูเวนตุส, โรม่า, อินเตอร์ มิลาน, โมนาโก และทีมชาติกรีซ พร้อมปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การเล่นของลูกทีมจากแบบตั้งรับเป็นขับเคลื่นเกมรุกให้ดูดีและมีสีสันมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยทักษะความสามารถของขุนพลนักเตะทีมจิ้งจอกสยามระดับซูเปอร์สตาร์อย่าง เจมี่ วาร์ดี ที่ครองตำแหน่งผู้ทำประตูติดต่อกันถึง 11 นัด ทำลายสถิติของ ฟุต ฟาน นิส เตลรอย นักเตะระดับตำนานของ “ทีมปีศาจแดง” แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ที่เคยทำได้ 10 นัดติดเมื่อปี 2003 ทั้งยังมี ริยาด มาห์เรซ และซินจิ โอคาซากิ ที่ช่วยพึ่งประตู่ให้กับต้นสังกัดได้อย่างต่อเนื่องเหนือสิ่งอื่นใด คือ แฟนบอลของทีมเลสเตอร์ ซิตี้ ทั้งในอังกฤษและไทยที่เป็นกำลังใจแรงเชียร์ให้กับทีมรักอยู่เสมอ แม้ว่าฐานแฟนคลับของทีมจิ้งจอกในสยามในไทยจะยังน้อยเมื่อเทียบกับทีมชั้นนำอื่น แต่ด้วยผลงานที่น่าจับตามองและโดดเด่นในขณะนี้ น่าจะทำให้แฟนฟุตบอลไทยหันมาเป็นสาวกของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ กันมากยิ่งขึ้น⁶

7. รางวัลแห่งความสำเร็จ การแข่งขันครั้งนี้เป็นการแข่งขันที่พลิกประวัติศาสตร์กีฬาโลก เทียบจากอัตราต่อรองของ 1990 มีอัตรา 42-1¹⁰ ซึ่งไม่มีใครมองว่า เลสเตอร์ จะก้าวมาถึงจุดนี้ เองง่าย ๆ หลายคนมองว่าแค่ไม่บริษัทรับพนันถูกกฎหมาย โดยวันเปิดฤดูกาลนี้ พวกเขาให้เลสเตอร์ ครองแชมป์ 5,000-1 ขณะตอน เจมส์ “บัสเตอร์”

⁵ไฟร์ฟุท. 5 เหตุผลที่เลสเตอร์จะเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีก.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.fourfourtwo.com/th/features/5ehtuph1thielse-traacchchaepnaechmpphriemiyrtliik> [10 พฤษภาคม 2559]

⁶นิวมีเดีย. ปัจจัยความสำเร็จของเลสเตอร์ ซิตี้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tnamcot.com/content/349110> [10 พฤษภาคม 2559]

¹⁰อ้วน เพ็ญเมคเกอร์. มวยตู้. (กรุงเทพมหานคร: นานาสาสน, 2559), หน้า 24.

ดีกลาส ชน็อกเอาต์ ไมค์ ไทสัน ในการชิงแชมป์โลกรุ่นเฮฟวีเวส เมื่อปีตกชั้นก็หุแล้ว แต่นี่ฟอร์มกลับไฉไลเป็นบ้า กลายเป็นทีมลุ้นแชมป์ช้อย่างนั้น ก่อนเปิดซีซั่นบอรับพนันต่างออกราคาที่พวกเขาจะเป็นแชมป์ที่ง่ายหลายพัน ต่อ เพราะมันเป็นสิ่งที่แทบเป็นไปได้ ก็ไม่แปลกหรอกที่หลายคนจะคิดแบบนั้น เองง่ายๆ แฟนบอลของ เลสเตอร์ เองก็คงไม่อยากจะคิดว่า ตอนท้ายซีซั่น แทนที่พวกเขาจะได้เชียร์ทีมเพื่อการหนีตาย หรือดีหน่อยก็คือลุ้นไปฟุตบอล สโมสยุโรป กลับกลายเป็นเข้า 10 นัดสุดท้าย พวกเขามีลุ้นเป็นแชมป์¹¹ หลังจากที่ทีมสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ ได้คว้า แชมป์พรีเมียร์ลีกอังกฤษ 2015-2016 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2559 หลังปิดฤดูกาล มายังประเทศไทยในวันที่ 18-19 พฤษภาคม 2559 นำโดยกุนชือ เคลาดิโอ รานิเอรี พร้อมดาวดัง เจมี่ วาร์ดี และริยาต มาห์เรซ ขณะที่ เจ้าของทีมชาวไทย นายวิชัย ศรีวัฒนประภา ใจป้ำควักกระเป๋าซื้อรถเบนซ์ราคาคืนละ 1.65 ล้านบาท แจกนักเตะ ทุกคนเป็นรางวัล พ่วงด้วยพาทัวร์พักผ่อนที่ลาสเวกัส พร้อมวางคิวขึ้นบัสเปิดประทุนแห่พาเหรดฉลองถ้วยแชมป์ รอบเมืองเลสเตอร์ ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 อย่างยิ่งใหญ่อลังการ งานเลสเตอร์ ซิตี้ ขณะที่ตัวเข้าชมเกมฉลอง แชมป์ในบ้านที่พบกับเอฟเวอร์ตัน วันเสาร์ที่ 7 พฤษภาคม 2559 มีการโก่งราคาแบบบ้าเลือด ขายต่อสูงถึงใบละ 8 พันปอนด์ หรือ 4 แสนบาท ความเคลื่อนไหวของทีม “จิ้งจอกสยาม” เลสเตอร์ ซิตี้ หลังจากคว้าแชมป์พรีเมียร์ลีก ครั้งประวัติศาสตร์ โดยที่ยังไม่จบฤดูกาล และเป็นการได้แชมป์ลีกสูงสุดครั้งแรกในรอบ 132 ปี ของสโมสรที่ก่อตั้งมา นั้น เลสเตอร์ ซิตี้ มีคิดเตะนัดสุดท้ายในบ้านตัวเองที่สนามคิง เพาเวอร์ พบกับ “ทอฟฟี่” เอฟเวอร์ตัน ในวันเสาร์ที่ 7 พฤษภาคม 2559 ก่อนที่จะมีการรับถ้วยแชมป์อย่างเป็นทางการต่อหน้าแฟนบอลของตัวเอง สื่อในอังกฤษเผยเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2559 ว่า ตัวเข้าชมเกมนี้มีค่างวดทองคำ เพราะแฟนบอลต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ในประวัติศาสตร์สโมสร ทำให้มีการโก่งราคาขายต่อให้คนที่ยังไม่มีตั๋วในอินเทอร์เน็ตสูง ถึง 8,000 ปอนด์ หรือ 400,000 บาท ส่วนตั๋วราคาต่ำสุดที่มีการนำมาขายต่ออยู่ที่ราคา 1,700 ปอนด์ หรือ 85,000 บาท จากราคาหน้าตัวปกติที่สโมสรขายออกไป 30-50 ปอนด์ หรือ 1,500-2,500 บาท เท่านั้น ส่วนตั๋วโซนทีมเยือน ผิงเอฟเวอร์ตันมีราคาขายต่อ 434 ปอนด์ หรือ 21,700 บาท นายวิชัย ศรีวัฒนประภา ประธานสโมสรและเจ้าของ ทีมชาวไทยยังใจป้ำควักกระเป๋าซื้อรถเบนซ์ให้นักเตะทุกคนแล้ว เงินโบนัสที่เลสเตอร์จะได้จากพรีเมียร์ลีก 6.5 ล้าน ปอนด์ ให้นักเตะไปแบ่งกันในทีม¹²

บทสรุป

ฟุตบอลอังกฤษอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาคมฟุตบอลอังกฤษ โดยรายการแข่งขันฟุตบอลในประเทศอังกฤษ แบ่งการแข่งขันเป็นระดับ (หรือที่เรียกว่า “ลีก”) ซึ่งพรีเมียร์ลีก ถือเป็นลีกสูงสุดในระบบฟุตบอลลีกของประเทศ อังกฤษ รองลงมาคือ ฟุตบอลลีกแชมเปียนชิพตามด้วยฟุตบอลลีกวัน (1) ฟุตบอลลีกทู (2) และอื่นๆ ฟุตบอลพรีเมียร์ลีก อังกฤษ เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2535 (ค.ศ.1992) ภายใต้การบริหารของ สมาคมฟุตบอลอังกฤษ นายวิชัย ศรีวัฒน ประภา (รักศรีอักษรเดิม) ได้เข้ามาซื้อกิจการทั้งหมดของสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้ และบริหารจัดการจนในที่สุด สโมสร เลสเตอร์ ซิตี้ จิ้งจอกสยามของเจ้าพ่อคิวดัตช์ก็คว้าแชมป์พรีเมียร์ลีก ฤดูกาล 2015-2016 ไปครองได้สำเร็จอย่าง เหลือเชื่อ ซึ่งเหตุผลที่เลสเตอร์ซิตี้ จะเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีกจากผลการวิเคราะห์สถานการณ์ครั้งนี้ คือ แรงบันดาลใจ จากโฮล์มส์ สถิติทำให้กล้าฝัน “เดอะ ลัคกี้” รานิเอรี คนที่ใช่ของจิ้งจอกสยาม และฝันให้ไกลแล้วไปให้ถึง นอกจากนี้ ความสำเร็จของเลสเตอร์ ซิตี้ เริ่มตั้งแต่หัวหน้าผู้ฝึกสอนชาวอิตาลีอย่าง เคลาดิโอ รานิเอรี ซึ่งเข้ามาแทนที่ ไนเจล เพียร์สัน ด้วยสัญญาทั้งหมด 3 ปี กับประสบการณ์คุมทีมไม่ว่าจะเป็น บาเลนเซีย, ปาร์มา, ยูเวนตุส, โรม่า, อินเตอร์ มิลาน, ไมนาโก และทีมชาติกรีซ พร้อมปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การเล่นของลูกทีมจากแบบตั้งรับเป็นขับเคลื่อน เกมรุกให้ดูเด่นและมีสีสันมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยทักษะความสามารถของขุนพลนักเตะทีมจิ้งจอกสยามระดับซูเปอร์

¹¹สยามอินเตอร์มัลติมีเดีย. เลสเตอร์จะเป็นแชมป์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.smmssport.com/reader.php?article=6644> [10 พฤษภาคม 2559]

¹²หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. เลสเตอร์ทัวใหญ่. ปีที่ 67 ฉบับที่ 21291 วันที่ 7 พฤษภาคม 2559, หน้า 12.

สตาร์อย่าง เจมี วาร์ดี ที่ครองตำแหน่งผู้ทำประตูติดต่อกันถึง 11 นัด ทำลายสถิติของ ฟุต ฟาน นิส เบลรอย นักเตะระดับตำนานของ “ทีมปีศาจแดง” แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ที่เคยทำได้ 10 นัดติดเมื่อปี 2003 ทั้งยังมี รียาด มาห์เรซ และชินจิ โอซากาซากิ ที่ช่วยพึ่งประตูกำกับต้นสังกัดได้อย่างต่อเนื่อง เหนือสิ่งอื่นใด คือ แฟนบอลของทีมเลสเตอร์ ซิตี้ ทั้งในอังกฤษและไทยที่เป็นกำลังใจแรงเชียร์ให้กับทีมรักอยู่เสมอ สุดท้ายรางวัลแห่งความสำเร็จครั้งนี้ เป็นการแข่งขันครั้งนี้เป็นการแข่งขันที่พลิกประวัติศาสตร์กีฬาโลก เทียบจากอัตราต่อรองของบริษัทรับพนันถูกกฎหมาย โดยวันเปิดฤดูกาลนี้ พวกเขาให้เลสเตอร์ ครองแชมป์ 5,000-1 นายวิชัย ศรีวัฒนประภา ใจป้ำควักกระเป๋าซื้อรถเบนซ์ราคาคันละ 1.65 ล้านบาท แจกนักเตะทุกคนเป็นรางวัล พ่วงด้วยพาทวีร์พักผ่อนที่ลาสเวกัส พร้อมวางคิวขึ้นบัสเปิดประทุนแห่พาเหรดฉลองถ้วยแชมป์รอบเมืองเลสเตอร์ ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 อย่างยิ่งใหญ่ฉลองการ และเงินโบนัสที่เลสเตอร์จะได้จากพรีเมียร์ลีก 6.5 ล้านปอนด์ ให้นักเตะไปแบ่งกันในเกม

เอกสารอ้างอิง

อ้วน เพลย์แมคเกอร์. มวยตุ้. (กรุงเทพมหานคร : นานาสาสน, 2559)

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. เลสเตอร์ทัพใหญ่. ปีที่ 67 ฉบับที่ 21291 วันที่ 7 พฤษภาคม 2559.

ปรีศินี สินพิมพ์ลบูรณ์. การรับรู้ภาพยาต่อฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ ของแฟนฟุตบอลชาวไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

กลุ่มบริษัท คิง เพาเวอร์. ประวัติสโมสรเลสเตอร์ ซิตี้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.lcfcthai.com/about-leicestercity/> [10 พฤษภาคม 2559]

นาร์ซิสส์. เลสเตอร์ ซิตี้ สโมสรแห่งใหม่ของคนไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

http://www.siamsport.co.th/Column/100819_063.html [10 พฤษภาคม 2559]

นิวมี่เดียร์. ปัจจัยความสำเร็จของเลสเตอร์ ซิตี้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.tnamcot.com/content/349110> [10 พฤษภาคม 2559]

ผู้จัดการ 360 รายสัปดาห์. กลยุทธ์ 3 ปี ฟันกิจการ พลิกสถานะการเงินทีมเลสเตอร์. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/iBizChannel> [10 พฤษภาคม 2559]

โฟร์โฟร์ทู. 5 เหตุผลที่เลสเตอร์จะเป็นแชมป์พรีเมียร์ลีก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.fourfourtwo.com/th/features/ehTuphlthiIsetraacchcchaepnaechmpphriemiirliik>
[10 พฤษภาคม 2559]

สยามอินเตอร์มัลติมีเดีย. เลสเตอร์จะเป็นแชมป์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.smmsport.com/reader.php?article=6644> [10 พฤษภาคม 2559]

Barros, Carlos Pestana and Leach, Stephanie. 2006. Analyzing the performance of the English F.A. premier league with an econometric frontier model.

การบริหารภาวะผู้นำเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21

Leadership Administration for manage health information systems in 21 st Century

บุษราภรณ์ พวงปัญญา¹, อัญชิษฐา ศิริคำเพ็ง²

Busaraphon Puangpanya, Aunchittatha Sirikampeng

ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ³

Songsak Jeerasombat

บทคัดย่อ

กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายให้มีการปฏิรูประบบข้อมูลสุขภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำรายงานของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ โดยมุ่งหวังให้ “หมออนามัย” มีเวลาในการดูแลและให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงและมีข้อมูลด้านสุขภาพที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานสาธารณสุขจึงได้พยายามจัดระบบสารสนเทศเชื่อมโยงฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานในสังกัดเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ยังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น 1) ระบบเทคโนโลยีที่นำมาช่วยในการรับส่งข้อมูลผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนจนเกินไป 2) บุคลากรผู้จัดเก็บและบันทึกข้อมูลยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติประกอบกับขาดทักษะในการใช้งานโปรแกรมบันทึกข้อมูล 3) มีโปรแกรมหลากหลายจากหน่วยงานที่จัดส่งให้สถานบริการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลจนนำไปสู่การบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อน เป็นต้น ดังนั้นการบริหารภาวะผู้นำเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21 จึงควรดำเนินการภายใต้แนวคิดของ Smart Leadership eHealth : SL eHealth นั่นคือ การบริหารภาวะผู้นำเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพด้วยเทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสม ที่ประกอบด้วยกลไกสำคัญ S-M-A-R-T เพื่อนำพาองค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรมการให้บริการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาาระบบสุขภาพที่เป็นธรรมและยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหาร, ภาวะผู้นำ, ระบบข้อมูลสุขภาพ, ศตวรรษที่ 21

¹ นักศึกษ ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร) คณะรัฐศาสตรและรัฐประศาสนศาสตร สาขารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² นักศึกษ ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร) คณะรัฐศาสตรและรัฐประศาสนศาสตร สาขารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ปร.ด.(การบริหารการศึกษ), อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตรและรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Abstract

The ministry of public health released the policy to reform the health information system by aiming to decline the data collection and report workload of the practical staffs. The policy proposed to the “public health doctor or moranamai” to have more time to take care and service the people throughout the area and also to have the qualitative health information to support the competitive health policy formation and planning. Thus every health organization is attempts to manage the information system to connect to every subcommand organization for the common interests. But there are some problems occurring included 1) the technology which use to send and receive the data is too much steps to processing 2) the data collecting and recording staffs understand the practice incorrectly and lack of skills on the recording program 3) there are many programs that sending data collecting and recording service center which cause the confusing of the data recording program. Therefore the Leadership Administration of the information technology for the health information system in the 21st century should follow the concept “Smart Leadership eHealth: SLeHealth that is the Leadership Administration for health information system management by the appropriate model by an important mechanism called “S-M-A-R-T” in order to lead the organization to achieve the goal effectively as well as the social responsibility and the administrative ethic which lead to the fair and sustainable health system development.

KEYWORDS : Administration, Leadership, Health Information Systems, 21st Century

บทนำ

ในยุคกระบวนทัศน์ใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology) นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องมีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของโลกปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว การตัดสินใจที่ล่าช้า อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลเสียตามมามากมาย สูญเสียโอกาสในการแข่งขันหรือการแก้ไขปัญหาทุกระดับ (เอื้องพร กรองชิต, 2546 อ้างถึงใน จารุกิตติ์ นาคคำ) การดำเนินการทั้งภาครัฐและเอกชน ข้อมูลข่าวสารช่วยให้มองเห็นสถานการณ์ที่จะเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติ สนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผนกลยุทธ์ การประสานงานและการควบคุม เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความสำคัญต่อผู้ใช้ข้อมูลข่าวสาร ลดภาระงานและความซ้ำซ้อนของงาน ลดระยะเวลาแต่ละขั้นตอน ทำให้การดำเนินงานได้รวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารขององค์การถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่ผู้บริหารมีโอกาสได้เปรียบในการแข่งขัน ขึ้นอยู่กับการบริหารข้อมูลข่าวสารที่ทันเวลา เชื่อถือได้ การใช้ข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขเพื่อการบริหารงาน เพื่อการวางแผนงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นระดับผู้บริหารหรือระดับผู้ปฏิบัติงาน ข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพที่ดี การดำเนินงานสาธารณสุขก็ย่อมมีความถูกต้อง ซึ่งงานทางด้านสาธารณสุขครอบคลุมงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานควบคุมโรค งานรักษาพยาบาล และงานฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนั้นข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข จึงจำเป็นต้องใช้ในงานสาธารณสุขโดยตรง

กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดนโยบายการพัฒนากระบวนข้อมูลข่าวสารสุขภาพ โดยปรับเปลี่ยนจากระบบทะเบียน รายงานหรือทะเบียนผู้ป่วยนอก (OPD Card) มาเป็นระบบฐานข้อมูลผู้มารับบริการรายบุคคล ตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา แรกเริ่มใช้ 12 แฟ้มข้อมูลมาตรฐานในโรงพยาบาล และ 18 แฟ้มข้อมูลมาตรฐานในหน่วยบริการปฐมภูมิ ได้แก่ ศูนย์สุขภาพชุมชนและสถานีอนามัย ต่อมาสถานการณ์การเจ็บป่วยของประชาชน โดยเฉพาะโรคเรื้อรังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นในปี 2553 จึงได้ปรับโครงสร้างมาตรฐานข้อมูล โดยเพิ่มแฟ้มข้อมูลการให้บริการโรคเรื้อรังอีก 3 แฟ้ม ประกอบด้วย 1) แฟ้มคัดกรองโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง (NCDScreen) 2) แฟ้มติดตามผลตรวจทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (LABFU) และ 3) แฟ้มตรวจติดตามภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (CHRONICFU) รวมเป็น 21 แฟ้ม ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพฐานข้อมูลที่จัดส่ง ทั้งในด้านความครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้องตาม มาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งระดับหน่วยบริการ ระดับเครือข่ายบริการ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ต่อมาสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ นำมาใช้ในการกำหนดงบประมาณค่าบริการทางการแพทย์แบบเหมาจ่ายรายหัวประชากร และ การจัดสรรงบประมาณกองทุนต่างๆ ในปี 2555 ได้มีการปรับเพิ่มเป็น 43 แฟ้ม และ 7 แฟ้ม เพื่อการส่งต่อข้อมูลการป่วย ซึ่งได้เพิ่มโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลของผู้ป่วยในและส่วนอื่นๆ ที่จำเป็น รวมถึงยังได้ดำเนินการพัฒนาระบบการจัดส่ง/เชื่อมโยงฐานข้อมูลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดและส่วนกลาง ในรูปแบบรายงานชุดข้อมูลมาตรฐานหรือเรียกว่า “50 แฟ้ม” ประกอบด้วย 1) ข้อมูลรายละเอียดบุคคล (PERSON), 2) ข้อมูลที่อยู่คนนอกเขต (ADDRESS), 3) ข้อมูลการตายของบุคคล (DEATH), 4) ข้อมูลโรคเรื้อรังของบุคคล (CHRONIC), 5) ข้อมูลสิทธิการรักษาพยาบาล (CARD), 6) ข้อมูลที่อยู่คนในเขต (HOME), 7) ข้อมูลชุมชนในเขต (VILLAGE), 8) ข้อมูลความพิการของบุคคล (DISABILITY) 9) ข้อมูลผู้ให้บริการ (PROVIDER), 10) ข้อมูลหญิงวัยเจริญพันธุ์ (WOMEN), 11) ข้อมูลประวัติการแพทย์ (DRUGALLERGY), 12) ข้อมูลการตรวจประเมินความบกพร่อง (FUNCTIONAL), 13) ข้อมูลการประเมินสภาวะสุขภาพ (ICF), 14) ข้อมูลการให้บริการรวม (SERVICE), 15) ข้อมูลการวินิจฉัยโรคผู้ป่วยนอก (DIAGNOSIS_OPD), 16) ข้อมูลการใช้ยาผู้ป่วยนอก (DRUG_OPD), 17) ข้อมูลการให้หัตถการผู้ป่วยนอก (PROCEDURE_OPD), 18) ข้อมูลค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยนอก (CHARGE_OPD), 19) ข้อมูลโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (SURVEILLANCE), 20) ข้อมูลอุบัติเหตุ

(ACCIDENT), 21) ข้อมูลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (LABFU), 22) ข้อมูลการตรวจติดตามผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (CHRONIC), 23) ข้อมูลประวัติการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล (ADMISSION), 24) ข้อมูลการวินิจฉัยโรคผู้ป่วยใน (DIAGNOSIS_IPD), 25) ข้อมูลการใช้ยาผู้ป่วยใน (DRUG_IPD), 26) ข้อมูลการให้หัตถการผู้ป่วยใน (PROCEDURE_IPD), 27) ข้อมูลค่าใช้จ่ายผู้ป่วยใน (CHARGE_IPD), 28) ข้อมูลการนัดหมายรับบริการ (APPOINT), 29) ข้อมูลการตรวจสถานะทันตสุขภาพ (DENTAL), 30) ข้อมูลการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ (REHABILITATION), 31) ข้อมูลการให้บริการคัดกรองโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (NCDScreen), 32) ข้อมูลการให้บริการวางแผนครอบครัว (FP), 33) ข้อมูลประวัติการตั้งครรภ์ (PRENATAL), 34) ข้อมูลการให้บริการฝากครรภ์ (ANC), 35) ข้อมูลประวัติการคลอด (LABOR), 36) ข้อมูลประวัติการดูแลมารดาหลังคลอด (POSTNATAL), 37) ข้อมูลประวัติการคลอดของทารก (NEWBORN), 38) ข้อมูลประวัติการดูแลทารกหลังคลอด (NEWBORNCARE), 39) ข้อมูลการให้บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (EPI), 40) ข้อมูลการวัดระดับโภชนาการและพัฒนาการ (NUTRITION), 41) ข้อมูลการให้บริการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคเฉพาะ (SPECIALPP), 42) ข้อมูลกิจกรรมในชุมชน (COMMUNITY_ACTIVITY), 43) ข้อมูลการให้บริการในชุมชน (COMMUNITY_SERVICE), 44) ข้อมูลการให้การดูแลผู้ป่วยขณะส่งต่อ หรือส่งกลับ (CARE_REFER), 45) ข้อมูลการประเมินทางคลินิกของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อ ส่งกลับ (CLINICAL_REFER), 46) ข้อมูลประวัติการได้รับยา ของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อ ส่งกลับ (DRUG_REFER), 47) ข้อมูลการตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจวินิจฉัยอื่นๆ ของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อ ส่งกลับ (INVESTIGATION), 48) ข้อมูลประวัติการได้รับการให้หัตถการและผ่าตัด ของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อ ส่งกลับ (PROCEDURE_REFER), 49) ข้อมูลประวัติการส่งต่อผู้ป่วย (REFER_HISTORY) และ 50) ข้อมูลผลการตอบรับการส่งต่อ/ส่งกลับ (REFER_RESULT) (กระทรวงสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2557)

สถานบริการทุกแห่งได้มีการจัดส่งข้อมูลรายบุคคล (Individual Data) ไปรวมที่คลังข้อมูลระดับจังหวัด (Data center) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญในการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล จึงได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข รวบรวมส่งมายังสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นชุดข้อมูลสุขภาพระดับประเทศ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพมาโดยตลอด แต่ยังมีปัญหาข้อมูลขาดคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ขาดความถูกต้อง ขาดความครบถ้วน ขาดความครอบคลุมและไม่ทันเวลา สาเหตุสำคัญมี 3 ประการ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านระบบเทคโนโลยี มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการรับส่งข้อมูล ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน 2) ปัญหาด้านบุคลากรผู้จัดเก็บและบันทึกข้อมูลยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการบันทึกข้อมูล และทักษะการใช้งานโปรแกรมบันทึกข้อมูล 3) มีโปรแกรมหลากหลายจากหน่วยงานต่างๆ ส่งให้สถานบริการจัดเก็บและบันทึกข้อมูล มีการบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อน โดยเฉพาะบุคลากรสาธารณสุข ระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ต้องใช้เวลาในการบันทึกข้อมูลประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของเวลาทำงาน ทำให้เวลาในการดูแลประชาชนในพื้นที่น้อยลง และภาระงานกิจกรรมมีมาก เพื่อตอบสนองหน่วยงานแต่ละระดับ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง สถานบริการบางแห่งจัดเก็บข้อมูล มุ่งหวังให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุน ข้อมูลถูกบิดเบือนจากความเป็นจริง มีการจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือหมออนามัย ได้สะท้อนปัญหาให้กระทรวงสาธารณสุขแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนได้รับการที่ดี มีคุณภาพจากหมออนามัย จนเกิดการเรียกร้องจากกระทรวงสาธารณสุขให้ “เอาหมอหน้าจอออกไป เอาหมออนามัยขึ้นมา”

จากสถานการณ์ดังกล่าว การบริหารภาวะผู้นำเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการดำเนินการภายใต้แนวคิดผสมผสานระหว่าง Smart Thailand 2020 , IT Governance และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพ ซึ่งเป้าหมายคือการเข้าถึงบริการสุขภาพของ

ประชาชนทุกระดับ ที่ควรได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และปลอดภัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการ

การบริหาร (Administration) ที่รากศัพท์มาจากภาษาละติน *administare* หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรือ อำนวยการ (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า *minister* ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือรับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือรัฐมนตรี ความหมายเดิม หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ การจัดการ นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหาผลกำไรหรือกำไรสูงสุด สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รอง (ธงชัย สันติวงษ์ . 2543)

การบริหาร หมายถึง การทำงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Simon. 1965)

การจัดการ คือกระบวนการจัดหน่วยงานและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Dale.1968)

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ (Certo, 2000, p.555) หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพคำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตามในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป (Certo อ้างถึงใน สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2543)

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้นหมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควบคู่กัน (Griffin. 1997)

สรุปได้ว่าการจัดการ (Management) หรือ การบริหาร (Administration) มีความหมายคล้ายคลึงกัน การจัดการ คือ การจัดการภายในองค์กรในองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายแผนงานที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหาร คือ การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับแผนงานส่วนใหญ่ใช้กับการบริหารองค์กรภาครัฐ องค์กรที่มีขนาดใหญ่ บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคนสิ่งของของหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ การการบริหารจัดการ (Management Process) เป็นกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกัน ได้อย่างมี ปฏิสัมพันธ์สอดคล้องและต่อเนื่อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรเพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่ต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมนำพาให้บุคลากร หรือผู้ตาม (Follower) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้สัญญา เคนาภูมิ (2555) ได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีภาวะผู้นำไว้มากมายและแบ่งการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามระยะการพัฒนาได้ดังนี้คือ ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Theories) ทฤษฎี

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Contingency Theories) และ ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theories) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Theories) การศึกษาวิจัยแบบนี้จะมุ่งเน้นไปที่คุณลักษณะเฉพาะของผู้นำซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเชื่อว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณสมบัติพิเศษเหนือกว่าผู้ตาม เช่นการทำงานไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย การหยั่งรู้ใจคนได้ การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำอย่างน่าอัศจรรย์และมีพรสวรรค์ในการชักจูงคนได้อย่างเหลือเชื่อ

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories) การศึกษาประสิทธิภาพของภาวะผู้นำจากพฤติกรรมหรือแบบของผู้นำนั้นมักจะมุ่งไปที่พฤติกรรมอะไรบางอย่างของผู้นำที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ หรือผู้นำทำอะไรบ้างในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Contingency Theories) การศึกษาสถานการณ์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของภาวะผู้นำนั้น จะมุ่งศึกษาสถานการณ์ที่สำคัญๆ เช่น อำนาจหน้าที่ และความมั่นคงของผู้นำ ลักษณะงานของผู้นำ ความสามารถและแรงจูงใจของผู้ตาม สภาพแวดล้อมภายนอก ความคาดหวังและข้อเรียกร้องต่างๆ เกี่ยวกับงานของกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และบุคคลภายนอกองค์กร

4. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theories) อธิบายถึงภาวะผู้นำในเชิงกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม และในทางกลับกันผู้ตามก็ส่งอิทธิพลต่อการแก้ไขพฤติกรรมของผู้นำเช่นเดียวกัน ทฤษฎีของเบอร์น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพยายามยกระดับการตระหนักรู้ของผู้ตาม โดยการยกระดับแนวความคิด และค่านิยมทางสังคมให้สูงขึ้น เช่น ความยุติธรรม สันติภาพ โดยไม่ยึดตามอารมณ์ เช่น ผู้นำจะทำให้ผู้ตามมีแนวคิดจากตัวตนในทุกวัน ไปสู่ตัวตนที่ดีกว่า เบอร์นมีแนวคิดว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจจะมีการแสดงออกโดยผู้ใดก็ได้ในองค์กรทุกตำแหน่ง

ดังนั้น ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่ผู้นำใช้อำนาจและอิทธิพลในการโน้มน้าวให้บุคคลอื่นๆ คิด ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่ผู้นำต้องการให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพ

ข้อมูล (Data) คือข้อความจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งบอกสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วมีความหมาย และสามารถประกอบกันตัดสินใจในเรื่องหนึ่งๆ ได้

สารสนเทศ (Information) หมายถึงความรู้ในเรื่องหนึ่ง ๆ ที่ได้ประมวลและวิเคราะห์มาจากข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้สารสนเทศที่ดีต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ มาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีความถูกต้องและทันสมัย มีความครบถ้วน มีคำอธิบายหรือพจนานุกรมที่ชัดเจน มีความเป็นมาตรฐาน เป็นต้น

ระบบสารสนเทศ (Information System) คือระบบที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ อันได้แก่ผู้ใช้ระบบ ผู้พัฒนาระบบ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญในสาขาระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ตัวแบบการวิเคราะห์ระบบเครือข่ายและ ฐานข้อมูลทำงานร่วมกัน

ระบบสารสนเทศสุขภาพ (Health Information) หมายถึง สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของประชาชนรวมถึงข้อมูล ด้านทรัพยากรสาธารณสุขและกิจกรรมสาธารณสุข สารสนเทศสุขภาพ มี 5 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ข้อมูลด้านสถานสุขภาพ ข้อมูลด้านทรัพยากรสาธารณสุข ข้อมูลด้านกิจกรรมสาธารณสุข และข้อมูลด้านการบริหารจัดการ ประโยชน์ของสารสนเทศสุขภาพ คือทำให้ทราบสถานะสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชากร ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการสาธารณสุข ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานบริการสาธารณสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข

ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อมูลด้านประชากรเศรษฐกิจและสังคม

กล่าวโดยสรุป ระบบข้อมูลสารสนเทศสุขภาพ (Health Information Systems- HIS) และ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสุขภาพ (Health Information and Communication Technology- HIT) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของระบบสุขภาพ (Health Systems) ระบบข้อมูลสารสนเทศสุขภาพของประเทศไทยมีหลากหลายระบบ ปัจจุบันสามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงกันได้ระดับหนึ่ง ข้อมูลสุขภาพซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญทั้งในกระบวนการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล การให้บริการสุขภาพ และการวางแผนจัดทำนโยบายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทางสุขภาพของประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่ามีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพได้พยายามพัฒนาออกแบบและสร้างมาตรฐานข้อมูลสุขภาพของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์เฉพาะของหน่วยงาน องค์การอนามัยโลกกล่าวว่าการพัฒนาระบบสุขภาพให้มีประสิทธิภาพจะต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทั้ง 6 องค์ประกอบของระบบสุขภาพ ได้แก่ 1) การจัดบริการ 2) กำลังคน 3) ยาและเทคโนโลยี 4) การคลัง 5) ภาวะผู้นำ/ธรรมาภิบาล และ 6) ข้อมูลสารสนเทศ

การพัฒนาด้านมาตรฐานข้อมูลสุขภาพเป็นรากฐานของการบูรณาการและการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศประเภทต่างๆ ระบบข้อมูลสารสนเทศสุขภาพหลากหลายประเภทที่สามารถทำงานร่วมกันได้ (Interoperability) มีความสำคัญต่อการสนับสนุนความต้องการและการพัฒนาระบบสุขภาพที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว ระบบข้อมูลที่มีมาตรฐานสามารถทำให้เกิดการบูรณาการ (Integration) ข้อมูลสุขภาพ อันจะมีผลอย่างสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบสุขภาพโดยรวม จึงนับได้ว่ามาตรฐานข้อมูลสุขภาพเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพ การพัฒนาโลกที่ดำเนินการด้านนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงมีการอนุมัติให้จัดตั้งศูนย์พัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย โดยมีชื่อย่อ “ศมสท.” เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2555 (ศูนย์พัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย. 2555)

แนวความคิดของข้อมูลด้านสุขภาพ

ข้อมูลด้านสุขภาพ หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของบุคคลและชุมชนตั้งแต่ เกิด เจ็บ ป่วย จนตาย ข้อมูลด้านนี้จึง เป็นเรื่องราวของสถิติชีพ (vital statistics) อันได้แก่ ข้อมูลการเกิด การเจ็บป่วยและการตาย โดยมีประเภทของข้อมูลด้านสุขภาพ ได้แก่ 1) ข้อมูลด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคล 2) ข้อมูลด้านการเงิน 3) ข้อมูลด้านวัสดุและครุภัณฑ์ 4) ข้อมูลด้านกิจกรรมสาธารณสุข และ 5) ข้อมูลด้านการบริหารจัดการ

ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ (Health Information System) เป็นเครื่องมือในการติดตามสถานการณ์ด้านสุขภาพของคนไทย ทั้งในส่วนที่เป็น สถานะสุขภาพ ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพ ข้อมูลสุขภาพที่ดี ถูกต้อง และทันเวลา จะทำให้การกำหนดนโยบายแก้ปัญหาสุขภาพของประเทศ ถูกทิศทางไปด้วย ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่สำคัญในการประเมินสถานะสุขภาพของคนไทย ได้แก่ ระบบข้อมูล ด้านการตาย และระบบข้อมูลด้านการเจ็บป่วย ด้านการตายใช้ข้อมูลจากระบบทะเบียนราษฎร สำหรับด้านการป่วย ปัจจุบันมีข้อมูลหลายระบบ เช่น ข้อมูลรายงานการเฝ้าระวังโรคที่สถานพยาบาลส่ง ขึ้นมายังส่วนกลาง ข้อมูลทะเบียนโรค ได้แก่ ทะเบียนโรคมะเร็ง (Cancer Registry) และข้อมูลจากฐานข้อมูลผู้ป่วยในของโรงพยาบาล ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสำรวจประชากร เช่น การเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี (Serosentinel Surveillance) การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย จะทำให้ได้ข้อมูลการป่วยที่แท้จริง ในระดับประชากร นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจด้านพฤติกรรมสุขภาพ ที่สำคัญ ได้แก่ พฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุรา ซึ่งช่วยบ่งชี้สถานการณ์พฤติกรรมที่สำคัญ ประเทศไทยมีระบบข้อมูลด้านสุขภาพที่ดี ส่วนปัญหาที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ ความครอบคลุมและคุณภาพของ ข้อมูล ซึ่งหากมีข้อมูลที่ดีและมีคุณภาพจะทำให้การนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ในการผลักดันนโยบาย และขับเคลื่อนสังคมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เช่น การกำหนดนโยบายหลักประกันสุขภาพ การผลักดันกฎหมายด้านบุหรี่ สุรา

และการใช้ข้อมูลเพื่อการติดตามความไม่เป็นธรรมทางสุขภาพ (health inequity monitoring) เป็นต้น (สุขภาพคนไทย. 2557 : หน้า 426)

แนวความคิดไอซีทีธรรมาภิบาล (ICT Governance)

IT Governance เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการที่ดีทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กันไปกับความสามารถด้านอื่นๆ ของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงที่ใช้เป็นกรอบและองค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานในการปฏิบัติตามนโยบายกลยุทธ์เพื่อสร้างศักยภาพ คุณค่าเพิ่ม และการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างรู้คุณค่าให้กับองค์กรควบคู่กันไปกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่แยกกันไม่ได้ในกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามองค์ประกอบของการจัดการตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การจัดพนักงาน การดำเนินการและการควบคุม

IT Governance ทำให้เกิดการบริหารและการบูรณาการที่เป็นระบบ มีระเบียบ เป็นขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อน ลดความเสี่ยง เพิ่มศักยภาพโดยทำงานข้ามสายงานได้ และประสานงานระหว่างองค์กรได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา มีประสิทธิภาพสอดคล้องประสานกับการดำเนินงานระดับต่างๆ จากการใช้ความสามารถและศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและทรัพยากรต่างๆ เพื่อการผลักดันความสำเร็จของการจัดการทั่วทั้งองค์กรอย่างเป็นกระบวนการ (กำพล สนั่นรัชต์. 2553)

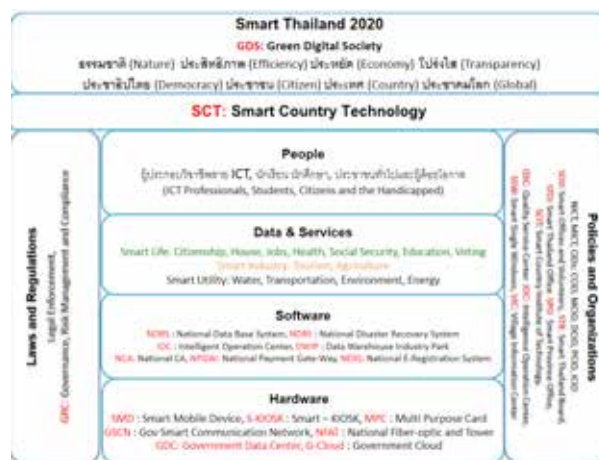
แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบการทำงานของ IT Governance (กำพล สนั่นรัชต์. 2553)

แนวความคิด Smart eHealth

eHealth หรือ Health IT (ในสหรัฐอเมริกา) คือ เครื่องมือและบริการทุกชนิดที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ในการดูแลสุขภาพที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ป่วยและผู้ให้บริการด้านสุขภาพ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ครอบคลุมถึงการรับส่งข้อมูลสุขภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมถึง ระบบใบสั่งยาอิเล็กทรอนิกส์ บันทึกสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลสุขภาพ ระบบการส่งต่อ เครือข่ายบริการสุขภาพ telemedicine อุปกรณ์เสริมรวมทั้งอุปกรณ์พกพาต่างๆ ที่ใช้ในระบบสุขภาพ โครงสร้างพื้นฐานด้าน IT ข้อมูลสำหรับการวิจัยและการดูแลทางคลินิก และเครื่องมือไอซีทีอื่นๆ ที่ช่วยในการป้องกันโรค การวินิจฉัย การรักษา การตรวจสุขภาพ การบริหารจัดการต่างๆ ที่ช่วยให้การดำเนินการด้าน eHealth ดียิ่งขึ้น รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เพื่อการเผยแพร่หรือให้บริการด้านข้อมูลการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน

การพัฒนายุทธศาสตร์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพหรือ eHealth ให้ประสบความสำเร็จ ควรประกอบไป

ด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ 1) ผู้นำ 2) กลยุทธ์และการลงทุน 3) บริการต่างๆและการใช้โปรแกรมประยุกต์ 4) มาตรฐานการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล 5) โครงสร้างพื้นฐาน 6) กฎหมายนโยบายและการปฏิบัติ 7) กำลังคน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2554 : 7) การมีระบบสารสนเทศทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติ (National Health Information System) จะช่วยให้ได้สารสนเทศสำคัญที่สามารถสนับสนุนการทำงานได้ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกลยุทธ์ วางนโยบาย ตัดสินใจ และบริหารด้านการแพทย์และสาธารณสุขด้านสุขภาพทั้งในเชิงรักษาและป้องกัน ตลอดจนด้านการบริหารจัดการงบประมาณ นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ เช่น ระบบการทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) ยังจำเป็นต้องคำนึงถึง ความเป็นมาตรฐานของข้อมูล (Data Standardization) ที่จำเป็นเพื่อเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการมีข้อมูลที่มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ

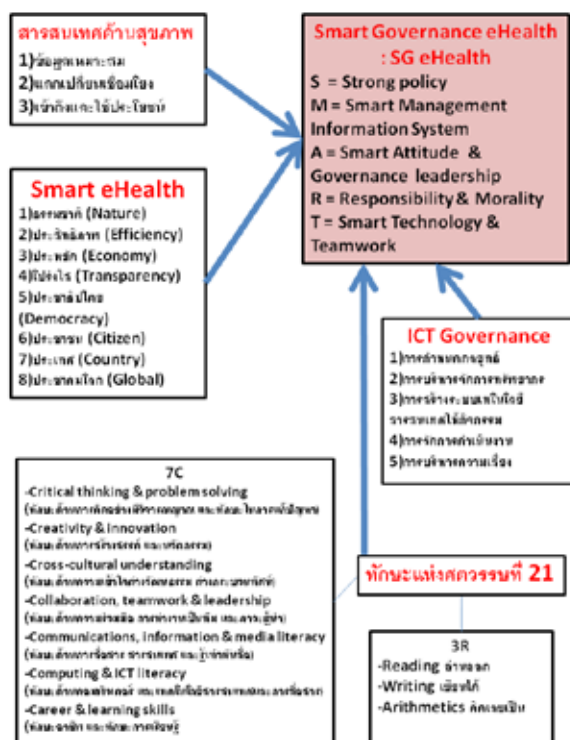

แผนภาพที่ 2 ตัวอย่างแนวคิดองค์ประกอบสถาปัตยกรรมระบบ ICT เพื่อมุ่งสู่ Smart Thailand ในปี 2563
(กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554)

แนวทางการบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพแห่งศตวรรษที่ 21

เชิงพรรณนาความ ให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนทำการสังเกตจากกรณีศึกษา (Case study) ณ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น (Phinomena study) ด้วยวิธีการของทฤษฎีฐานราก (สัญญา เคนาภูมิ. 2558) ตามด้วยการสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงเหตุผล (สัญญา เคนาภูมิ. 2557 : 1-19) รายละเอียดดังต่อไปนี้

การออกแบบกระบวนการของระบบการดำเนินการ ผู้เขียนได้ประยุกต์แนวคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องและเพิ่มเติมบางปัจจัยที่สำคัญเพื่อเน้นความเชื่อมโยงที่จะนำไปสู่การจัดการเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพที่ข้อมูลมีความเหมาะสม แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงกันได้ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบได้ โดยอาศัยกลไกสำคัญของ Smart eHealth, ICT Governance และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงปัจจัยสำคัญในอนันที่จะสร้างความสำเร็จของระบบเพื่อให้สามารถจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพ โดยมีกลยุทธ์ของการพัฒนาดังนี้

แผนภาพที่ 4 Smart Governance eHealth : SG eHealth

(ศูนย์พัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย. 2555 : กำพล สอนนรัชต์. 2553 ; กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2554 : วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. 2554)

สารสนเทศด้านสุขภาพ

ระบบสารสนเทศสุขภาพ (Health Information) มีประโยชน์ในด้านการทำให้ทราบสถานะทางสุขภาพ ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชากร ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการสาธารณสุขและการแพทย์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานบริการสาธารณสุขและการแพทย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญในการเชื่อมโยงระบบ ได้แก่ 1) ข้อมูลเหมาะสม นั่นคือ มีความถูกต้อง ทันสมัย ไม่ซ้ำซ้อน เช่น ไม่ควรพบรหัสโรคของแพทย์หญิงในเพศชาย หรือ ไม่ควรพบรหัสการให้หัตถการที่ไม่สัมพันธ์กับโรคหรืออวัยวะ เป็นต้น 2) แลกเปลี่ยนเชื่อมโยง นั่นคือ การมีระบบที่สามารถแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนเชื่อมโยงกันได้ทุกหน่วยบริการ รวมถึงสามารถคืนข้อมูลให้กับประชาชนที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ในบางประเด็นที่สำคัญ และ 3) เข้าถึงและใช้ประโยชน์ หมายถึง ประชาชนหรือองค์กรใดๆสามารถเข้าถึงข้อมูลตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารได้ในบางประเด็นที่สำคัญ และองค์กรใดๆสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือวางแผนงานโครงการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทางสุขภาพของประเทศที่เหมาะสมได้

ICT Governance

เป็นกรอบและองค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานในการปฏิบัติตามนโยบายยุทธศาสตร์ทางสุขภาพเพื่อสร้างศักยภาพ เพิ่มคุณค่า และการเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับองค์กรควบคู่กันไปกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่แยกกันไม่ได้ในกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามองค์ประกอบ ตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การจัดพนักงาน การดำเนินการและการควบคุม ทำให้เกิดการบริหารและการบูรณาการที่เป็นระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อน ลดความเสี่ยง เพิ่มศักยภาพการประสานงานระหว่างองค์กรได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา มีประสิทธิภาพประสานกับการดำเนินงานระดับต่างๆ

Smart eHealth

เป็นเครื่องมือและบริการทุกชนิดที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการดูแลสุขภาพที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ป่วยและผู้ให้บริการด้านสุขภาพ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ครอบคลุมถึงการรับส่งข้อมูลสุขภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติ(Nature) นั่นคือ สารสนเทศด้านสุขภาพที่เป็นธรรมชาติเป็นจริง 2) การส่งเสริมพัฒนา ICT ให้มีประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยการพัฒนาและบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องไปไม่มีสิ้นสุด 3) หลักการประหยัดทรัพยากร (Economy) โดยเน้นความคุ้มค่าและลดค่าใช้จ่าย 4) หลักความโปร่งใส (Transparency) ที่เน้นความถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี 5) หลักประชาธิปไตย (Democracy) ที่เน้นความมีเหตุผล โดยใช้ความยุติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูล 6) ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen) โดยการเน้นการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 7) การพัฒนาทั่วถึงทั้งประเทศ (Country) ด้วยแนวคิด “สังคมอุดมปัญญา” ที่เพียบพร้อมด้วยความสงบ การปรับตัว ความมีเหตุมีผล องค์ความรู้ และความพอเพียง 8) การเข้าสู่ประชาคมโลก (Global) เป็นการพัฒนาให้ประชาชนมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองโลกโดยใช้ ICT ที่เหมาะสม

บทสรุป

การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพ แห่งศตวรรษที่ 21 ภายใต้แนวคิดผสมผสานระหว่าง Smart eHealth, ICT Governanced และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงควรดำเนินการภายใต้แนวคิดของระบบข้อมูลด้านสุขภาพที่มีธรรมาภิบาล(Smart Governance eHealth : SG eHealth) นั่นคือ การบริหารภาวะผู้นำเพื่อจัดการกับระบบข้อมูลด้านสุขภาพด้วยเทคโนโลยีและธรรมาภิบาลที่เหมาะสม ซึ่งเป้าหมายคือการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนทุกระดับ ที่ควรได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และปลอดภัย นอกจากนี้แล้วหน่วยงานด้านสุขภาพยังสามารถนำเอา SG eHealth มาใช้ในการปฏิบัติงาน, การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน, การรายงานด้านสุขภาพ, การแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล และการดำเนินการด้านมนุษยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลและอัจฉริยะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพ ภายใต้แนวคิดสำคัญของ SG eHealth ที่ประกอบด้วยกลไกสำคัญ S-M-A-R-T โดยการนำกฎแฉสำคัญที่เป็นหัวใจและกลไกการขับเคลื่อนระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงกระบวนการและเชิงระบบโดยครอบคลุมทั้ง 1) การจัดบริการ 2) กำลังคน 3) ยาและเทคโนโลยี 4) การคลัง 5) ภาวะผู้นำ/ธรรมาภิบาล และ 6) ข้อมูลสารสนเทศซึ่งเป้าหมายหลักคือการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนทุกระดับ อย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และปลอดภัย เป็นการพัฒนาระบบสุขภาพที่เป็นธรรมและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ.2554-2563 ของประเทศไทย (ICT2020). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.หน้า 7.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2556). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2556-2565, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงสาธารณสุข ระยะปี 2556-2565. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรี.
- กำพล สธนรัชต์. (2553). ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร (IT Governance) สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://ba.hcu.ac.th/bc/Act/ITGovernance_BCWeb.pdf
- จารุกิตติ์ นาคคำ. (2556). ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการรายงานข้อมูลสุขภาพระดับปฐมภูมิ ของบุคลากรสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดชัยภูมิ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศูนย์พัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลสุขภาพไทย. (2558). ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพ.นนทบุรี.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2555). เทคนิคการบริหารและภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : โรงพิมพ์คลังสัญญา เคนาภูมิ. (2557). การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐประศาสนศาสตร์จากการสัญญา เคนาภูมิ. (2557ก). “การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐประศาสนศาสตร์จากการทบทวนวรรณกรรม” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ; มกราคม-มิถุนายน 2557.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2557ข). “การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์โดยการคิดเชิงเหตุผล; Establish the Research Conceptual Framework in Public Administration by the Rational Conceptual thinking” ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ; มกราคม-มิถุนายน 2557 หน้า 1-19
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). “การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีจากฐานราก The Research Conceptual Framework Establishment by the Grounded Theory” วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 : กันยายน-ธันวาคม 2558
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. 2543. การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (วปส.).สุขภาพคนไทย 2557.บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชวิ้ง จำกัด (มหาชน).

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อตีพิมพ์
วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว/อื่นๆ
ตำแหน่งทางวิชาการ.....หน่วยงานที่สังกัด.....
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์มือถือ.....
E-mail.....

2. บทความที่ส่งเพื่อตีพิมพ์

หัวข้อ (ภาษาไทย)
.....
หัวข้อ (ภาษาอังกฤษ).....
.....

ข้าพเจ้าส่งบทความนี้เพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี โดยไม่ส่งเพื่อตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารอื่นๆ

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้ส่งบทความ

...../...../.....

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. ได้รับบทความ เมื่อวันที่...../...../..... เวลา.....น.
2. สิ่งที่แนบมากับบทความ
 - ☐ แผ่น CD บันทึกบทความ จำนวน 1 แผ่น
 - ☐ ค่าธรรมเนียมจำนวน.....บาท ตามใบเสร็จรับเงินเล่มที่.....เลขที่.....
 - ☐ อื่นๆ.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ใบสมัครสมาชิกวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ชื่อ-นามสกุล ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว/อื่นๆ
ชื่อหน่วยงาน.....

สถานที่จัดส่ง

บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์มือถือ.....
E-mail.....

ประเภทบุคลากร

☐ อาจารย์ นิสิต/นักศึกษา ☐ บุคคลทั่วไป ☐ นิตยบุคคล

นิสิต/นักศึกษา

☐ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัย.....
☐ ปริญญาโท มหาวิทยาลัย.....
☐ ปริญญาเอก มหาวิทยาลัย.....

ค่าสมัครสมาชิก ☐ รายปี 300 บาท ☐ ราย 2 ปี 600 บาท

ชำระเงินโดย

☐ เงินสด จำนวน.....บาท (.....บาท)

☐ โอนเข้าบัญชีธนาคาร ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอุบลราชธานี ชื่อบัญชี วารสาร มจร.
อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี เลขที่บัญชี
305-2-48952-7 (ส่งหลักฐานการชำระเงินที่ E-mail.naretes99@hotmail.com)

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)
...../...../.....

แบบประเมินสำหรับผู้ประเมินอิสระ (Peer Review)
ในการพิจารณาบทความวิจัยลงวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
(ประเภทบทความวิจัย)

ชื่อบทความวิจัย การบูรณาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ความยาวไม่เกินอย่างละ 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความงานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นได้เนื้อหาสาระครบตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้นและตรงประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น (เขียนแบบ Indicative abstract))

1.1 ☐ เหมาะสม

1.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

2. คำสำคัญ (ใช้คำที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องซึ่งเป็นตัวแทนบอกวิธีการวิจัย ประเด็นที่วิจัย ผลการวิจัย สาขาวิชาที่ทำวิจัย การใช้ประโยชน์หรือสถานที่ที่ทำวิจัย)

2.1 ☐ เหมาะสม

2.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

3. บทนำ (ภูมิหลังความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเหตุผลของการทำวิจัย)

3.1 ☐ เหมาะสม

3.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

4. วัตถุประสงค์การวิจัย (ความเรียงเฉพาะประเด็นสำคัญของวัตถุประสงค์การวิจัยที่ครอบคลุมแนวทางการทำวิจัยทั้งหมด)

4.1 ☐ เหมาะสม

4.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

5. สมมติฐานการวิจัย (ความเรียงสมมติฐานเชิงพรรณนา หรือระบุความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา)

5.1 ☐ เหมาะสม

5.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

6. ขอบเขตการวิจัย (กำหนดกรอบ ความคิดการวิจัย (Conceptual framework) เป็นกรอบที่เป็นแนวทางทำวิจัย ด้านเนื้อหาสาระ ตัวแปรและความสัมพันธ์ของตัวแปร พื้นที่ และระยะเวลาการวิจัย)

6.1 ☐ เหมาะสม

6.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

7. วิธีการดำเนินการวิจัย (ระบุแผนการวิจัย เช่น การสำรวจ ศึกษาเอกสาร ทดลอง และอื่นๆ (Survey, documentary, Experimental research and etc.) และวิธีการดำเนินการวิจัย)

7.1 ☐ เหมาะสม

7.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

8. ประชากร (ระบุคุณลักษณะและจำนวนครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด)

8.1 ☐ เหมาะสม

8.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

9. กลุ่มตัวอย่าง (ระบุหลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง)

9.1 ☐ เหมาะสม

9.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

10. เครื่องมือการวิจัย (ชนิดของเครื่องมือ วิธีการสร้าง การทดลองใช้ (Tryout) และการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย)

10.1 ☐ เหมาะสม

10.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

11. การเก็บรวบรวมข้อมูล (วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาการรวบรวมข้อมูล)

11.1 ☐ เหมาะสม

11.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

12. การวิเคราะห์ข้อมูล (สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล)

12.1 ☐ เหมาะสม

12.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

13. ผลการวิจัย (รายงานผลการวิจัยเฉพาะใจความสำคัญ ชัดเจน และตรงประเด็น จากผลการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย โดยยึดแนวทางตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้อธิบายผลการวิจัยด้วยคำบรรยายเป็นหลัก กรณีมีตัวแปรที่ศึกษาหรือตัวเลขมากให้นำเสนอเป็นรูปภาพ ตาราง แผนภูมิและกราฟ แทรกในเนื้อหาพร้อมอธิบายผลการวิจัยได้สาระครบถ้วน)

13.1 ☐ เหมาะสม

13.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

14. การอภิปรายผลการวิจัย (การแสดงความเห็นว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือแตกต่างจากวัตถุประสงค์ สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หรือผลงานวิจัยที่มีผู้รายงานไว้ก่อน อย่างไร เป็นเพราะเหตุผลใด มีหลักฐานทางทฤษฎีหรือผลงานวิจัยอะไรสนับสนุน)

14.1 ☐ เหมาะสม

14.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

15. สรุปผลการวิจัย (การสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญที่เกิดจากการทำวิจัย)

15.1 ☐ เหมาะสม

15.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

16. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ (นำเสนอผลการวิจัยที่เด่นชัด สมควรนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรและแนวทางการทำวิจัยต่อไป)

16.1 ☐ เหมาะสม

16.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

17. เอกสารอ้างอิง (ระบุเฉพาะเอกสารที่ผู้นิพนธ์ได้นำมาอ้างอิงในบทความวิจัยอย่างครบถ้วน โดยใช้ระบบการอ้างอิง APA Citation Style)

17.1 ☐ เหมาะสม

17.2 ☐ ไม่เหมาะสม (ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

.....

18. งานวิจัยนี้อยู่ในสาขาวิชามนุษย์และสังคมศาสตร์

18.1 ☐ อยู่

18.2 ☐ ไม่อยู่ สมควรอยู่ในสาขา (ระบุ).....

19.คุณภาพของบทความวิจัยโดยรวม

19.1 ☐ เหมาะสมที่จะนำลงเผยแพร่ในวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ได้ โดย

19.1.1 ☐ ไม่มีการปรับแก้

19.1.2 ☐ มีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ข้อ 1-18

19.2 ☐ ไม่เหมาะสมที่จะนำลงเผยแพร่ในวารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์

(ระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ).....

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

ผู้ประเมินอิสระ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....